

**INTERNETKIELEN VARIAATIO JA SEN FUNKTIOT
RAUTANEITO-KESKUSTELUPALSTALLA**

**Pro gradu
Riikka Heimala-Lindqvist**

Jyväskylän yliopisto
Kielten laitos
Suomen kieli
Syyskuu 2010

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Kielten laitos
Tekijä – Author Heimala-Lindqvist, Riikka Lempi Johanna	
Työn nimi – Title Internetkielen variaatio ja sen funktiot Rautaneito-keskustelupalstalla	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Syyskuu 2010	Sivumäärä – Number of pages 102 sivua
Tiivistelmä – Abstract <p>Perinteisesti kieli on jaettu kahtia puhuttuun ja kirjoitettuun kielimuotoon. Uudet median muodot, kuten internet ja tekstiviestit, ovat kuitenkin herättäneet keskustelua siitä, pitäisikö kirjoitetun ja puhutun lisäksi ottaa huomioon niin sanottu kolmas kielimuoto: kirjoitettu keskustelu, jossa on sekä puhe- että kirjakielen piirteitä.</p> <p>Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut yhden internetin keskustelufoorumin, Rautaneidon, kielellistä variaatiota. Tutkin erityisesti muutamia fonologisia ja morfologisia piirteitä ja pyrin selittämään variaatiota muun muassa tarkastelemalla, kuinka se liittyy esimerkiksi koodinvaihtoon, tilanteiseen vaihteluun tai foorumin sisäisiin käytänteisiin.</p> <p>Foorumitekstit ovat kiinnostava kielellinen ilmiö, sillä ne eroavat esimerkiksi chateista ja pikaviestimistä, joiden kieleen vaikuttaa palvelinten synkronisuus eli samanaikaisuus: keskustelijat ovat koneidensa äärellä yhtä aikaa. Foorumit taas voivat olla joko synkronisia tai asynkronisia. Useilla foorumeilla, kuten myös Rautaneidossa, puhekielestä lainautuneita piirteitä esiintyy harvemmin kuin synkronisissa viestimissä, joten puhekielestä lainautuneet piirteet voivat toimia eräänlaisina koodeina ohjaamassa viestien tulkintaa ja sävyä. Myös hymiöt eli tunneikonit ovat tärkeä osa internetkielen variaatiota.</p> <p>Rautaneito-foorumin keskusteluissa normitetun kirjakielen mukaiset ja puhekielestä lainautuneet piirteet toimivat erilaisissa tehtävissä: ensin mainittuja käytetään erityisen asiallisissa ja virallissävytteisissä viesteissä, kun taas jälkimmäisten avulla keskustelijat voivat ilmaista esimerkiksi epävarmuutta ja humoristisuutta tai pehmentää ilmaisua ongelmallisissa viesteissä. Lisäksi monilla puhekielestä lainautuneilla piirteillä on Rautaneito-yhteisössä negatiivinen sosiaalinen leima, joten niiden käyttäjiä pidetään usein huonoina kirjoittajina. Tämä tutkimus osoittaa, että myös internetyhteisöille voi kehittyä omanlaisensa kielellinen normisto, ja että internetin maailmassa keskustelijoiden keskinäiset suhteet voidaan luoda tekstuaalisesti.</p>	
Asiasanat – Keywords Internet, kirjallinen viestintä, verkkokeskustelu, keskustelupalstat, sosiolingvistiikka, vaihtelu, koodinvaihto, vuorovaikutus	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, Kielten laitos	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen tavoitteet	1
1.2 Keskustelufoorumi tutkimuskohteena	3
1.3 Tutkimuskysymykset, aineisto ja metodit	7
2 KESKUSTELUFOORUMIEN KIELELLISIÄ PIIRTEITÄ	15
2.1 Puhe- vai kirjakieltä?	15
2.2 Variaation eri muotoja	20
2.2.1 Metaforinen koodinvaihto	20
2.2.2 Tilanteinen vaihtelu ja diglossia	22
2.3 Para- ja nonverbaalisten keinojen käyttö	24
3 RAUTANEITO-FOORUMIN FONOLOGISTEN JA MORFOLOGISTEN PIIRTEIDEN VARIAATIO	27
3.1 Loppuheitto	27
3.1.1 s:n jälkeinen <i>i</i>	27
3.1.2 Aktiivin 2. partisiippi	31
3.1.3 Konjunktiot <i>mutta</i> ja <i>että</i>	34
3.1.4 Elisio	36
3.2 Jälkitavujen vokaaliyhtymät ja -jonot	38
3.2.1 <i>eA-</i> ja <i>OA-</i> yhtymät	38
3.2.2 Painottomien <i>i</i> -loppuisten diftongien edustus	43
3.3 Pronominit	45
3.3.1 Persoonapronominien <i>minä</i> ja <i>sinä</i> muodot	45
3.3.2 Demonstratiivipronominit	52

3.4 <i>Olla</i> -verbin muodot	55
3.5 Yleiskielen <i>d:n</i> edustus	57
3.6 <i>ts</i> -yhtymät	60
3.7 3. infinitiivin illatiivi	61
3.8 Rautaneidon fono- ja morfologisten piirteiden koontia	63
4 RAUTANEITO-FOORUMIN VARIAATIO YHTEISÖN NORMINA JA VUORO- VAIKUTUKSEN RESURSSINA	65
4.1 Taustaa	65
4.2 Variaatio affektisuutta osoittamassa	66
4.2.1 Mielenpitoista keskusteleminen	66
4.2.1.1 Oman mielenpiteen ilmaiseminen	66
4.2.1.2 Provosoiminen ja liioittelu	68
4.2.2 Puhekielestä lainautunut sanasto	74
4.3 Huumoriin liittyvä variaatio	80
4.3.1 Vitsailu ja leikinlasku	80
4.3.2 Sisäpiirihuumori	82
4.3.3 Ironia ja sarkasmi	85
4.4 Variaatio ilmaisua pehmentämässä	87
4.4.1 Ongelmalliset toiminnot	87
4.4.2 Tunneikonit	89
4.5 Rautaneidon variaation vuorovaikutukselliset funktiot tiivistettynä	92
5 TUTKIMUSTULOSTEN KOONTIA, TARKASTELUA JA POHDINTAA	94
LÄHTEET	99

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tavoitteet

Perinteisesti kieli on jaettu kahtia puhuttuun ja kirjoitettuun kielimuotoon. Uudet median muodot, kuten internet ja tekstiviestit, ovat kuitenkin herättäneet keskustelua siitä, pitäisikö kirjoitetun ja puhutun lisäksi ottaa huomioon niin sanottu kolmas kielimuoto: kirjoitettu keskustelu, jossa on sekä puhe- että kirjakielen piirteitä. Toisaalta myös tämä kolmas kielimuoto jakautuu useisiin eri ryhmiin. Esimerkiksi internetissä käytetty kieli voi vaihdella paljonkin käyttäjistä ja palvelimista riippuen: muun muassa sähköposti, keskustelufoorumit, chatit ja pikaviestimet ovat usein sekä funktioiltaan että kieleltään melko erilaisia.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella yhden internetin keskustelufoorumin, Rautaneidon, kielellistä variaatiota. Tutkin erityisesti muutamia fonologisia ja morfologisia piirteitä ja pyrin selittämään variaatiota muun muassa tarkastelemalla, kuinka se liittyy esimerkiksi koodinvaihtoon, tilanteiseen vaihteluun tai foorumin sisäisiin käytänteisiin. On mahdollista tutkia kaikkea foorumin variaatiota pro gradun laajuudessa työssä, joten syntaktisia piirteitä tarkastelen vain niiltä osin, kuin ne ovat erityisen relevantteja selittämään variaatiota.

Tutkimukseni kohteena oleva Rautaneito-foorumi on Iron Maiden -nimisen heavy metal -yhtyeen suomenkielinen fanifoorumi (Rautaneidosta tarkemmin luvussa 1.3). Valitsin tutkittavakseni Rautaneidon juuri siksi, että olen seurannut foorumin keskustelua sivusta ja olen oppinut tuntemaan foorumin käyttäjien sisäisiä valtasuhteita ja käyttäytymisnormeja jo etukäteen. Tutkimuksellani on siis yhtymäkohtia etnografiaan, sillä oikeastaan olin jo aloittanut tutkimuksen taustoitettamisen kyseisellä keskustelupalstalla ennen kuin tiesinkään, että alan koskaan tehdä siitä tutkimusta (vrt. Hymes 1996; Kytölä & Androutsopoulos tulossa; ks. tarkemmin myös luku 1.3).

Rautaneidon keskustelujen kielelliset ilmiöt ovat erittäin mielenkiintoisia, sillä toisaalta keskusteluissa esiintyy internetkielille tyypillisiä puhekielestä lainautuneita piirteitä, mutta toisaalta keskustelu on yllättävän usein normitetun kirjakielen mukaista. Foorumikeskustelua seurattessani minua onkin alkanut askarruttaa, ovatko puhekielestä lainautuneet piirteet tämän foorumin kontekstissa nimenomaan tietynlaisia koodeja eli ikään kuin tarkoituksenmukaisia vaihdoksia kielimuodosta toiseen.

Rautaneidon ikäjakauma on yksi foorumin kielellisiin piirteisiin vaikuttavista tekijöistä. Keskustelussa on mukana myös vanhempia kirjoittajia, jotka eivät ole olleet tietokoneen kanssa tekemisissä lapsesta lähtien, joten he eivät välttämättä ole internetmaailman konkareita. Toisaalta

he ovat kuunnelleet metalliyhtyeitä todella pitkään, ja jo pelkästään siksi monet heistä ovat saaneet keskusteluissa eräänlaisen esikuvan roolin. Vaikka voisi olettaa, että nuori internetsukupolvi osaa keskustelupalstojen normit eli *netiketin* vanhempia kirjoittajia taitavammin, ainakaan Rautaneidossa asia ei ole aivan niin. Monien vanhempien keskustelijoiden statusta nimittäin kunnioitetaan, ja sitä vastoin nuorten viestit leimataan usein ”teineiksi” tai asiattomiksi, mikäli ne ovat huolimattomia tai niissä ei ole tarpeeksi sisältöä.

Nykyisin sosiolingvistiikan alalla tehdään paljon tutkimuksia sekä variaatiosta että internetkielestä – tosin valitettavan vähän suomen kielestä ja suomeksi. Esimerkiksi Lappalainen (2001: 93) ja Mantila (2008: 72) ovat huomauttaneet, että suomen murteiden ja puhekielisyyksien käytön funktioiden selvittäminen nimenomaan uudempien median muotojen osalta on nyt sosiolingvistiikan tutkimuksen uusin haaste. Myös Goutsos (2005: 3) on todennut, että internetkielen tutkiminen on ylipäätään niin uutta, että tutkimus erityisesti muilla kielillä kuin englanniksi on erittäin tervetullutta. Erikielisistä aineistoista voidaan tehdä päätelmiä siitä, mitkä internetin ilmiöistä ovat universaaleja ja mitkä kieli- tai kulttuurisidonnaisia. Georgakopouloun (2006: 553) mukaan sosiolingvistinen variaationtutkimus internetkielestä laajentaa resursseja tutkia variaatiota myös puhekielessä.

Internetkeskustelujen tutkimus voi ratkaista useita sosiolingvistiseen tutkimukseen liittyviä perusongelmia. Perinteisessä haastattelututkimuksessa aineisto luodaan tutkimustilannetta varten, joten haastatteluissa ei aina tutkita todellisia kielenkäyttötilanteita, jotka tapahtuisivat tutkimuksesta riippumatta. Toisaalta vaikka tutkija äänittäisikin aivan spontaaneja kielenkäyttötilanteita, keskustelijoilta täytyy aina kysyä lupa etukäteen, jolloin tieto puheen äänittämisestä saattaa vaikuttaa kieleen. (Variaationtutkimuksen ongelmista ks. Lappalainen 2004: 15–17.) Internetkeskustelut taas tapahtuvat useimmiten julkisesti kaikkien nähtävillä, joten tutkija voi seurata niitä sivusta kenenkään keskustelijan häiriintymättä. Useimmilta palvelimilta tutkija voi kerätä autenttisia keskusteluita pitkänkin ajan takaa ja tutkia aitoja internetin sosiaalisia verkostoja.¹

Internetkielen tuomista haasteista on viime aikoina keskusteltu kiivaasti myös äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen saralla. On pohdittu, kuinka internetkieltä tulisi opettaa, ja rappeuttaako tämä uusi kielimuoto suomen kielen kokonaan. Toisaalta vaikutus saattaa olla jopa päinvastainen, kun internetin avulla saadaan nuoret vihdoinkin lukemaan ja kirjoittamaan vapaaehtoisesti. (Ks. Luukka ym. 2008.) Hiidenmaa (2003: 241) esittää, että huoli internetkielen rappeuttavasta vaikutuksesta on peräisin siitä, että kirjakieli kehittyi alun perin palvelemaan hyvin ylätyylistä kirjallisuutta, kuten laki- ja uskonnollisia tekstejä. Nyt esimerkiksi internetin ja tekstiviestien kieli on

¹ Ks. kuitenkin tarkempaa pohdintaa internetkielen tutkimisen etiikasta luvussa 1.3.

ikään kuin ryöstämässä kirjoitetulta kieleltä arvovaltaa. Koululaisille internetin maailma on arkipäivää, mutta useat opettajat korostavat oppilaiden ja opettajien tekstimaailmojen erilaisuutta. Opettajien asenteet uusmediaa kohtaan ovat usein kielteisiä, sillä he leimaavat koululaisten vapaa-ajan tekstimaailman usein vaaralliseksi tai haitalliseksi. (Ks. Luukka ym. 2008; Purola 2009.) Kuitenkin tietokonevälitteinen kommunikaatio kehittää jatkuvasti kielen resursseja ja variaatiota. Usein äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneilla ja -kirjoissa esitetään edelleen, että kielellä on vain kaksi muotoa, kirjoitettu ja puhuttu. Tieto esimerkiksi internetkielen normeista sen sijaan puuttuu. (Laihanen 1999: 1; Lewin & Donner 2002: 30; Vauras 2008: 210.) Toivon, että oma tutkimukseni – osana laajempaa ajankohtaista internetkielen tutkimuskenttää – avaisi lisää näkökulmia tämän uuden kielimuodon hyödyntämiseen ja ymmärtämiseen.

1.2 Keskustelufoorumi tutkimuskohteena

Internetin kautta tapahtuvasta viestinnästä käytetään yleisesti termiä **tietokonevälitteinen kommunikaatio** (engl. computer-mediated communication, CMC). Internetviestinnän ja kasvokkai-keskustelun tärkein ero on se, että internetissä kommunikaatio on tekstipohjaista. Siksi internet- ja kasvokkai-keskustelujen vertaaminen on hieman ongelmallista. (Gerlander & Takala 1996: 41; Phillips & Barnes 1995: 14.) Tietokonevälitteinen kommunikaatio jakautuu kahteen ryhmään: **synkroniseen** eli samanaikaiseen ja **asynkroniseen** eli eriaikaiseen viestintään (esim. Herring 1996a: 1–2). Synkronisia viestimiä ovat mm. chatit ja pikaviestimet, joista suosituimpien joukossa ovat IRC eli Internet Relay Chat ja Microsoft Messenger. Synkroniset keskustelutilanteet ovat välittömiä, nopeita ja spontaaneja: useimmiten viestejä ei tallenneta eikä niitä voi jälkeensä muokata tai perua. (Ks. Arpo 2003; Laihanen 1999: 21, 24; Vauras 2006: 36.)

Asynkronisiin viestimiin kuuluvat sen sijaan esimerkiksi keskustelufoorumit ja -ryhmät. Niissä keskustelut tallennetaan, ja siksi viestejä voi lukea pitkänkin ajan jälkeen. Välitöntä vastausta ei vaadita, ja viestin vastaanottajan ei tarvitse olla samaan aikaan ruudun ääressä lähettäjän kanssa. Kuitenkaan synkronisuus ei välttämättä riipu pelkästään viestintävälineestä, sillä joitakin viestimiä, kuten vaikkapa sähköpostia, voidaan käyttää sekä synkronisesti että asynkronisesti. Vaikka foorumit ovatkin pääasiassa asynkroninen viestintäväline, kaikkein vilkkaimmilla foorumeilla voi olla samaan aikaan läsnä niin monia kirjoittajia, että keskustelu saa synkronisia piirteitä. (Herring 1996a: 1–2; Vauras 2006: 36, 38–39.)

Synkronisten ja asynkronisten keskustelujen viestit eroavat toisistaan sekä viittaustavaltaan että muutenkin rakenteellisesti esimerkiksi siten, että asynkronisissa keskusteluissa käytetään

yleiskielisempiä variantteja useammin kuin synkronisissa keskusteluissa. Asynkroniset viestintävälineet mahdollistavat sen, että tekstiä voidaan muokata ja huolitella sekä kirjoittamisen aikana että useimmiten jopa jälkeenpäin. (Arpo 2003; Hynönen 2008: 186–7; Laihanen 1999: 21, 24.) Hakulinen (1989: 14) on pohtinut, että samanaikaisen vuorovaikutuksen puuttuminen saattaa johtaa siihen, että kuuntelija (tai internetviestinnän tapauksessa lukija) keskittyykin kommunikaation sijasta liikaa itse kieleen, jolloin kieli saattaa kuulostaa epäluonnolliselta tai virheelliseltä. Lisäksi asynkronisuus mahdollistaa sen, että oman puheenvuoron sisältöä ja muotoa voi pohtia kauemmin kuin kasvokkaiskeskustelussa (Phillips & Barnes 1995: 35). Onkin totta, että esimerkiksi useilla asynkronisilla keskustelupalstoilla tietyt jäsenet valitsevat itselleen jopa tiukan kielipolitiikan roolin (Kytölä 2008: 261).

Keskustelufoorumeista käytetään useita nimityksiä: niistä voidaan puhua esimerkiksi pelkästään foorumeina, keskustelupalstoina tai leikillisesti ”messulautoina” (muunnelma englanninkielisestä termistä *message board*). Keskustelufoorumien rakenne määrittyy useimmiten keskustelunaiheiden mukaan. Foorumit jakautuvat moniin keskustelualueisiin, jotka liittyvät useimmiten foorumin pääasialliseen keskusteluteemaan, mikäli sellainen on. Monesti on olemassa myös erillinen alue pääteemaan liittymättömille keskusteluille. Keskustelualueet jakautuvat edelleen pienempien aihekokonaisuuksien mukaan erillisiksi viestiketjuiksi, joista käytetään usein myös nimityksiä *topic* ja *topikki*.¹ Viestiketjuissa sijaitsevat keskustelijoiden varsinaiset kirjoitukset, joita nimitetään viesteiksi, posteiksi tai postauksiksi. (Ks. esim. Hynönen 2008: 186–187.)

Joillakin foorumeilla viestejä saavat kirjoittaa ja lukea kaikki, toisilla foorumeilla taas tiettyjen tai kaikkien keskustelualueiden lukeminen, viestien kirjoittaminen tai molemmat voivat olla rajattuja vain rekisteröityneille käyttäjille. Joillakin foorumeilla ylläpitäjät tarkistavat kaikki viestit ennen niiden julkaisemista. (Esim. Vauras 2006: 39–40.) Foorumeille rekisteröitymiseen riittää toisinaan pelkkä salasanan ja käyttäjätunnuksen, eli nimimerkin tai nikin, keksiminen (Hynönen 2008: 187–189). Käyttäjätunnukset voivat olla keksittyjä, mutta jotkut keskustelijat valitsevat tunnukseksi oman etunimensä tai jopa koko nimensä. Käyttäjätunnusta onkin verrattu karnevaalinaamioon: Jos keskustelija ei käytä omaa nimeään käyttäjätunnuksenaan, hän peittää todellisen identiteettinsä, mikä vastaa kasvojen peittämistä naamioilla. Toisaalta keksitty käyttäjätunnus voi kuitenkin paljastaa jotain – tai ehkä paljonkin – käyttäjästänsä samaan tapaan kuin juuri tietyn naamion valitseminen, sillä käyttäjätunnus liittyy usein esimerkiksi käyttäjän omiin harrastuksiin tai persoonallisuuteen. (Ruedenberg, Danet & Rosenbaum-Tamari 1995.) Toisinaan foorumille

¹ Termejä **topic** ja **topikki** ei pidä sotkea lingvistiikassa käytettyyn **topiikki**-termiin, joka tarkoittaa keskustelunaihetta. Yhdessä topikissa voi siis olla joko yksi tai monta topiikkia. Selvyyden vuoksi käytän tässä tutkimuksessa foorumien topikeista kotoisampaa termiä **viestiketju**.

rekisteröitymiseen voidaan vaatia vielä käyttäjätunnuksen ja salasanan lisäksi toimivaa sähköpostiosoitetta, ja joskus myös esittelytekstiä, jonka perusteella ylläpito päättää, onko kirjoittaja tarpeeksi motivoitunut ja kompetentti rekisteröitymään foorumille.

Leppäsen (2008: 230–1) mukaan verkko on sekä sosiaalinen että kulttuurinen tila, joten keskustelufoorumeita ja niiden kieltä tulee tarkastella kommunikatiivisuusnäkökulman lisäksi myös kulttuurisessa ja yhteisöllisessä viitekehyksessä. Kielivalinta voi toimia yhteisön normina ja rajanvetona ”meidän” ja ”muiden” välillä: kieltä käytetään ryhmäidentiteetin muokkaajana samaan tapaan, kuten esimerkiksi vaatetusta (Arpo 2005: 295; Franceschini 1998: 63; Leppänen 2007: 150, 167). Yksi ryhmäidentiteetin luomisen keinoista on sanasto. Tätä ilmiötä kuvattaessa voidaan soveltaa Kachrun (1995: 278) esittelemää käsitettä **kulttuurisidonnainen sanasto** (engl. culture-dependent lexis) tai yleisemmin koko kielestä Nishimuran (2008) termiä **yhteisölle ominainen kieli** (engl. community-specific language).

Aiemmin internetkeskustelu oli pienten erityisryhmien viestintäfoorumi, mutta sittemmin se on tullut yhä useampien arkipäiväistyneeksi tavaksi kommunikoida ja hankkia sosiaalisia suhteita. Virtuaaliyhteisöt ovatkin uusi yhteiskunnallinen tila, jonka avulla voi luoda vuorovaikutusverkostoja. (Arpo 2003.) Monet tutkijat ovat pohtineet, onko verkko kuviteltu vai oikea yhteisö tai fyysinen paikka vai abstrakti kybertapaaminen (esim. Barnes 2003: 33; Thurlow, Lengel & Tomic 2004: 107). Gerlander ja Takala (1996: 45) arvelevat, että internetsuhteet ovat lyhyitä ja pinnallisia, ja että internetkeskustelijat voivat helposti päästä suhteista eroon, mikäli ne tuntuvat epämiellyttäviltä. Lisäksi internetidentiteetit eivät välttämättä ole keskustelijoiden todellisia identiteettejä, vaan internetissä voi paljastaa itsestään ainoastaan ihannekuvan (Phillips & Barnes 1995: 13).

On kuitenkin huomattu, että internet ei ole mikään erillinen todellisuus, vaan vain yksi monista tavoista kommunikoida – ja yksi leviämiskanava jo valmiiksi olemassa olevalle kulttuurille (Arpo 2001: 195; Phillips & Barnes 1995; Wellman & Gulia 1999: 170). Keskustelufoorumin vaikiokäyttäjät saattavat tuntea toisensa myös foorumin ulkopuolella, joten internetin kautta voidaan tutkia tavallisia tosielämän yhteisöjä (Laihanen 1999: 21; Mann & Stewart 2000: 207). Kasvokkaiskeskustelu voi monesti olla niin hankala toteuttaa, että keskustelufoorumit toimivat suurena apuna tietyn ryhmän kokoontumiselle (Thurlow, Lengel & Tomic 2004: 123). Kuitenkin on selvää, että keskustelun välittäminen verkon kautta tapahtuu eri kanavia myöten kuin kasvokkaiskeskustelussa, joten verkko on todella erilainen keskusteluympäristö (Gerlander & Takala 1996: 46). Phillipsin ja Barnesin (1995) mukaan myös verkostoihin sitoutuminen saattaa olla internetin ulkopuolella tiiviimpää kuin internetissä, mutta toisaalta he huomauttavat, että internetviestejä

kirjoittavat ja lukevat todelliset ihmiset, ja internetsuhteilla on todellinen vaikutus myös elämään internetin ulkopuolella.

Arpo (2001: 195) ehdottaa, että varsinaisia omia internetkulttuureitaan olisivat esimerkiksi keskustelufoorumien säännöt ja internetetiketit eli netiketit, joiden toteutumista valvovat foorumin ylläpitäjät ja moderaattorit. Foorumeilla voi kasvokkaiskeskustelun tapaan olla myös kirjoittamattomia normeja ja hierarkioita, joita uudet käyttäjät voivat oppia vain seuraamalla keskustelua. Tosielämän yhteisöjen tapaan uusia käyttäjiä voidaan testata, ja toiset foorumit voivat olla hyvin sisänlämpiviä vakiokäyttäjineen ja omine sananparsineen. Uusien ja vakituisten käyttäjien keskinäisestä jännitteestä johtuen käytön aloittamisen kynnyks voi tapauksesta ja yhteisön tiiviyydestä riippuen olla melko suurikin – jopa esiintymisjännitykseen verrattava. Myös ensimmäisinä lähetettyihin viesteihin saadut palautteet muistetaan usein parhaiten, ja niillä on suuri merkitys foorumin käytön jatkamisen kannalta. Vakiokäyttäjien huomautukset uusille käyttäjille ovat joskus aiheellisia, eivätkä käyttäjät useimmiten edusta koko foorumin yleistä mielipidettä, vaan pelkäävät itseään. (Laihanen 1999: 17–18; Nishimura 2008: 10; Savolainen 1999: 16–17, 20; Stommel 2008: 2.) Monesti moderaattorit eivät pidäkään siitä, että tavalliset käyttäjät ikään kuin astuvat heidän alueelleen – tällainen ”lelumoderointi” kielletään usein jopa foorumin säännöissä.

Sekä kirjoitetut että kirjoittamattomat foorumien säännöt ovat sikäli mielenkiintoisia, että niiden rikkomisen perusteella tietty käyttäjä voidaan sulkea kokonaan yhteisön ulkopuolelle. Tämä voidaan tehdä hyvin monella tavalla. Foorumin vakiokäyttäjät voivat esimerkiksi käyttää pelkäänsä omia sisäpiirin puheenparsiaan, joita ulkopuoliset eivät ymmärrä, ja siten jättää uuden käyttäjän pelkäksi sivulliseksi. Käyttäjä voidaan myös konkreettisesti asettaa porttikieltoon eli *bännätä* (engl. *ban*) joko määräaikaaisesti tai pysyvästi. (Ks. Androutopoulos 2010: 746.)

Useimmissa foorumiyhteisöissä huumori on erittäin tärkeä elementti, sillä esimerkiksi keskustelukulttuuri ja foorumin normit saattavat ilmetä huumorina ja sen yhteisöllisenä käyttönä. Huumorin käyttö on individuaalista ja persoonallista, ja sen kautta keskustelijat luovat myös omaa profiiliaan ja identiteettiään. Sisäpiirivitsit vahvistavat ryhmän sisäistä koheesiota huumorin muotona, jota ryhmän ulkopuoliset eivät ymmärrä. Erityisen tyypillistä juuri keskustelupalstojen huumorille on sen ilmeneminen vastauksina toisten keskustelijoiden viesteihin. Yksittäisten keskustelijoiden humoristisuus saattaa siis vaikuttaa muidenkin keskustelijoiden huumorin käyttöön. Fanifoorumeilla erityisen yleistä on kriittinen ja älyllinen huumori, jolla fanit osoittavat syvällisen perehtymisensä aihetta kohtaan ja rakentavat siten omaa faniuttaan. (Baym 1995.) Toisinaan foorumilaisten keskinäinen huumori on taas hyvin sisänlämpivää ja siksi sitä saatetaan jopa käyttää uusien ja ei-toivottujen käyttäjien eristämiseen foorumiyhteisöstä tai heidän kiusaamisensa (Kytölä 2008 & tulossa). Lisäksi Gerlander ja Takala (1996: 46) huomauttavat, että ver-

kossa viestijät eivät pysty aistimaan toisten tunnereaktioita samalla tavalla kuin kasvokkai-keskustelussa, joten internetissä on helpompi olla tuntematta vastuuta sanoistaan.

Jos foorumin käyttäjät eivät tunne toisiaan internetin ulkopuolella, heidän täytyy muodostaa tulkintansa toisistaan tekstuaalisen esityksen perusteella. Pelkästään internetin kautta kommunikoiden ryhmien jäsenten keskinäistä läheisyyttä voisikin luonnehtia psykologiseksi ja vähitellen muodostuviin mielikuviin perustuvaksi. (Arpo 2001: 194–5; Barnes 2003: 227.) Keskustelijat ovat usein hyvin tietoisia tästä kyberdiskurssista, mikä johtaa monesti eräänlaiseen metakeskusteluun (Kytölä 2008: 240–1). Mikäli muita, esimerkiksi visuaalisia, tulkintavihjeitä ei ole saatavilla, internetkeskustelijat voivat päätellä tiettyjä keskustelijan ominaisuuksia hänen lähettämiensä viestien kirjoitusasusta ja luottaa siten tekstuaalisiin representaatioihin muodostaessaan tulkin- taansa. Paralingvistiset piirteet assosioidaan usein kirjoittajien henkilökohtaisiin piirteisiin. (Giese 1998; Lea & Spears 1992: 335). Esimerkiksi *x*-kirjaimen käyttö korvaamassa *ks*-yhtymää kielii usein käyttäjän nuoresta iästä (Laihanen 1999: 18, 43). Kirjoitusvirheet taas voidaan tulkita kol- mella tavalla: kirjoittaja on ollut kiireinen, kirjoittaja on spontaani ja jäljittelee puhekieltä tai kir- joittaja ei hallitse yleiskielen normeja. Uudemmissa käyttäjillä on kokeneempiin vakiokäyttäjiin verrattuna vähemmän tietoa muista käyttäjistä, joten he tekevät viestien kirjoitusasusta yleistä- vämpiä päätelmiä toisten käyttäjien ominaisuuksista. (Lea & Spears 1992: 324, 328.)

Useat internetfoorumit perustuvat johonkin keskustelijoiden yhteiseen intressiin, kuten esi- merkiksi harrastukseen. Niinpä internetyhteisöjä voisi sanoa jopa tasa-arvoisemmiksi kuin tosi- elämän yhteisöjä: kiinnostuksen kohteesta keskusteleminen on ensisijaista, joten sen suhteen käyttäjät ovat homogeenisia. Ihanteellisessa keskustelupalstayhteisössä sosiaaliset piirteet, suku- puoli ja status ovat täysin toissijaisia tai jopa kokonaan merkityksettömiä. (Giese 1998; Wellman & Gulia 1999: 185–6, vrt. kuitenkin Kytölä 2008 & tulossa.) Savolaisen mukaan harrastusryhmät ovat nousseet postmodernissa yhteiskunnassa tärkeämmiksi kuin sosiaali- ja ammattiryhmät. Tie- tokoneen välityksellä harrastusryhmiin on helppo sitoutua, koska konkreettista asumista samalla paikkakunnalla ei vaadita kommunikaation onnistumiseksi. (Savolainen 1999: 13). Arpo (2003) huomauttaa, että muun muassa palstan aihe tai siellä käytettävä sisäpiirihuumori vaikuttaa kes- kustelijoiden käyttämään kieleen. Kyseessä on siis sekä keskusteluryhmän oma ”internetlakult- tuuri” että suurempiin kehyksiin, kuten esimerkiksi harrastusryhmään, kuuluva kulttuuri.

1.3 Tutkimuskysymykset, aineisto ja metodit

Tutkimuksessani pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisia normitetun kirjakielen mukaisia piirteitä ja puhekielestä lainautuneita piirteitä Rautaneito-foorumin keskustelussa esiintyy?
- Miksi ja millaisissa tilanteissa nämä piirteet varioivat?

Rautaneito-sivusto ja tutkimuskohteenani oleva sivuston keskustelufoorumi perustettiin vuonna 2004, koska sitä edeltänyt suomenkielinen Iron Maiden -sivusto ja -foorumi Maiden Finland oli juuri lopettanut toimintansa. Tutkimuksen tekovaiheessa Rautaneito-foorumille oli rekisteröitynyt yli 2 600 käyttäjää (<http://www.rautaneito.com/bb/>), joten se on oman arvioni mukaan Suomen oloissa keskiuuri keskustelupalsta. Sen sijaan suomenkielisistä metalliyhtyeiden fani-foorumeista ja muista metallimusiikkiaiheisista internetkeskusteluista Rautaneito on aktiivisimmasta päästä. Keskustelu on internetfoorumeille tyypilliseen tapaan jaettu useisiin aihepiireihin, joten Iron Maidenin ja muun musiikin lisäksi palstalta löytyy keskustelua esimerkiksi urheilusta ja ajankohtaisista aiheista.

Perinteisesti sosiolingvivistisessä tutkimuksessa on otettu huomioon taustamuuttujat, kuten ikä, sukupuoli ja sosiaalinen tausta. Internetfoorumikeskustelua tutkittaessa taustamuuttujien selvittäminen on melko hankalaa, sillä kaikkien käyttäjien tiedot eivät ole nähtävillä internetissä. Toisaalta tällainen anonyymisyys suojaa käyttäjien yksityisyyttä. Rautaneito-foorumilla jokaisella keskustelijalla on oma profiilisivu, joka on kaikkien rekisteröityjen käyttäjien nähtävillä. Käyttäjät saavat kuitenkin itse päättää, laittavatko he profiilisivulleen näkyviin esimerkiksi ikänsä tai sähköpostiosoitteensa. Rautaneidossa on myös erillinen, vain rekisteröityneille käyttäjille näkyvillä oleva osio, jossa keskustelijat saavat esitellä itsensä omissa esittelyviestiketjuissaan – ja halutessaan kertoa esimerkiksi oikean nimensä tai lähettää linkin omiin kuviinsa.

Käyttäjien esittelyviestien ja profiilitietojen perusteella Rautaneidon ikäjakauma on – kuten luvussa 1.1 mainitsinkin – erittäin laaja. Kaikki käyttäjät eivät ole ilmoittaneet ikäänsä profiileissaan, joten eri ikäryhmien välisiä kielellisiä eroja on melko vaikea vertailla tässä tutkimuksessa. Toisaalta esimerkiksi Nuolijärvi ja Sorjonen (2005: 126) ovat pohtineet, onko ikä ylipäätään relevantti kriteeri tietyn puhujaryhmän määrittämiseksi ja heidän käyttämänsä kielen tutkimiseksi: esimerkiksi nuorten ryhmän sisällä yksilölliset erot voivat olla hyvinkin suuria, eikä ryhmän keskiarvo tällöin anna oikeaa kuvaa kielenmuutoksesta tai -piirteiden edustuksesta. Tämän tutkimuksen tarkoituksena onkin kuvata nimenomaan spontaanisti muodostetun sosiaalisen ryhmän kaikkien jäsenten variaatiota kokonaisuudessaan erottelematta heitä ikä- tai muihinkaan ryhmiin.

Yhteenlaskettuna enemmistö Rautaneidon käyttäjistä on miehiä, vaikka foorumin aktiivisiin vakiokäyttäjiin lukeutuu myös naisia. Koko metallimusiikin alakulttuurikin on perinteisesti ollut miesvoittoista (Ehrnrooth 1988: 87–92), mikä lienee selitys myös Rautaneidon miesvaltaisuudelle. Käyttäjien sosiaalisista taustoista on pelkkien foorumiviestien perusteella vaikea tehdä päätel-

miä. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että käyttäjien taustat eivät ole ainakaan kovin homogeenisia, sillä joukkoon kuuluu esimerkiksi korkeakoulu- ja toisen asteen opiskelijoita, peruskoululaisia, varus- henkilöitä, siviilipalvelusta suorittavia, palkkatyöläisiä, yrittäjiä ja työttömiä.

Siinä mielessä foorumin käyttäjät ovat kuitenkin homogeeninen ryhmä, että he ovat rekisteröityneet foorumille yhteisten kiinnostusten kohteiden (Iron Maiden, metallimusiikki) perusteella – ja se toki näkyy heidän viesteissäänkin, oli keskustelunaihe sitten mikä tahansa. Lisäksi Rautaneidon käyttäjät eivät tunne toisiaan ainoastaan foorumin kautta, vaan useimmat vakiokäyttäjistä ovat tavanneet toisensa myös kasvotusten. He ovat esimerkiksi järjestäneet kokoontumisia Iron Maidenin esiintymisten yhteydessä. Rautaneito-sivustolta foorumi löytyy leikillisesti nimetyn *Perhe*-linkin takaa, mikä kuvastaa sitä, että Iron Maidenin suomalaiset fanit ja erityisesti foorumlaiset tiedostavat itsekkin yhteisöllisyytensä ja pitävät joukkoaan ikään kuin yhtenä suurena perheenä.

Internetkeskustelun tutkimuksessa erityisen visaiseksi pulmaksi nousee foorumikielen hybridisyys. Vaikka puhe- ja kirjakielen sijoittuminen yhdelle tekstien jatkumolle (ks. luku 2.1) on tiedostettu tutkimuskentällä jo vuosikymmeniä, kielentutkimuksen metodit ovat yhä melko selkeästi ääripäihin jakautuneita. Myös tietokonevälitteisen viestinnän tutkimusmenetelmät keskittyvät kielellisten piirteiden sijasta enimmäkseen pelkkään kommunikaation. Metodinen ratkaisuni onkin vain kuvailla tarkasti aineistoa ja tutkimuksen kulkua.

Koska tutkin normitetun kirjakielen mukaisia piirteitä ja puhekielestä kirjoitettuun internetkieleen lainautuneita piirteitä internetfoorumikeskustelussa, valitsin tutkittavakseni seuraavat fono- ja morfologiset piirteet:

- 1) *i:n* loppuheitto *s:n* jäljessä: yksikön 3. persoonan imperfekti- ja konditionaalimuodot, translatiivimuodot, yksikön 2. persoonan omistusliite, *si*-loppuiset numeraalit sekä sanat *ensi*, *uusi*, *kuukausi* ja *vuosi*.
- 2) Aktiivin 2. partisii-pin edustus (esim. *tullut*, *löytynyt* ~ *tullu*, *löytyä*).
- 3) Konjunktioiden *mutta* ja *että* loppuheitto (*mut*, *et*).
- 4) Elisi *olla*- ja kieltoverbin edellä (esim. *mulla on* ~ *mullon*).
- 5) Jälkitavujen vokaaliyhtymien assimiloituminen:
 - a. *eA*: yksikön partitiivi (esim. *kaikke*), 1. infinitiivi (esim. *lähtee* 'lähteä'), supistumaverbit (esim. *häpeen*) sekä *eA*-nominit ja niiden johdokset (esim. *oikee*, *kauheesti*).
 - b. *OA*: yksikön partitiivi (esim. *tietoo*), 1. infinitiivi (esim. *sanoo* 'sanoa') ja supistumaverbit (esim. *sekoon*).

- 6) Painottoman *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato: konditionaalimuodot (esim. *pitäs*), *oin*-adverbit (esim. *sillon*), *isin*-adverbit (esim. *takasin*), *Aise*- ja *OittA*-verbit ja niiden johdokset (esim. *hipasee*, *ratkasu*, *kirjottaa*, *rajotus*) sekä *inen*-loppuiset nominit (esim. *ilonen*).
- 7) Yksikön 1. ja 2. persoonan pronominiinien (*minä* ja *sinä*) pikapuhe-¹ ja murteelliset muodot (esim. *minä* ~ *mä(ä)* ~ *mie*, *sinun* ~ *sun*).
- 8) Demonstratiivipronominiinien puhekieliset muodot (esim. *nämä* ~ *nää*, *tuo* ~ *toi*).
- 9) *Olla*-verbin pikapuhemuodot (esim. *ole* ~ *oo*, *olisi* ~ *ois*).
- 10) Yleiskielen *d*:n kato pääpainollisen tavun jälkeen: *hd*-yhtymissä (esim. *yhen*) ja pitkän vokaaliaineksen jälkeen (esim. *ti(i)ä*).
- 11) Yleiskielen *ts*-yhtymän vastineet (esim. *itsellä*, *katsomaan* ~ *it(t)ellä*, *kattomaan*).
- 12) 3. infinitiivin illatiivi (esim. *pitämään*, *selailemaan* ~ *pitään*, *selaileen*).

Juuri nämä piirteet valitsin siksi, että niiden variaatio on laajalevikkistä tai nykypuhekielessä yleistyvää sekä mahdollisimman paljon kielenkäyttäjien kotipaikkakunnasta, iästä ja sukupuolesta riippumatonta (piirteistä ja niiden yleisyydestä ks. Kettunen 1940a ja b; Lappalainen 2004: 60–63; Mielikäinen 1991 ja kokoavasti Lappalainen 2001). Näiden piirteiden eri variantit ovat selkeästi joko puhe- tai kirjakielisiä, joten niitä tutkimalla voidaan selvittää puhe- ja kirjakielen variaation eroja (ks. Lappalainen 2004: 60). Osittain piirteiden valitseminen nousi esiin aineistosta, sillä Rautaneito-foorumin viestejä lukiessani havaitsin, että fono- ja morfologinen variaatio keskittyi useimmiten juuri näiden piirteiden variantteihin.

Mainittujen piirteiden variaatiota puhutussa kielessä on myös tutkittu paljon jo useiden vuosikymmenien ajan. Nykypuhekielen osalta näitä piirteitä on tarkastellut esimerkiksi Lappalainen (2004) väitöskirjassaan helsinkiläisnuorten puhekielen variaatiosta, ja laajemmalla alueella piirteiden kehitystä on tutkittu eri paikkakunnilla ikäryhmittäin tehdyssä murteenseurauhankkeessa (Nuolijärvi & Sorjonen 2005). Sen sijaan suomalaisen internetkielen osalta piirteiden systemaattista tarkastelua ei tietojeni mukaan ole tehty. On siis mielenkiintoista verrata, miten kielellinen variaatio Rautaneito-foorumilla eroaa puhekielen variaatiosta. Tutkimukseni tekee kiinnostavaksi myös se, että aineistoni ei ole rajattu tiettyyn ikäryhmään tai tietylle paikkakunnalle, vaan tutkin taustoiltaan heterogeenisen ryhmän variaatiota kokonaisuutena. Rautaneidon kaltaisessa ryhmässä variaatio ei selitykään juuri tietyn ikäryhmän tai tietyllä paikkakunnalla käytettävänä kielenä, vaan sen sijaan ennemminkin ryhmän sisäisenä normina.

¹ Koska foorumikeskustelut ovat kirjoitettuja, aineistossa esiintyvät muodot eivät oikeastaan ole pikapuhemuotoja, vaan ennemminkin ”pikakirjoitusmuotoja”. Kuitenkin pikapuhemuoto-termi on niin vakiintunut, että selvyyden vuoksi käytän sitä tässä tutkimuksessa.

Piirteiden tutkimista varten rajasin foorumitekstiaineiston seuraavasti: Foorumia tarkastellakseni totesin kielellisen variaation kannalta mielenkiintoisimmaksi viestiketjun nimeltä ”Yleistopic – Seconds after detonation”¹, joka käsittelee kaikenlaisia yleisiä ja ajankohtaisia aiheita. Kyseinen viestiketju on Rautaneidossa poikkeuksellinen siksi, että keskustelunaihe on vapaa: keskustelu saattaa saada yllättäviäkin käännteitä riippuen siitä, vastaavatko keskustelijat aiemmin aloitettuihin aiheisiin vai tuovatko he keskusteluun kokonaan uuden aiheen (vrt. Luukka 1998: 206). Koska keskustelua oli kyseisessä viestiketjussa syntynyt useiden kymmenien sivujen ja satojen viestien verran, rajasin aineiston alkamaan ensimmäisestä sellaisesta viestistä, jossa on päivämäärä 17.1.2010, ja päättyämään viimeiseen sellaiseen viestiin, jossa on päivämäärä 3.4.2010. Näin aineistoa saatiin yhteensä 220 viestiä, joiden pituus vaihtelee muutamasta sanasta useampiin kappaleisiin. Näissä 220 viestissä esiintyy jonkin verran suoraa lainauksia esimerkiksi toisten käyttäjien viesteistä ja muualla internetissä julkaistuista teksteistä. Nämä suorat lainaukset olen jättänyt tarkasteluni ulkopuolelle, sillä ne eivät osoita Rautaneidon tai lainaajan omaa kielellistä variaatiota. Näin rajatun aineiston yhteenlasketuksi sanemääräksi saatiin 7 248.

Poimittuani kaikki edellä mainittujen 12 kielenpiirteiden esiintymät aineistosta luokittelin ne joko normitetun kirjakielen mukaisiksi tai puhekielestä lainautuneiksi varianteiksi. Lopuksi laskin sekä normitetun kirjakielen että puhekielen mukaisten varianttien lukumäärät ja prosenttijakaman. Lähempää tarkastelua varten olen laskenut muutamista piirteistä myös tapausryhmittäisiä eroja (ks. luku 3).

Kielellisten piirteiden tarkastelemisen lisäksi pyrin selittämään vaihtelua kuvaamalla foorumin käyttäjien kielen tilanteista vaihtelua, foorumin sisäisiä käytänteitä, vuorovaikutusta, sanaston suhdetta viestien kielen rakenteisiin sekä koodinvaihtoa ja sen funktioita. Lisäksi olen käyttänyt apunani etnografista tutkimusotetta.

Etnografialla tarkoitetaan yhteisön tutkimista osallistuvan havainnoinnin avulla. Tutkija aloittaa tutkimuksen viettäen aikaa niin sanotusti **kentällä** tarkkaillen yhteisöä lähietäisyydeltä ja pyrkii siten selvittämään sen toimintaa ja toiminnan funktioita. (Esim. Atkinson & Hammersley 1994.) Lingvistiikassa tämä tarkoittaa yhteisön viestinnän sekä siihen liittyvien kielen ilmiöiden havainnointia ja analysoimista, mikä tekee analyysistä entistä monipuolisempaa ja selittää esimerkiksi variaatiota laajemmin (Androusoopoulos 2008: 3; Hymes 1996: 3–15).

Etnografiaa on viime vuosina hyödynnetty paljon juuri internetyhteisöjen tutkimuksessa, ja tällaista internetetnografiaa on kutsuttu mm. nimillä **virtuaalinen etnografia** (esim. Hine 2008), **netnografia** (Kozinets 2002), **kyberetnografia** (Domínguez ym. 2007), **webnografia** (Puri

¹ Tämä oli topicin nimi aineistonkeruuhetkellä. Myöhemmin nimi on muutettu muotoon ”Tiutautulkku, hyvin luistaa muovisuksi!”

2007) ja **online-etnografia** (Androutsopoulos 2008). Lingvistisen internetetnografian lähtökohtana on, että myös internetyhteisöissä esiintyy niille ominaisia kielenkäytön tapoja ja käytänteitä, joiden selittämisen ja tutkimisen avain on etnografinen menetelmä (ks. Kytölä & Androutsopoulos tulossa). Kuten luvussa 1.1 mainitsin, olen itse viettänyt kauan aikaa ”Rautaneidon kentällä”. Olen tutustunut foorumin kielellisiin piirteisiin ja käytänteisiin melko pitkään – jo paljon aiemmin kuin aloitin varsinaisen tutkimuksen tekemisen.

Etnografiaa on kritisoitu siitä, että menetelmä painottuu liikaa tutkijan omiin subjektiivisiin tulkintoihin. Hymes (1996: 13) huomauttaa, että tämä subjektiivisuus voi olla sekä hyvä että paha asia: vaikka tutkijan näkökulmat voivatkin olla puolueellisia, etnografian avulla pystytään kuitenkin tutkimaan asioita, joiden selvittäminen ei onnistuisi muilla keinoilla. Itse olen onnistunut tämän menetelmän avulla selvittämään Rautaneidon kielellisen variaation sellaisia syitä ja funktioita, joita tuskin olisin havainnut ilman etnografista perehtymistä yhteisöön. Toisaalta tämä tutkimus on kuitenkin nimenomaan minun tulkintani yhteisöstä, joka saattaa jonkin toisen näkökulman valossa näyttää hyvinkin erilaiselta.

Internetkeskusteluiden tutkimusetiikkaa on toistaiseksi käsitelty tieteellisissä julkaisuissa yllättävän vähän. Yksiselitteisiä ohjeita ei ole annettu, mutta suomalaisista tutkimusetiikkaa käsittelevistä julkaisuista internetin tutkimista on mielestäni parhaiten pohtinut Arja Kuulan teoksessaan *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Kuulan mukaan keskustelupalstoja voisi moderoinnin takia luonnehtia puoliorganisoiduiksi ympäristöiksi. Silti niitä tutkittaessa tulisi ottaa huomioon mm. se, että vaikka suurin osa keskustelijoista käyttäisi nimimerkkiä, peitenimet kertovat aina jotain keskustelijasta (eli ne eivät ole aina anonyymejä). Lisäksi erityisesti nuorten henkilöiden perhetiedot ja muut henkilökohtaiset asiat kannattaisi jättää tutkimuksen ulkopuolelle. Muutenkin kannattaisi kiinnittää huomiota siihen, kuinka yksityistä tai henkilökohtaisista aiheista foorumilla keskustellaan. Vaikka foorumi olisikin julkisesti kaikkien nähtävillä, omien tietojen julkaisemista ei saisi jättää vain tutkittavien vastuulle, sillä tietojen alkuperäinen tarkoitus ja paikka muuttuvat niitä tutkittaessa. Kuula vertaa keskustelupalstaa julkisena tilana puistoon: vaikka puistossa henkilöt keskustelisivat jostakin aiheesta, he eivät välttämättä hyväksyisi sitä, että tutkija nauhoittaisi heidän keskustelunsa. Kuitenkin internettutkimusta koskevissa eettisissä kysymyksissä tutkija joutuu tekemään lopulliset ratkaisunsa itse. (Kuula 2006: 169–173, 184–193.)

Tässä tutkimuksessa olen perustellut omat tutkimuseettiset ratkaisuni aineistoni kannalta seuraavasti: Rautaneito-foorumilla lähes kaikki keskustelualueet näkyvät rekisteröitymättömille käyttäjille, ja lisäksi olen rajannut tutkimukseni ulkopuolelle ne keskustelualueet, joita rekisteröitymättömät käyttäjät eivät voi lukea. Rautaneidossa itse keskustelunaiheetkaan eivät ole kovin

henkilökohtaisia. Tutkimukseni aihekaan – variaation tutkiminen ja sen funktioiden selvittäminen – ei ole järin arkaluontoinen. Tein proseminaarityönikin Rautaneito-foorumin variaatiosta – tosin suppeammasta aineistosta. Julkaistuani valmiin työni Rautaneidossa käyttäjät ottivat tutkimukse- ni mielenkiinnolla vastaan ja olivat kiinnostuneita myös tulevasta gradustani. Kysyin ylläpidolta tutkimusluvan graduani varten, ja myös ylläpito osoitti kiinnostusta tutkimusaiheettani kohtaan. Näiden tietojen perusteella olen päättellyt, ettei foorumilaisilla ole mitään tutkimustani vastaan, ja että he suhtautuvat tutkittavana olemiseen positiivisesti. Keskustelijat eivät ole tienneet, mistä foorumin osasta teen tutkimusta, joten tutkittavana oleminen ei ole vaikuttanut tutkimieni viestien kieleen.

Täydellinen foorumin anonymisointi tutkittavien suojelemiseksi tässä tapauksessa olisi myös mahdotonta, sillä koska tutkin nimenomaan viestien kieltä, en voisi muuttaa niiden kielel- listä sisältöä esimerkiksi harhauttaakseni Googlen hakutoimintoa. Samaten foorumin nimen muuttaminen pseudonyymiksi olisi turhaa, sillä ei ole olemassa toista näin laajaa suomenkielistä Iron Maiden -fanifoorumia. Edellä mainituista syistä ei mielestäni ole siis perusteltua muuttaa käyttäjien nimimerkkejäkään. Sovellan tutkimuseettisiin ratkaisuihini myös etnografisia ennako- tietojani foorumista ja Hymesin (1996: 64) **äänen** käsitettä: tunnistan foorumin keskustelijoissa sen piirteen, että he tahtovat saada *äänensä* kuuluville ja mielipiteensä julki sen sijaan, että sitä pitäisi erityisesti peitellä. He ovat ylpeitä omasta Iron Maiden -yhteisöstään (ks. myös seuraava alaluku). Tästäkin syystä olen jättänyt nimimerkit alkuperäiseen muotoonsa. Ainoa poikkeus ovat henkilöt, jotka esiintyvät keskusteluissa koko nimillään: heidän sukunimensä olen poistanut ja jättänyt tutkimukseeni vain etunimet. Olen lisäksi poistanut viesteistä keskustelijoiden viestimää- rät, kotipaikkakunnat, allekirjoitukset¹ ja avatar-kuvat² – osaksi anonymiteetin vuoksi, mutta osaltaan myös siksi, että muutamien keskustelijoiden kotipaikkakunta, allekirjoitus ja avatar-kuva ovat vaihtuneet ja viestimäärät kasvaneet. Nämä tiedot olisivat siis joidenkin käyttäjien kohdalla vanhentuneita.

Kuulan puistovertaukseen ei ole täysin toimiva internetkeskustelun tutkimuksessa, sillä in- ternetkeskustelua ei voi suoraan verrata puhekieleen tai sen tutkimukseen (ks. esim. luku 2.1). Koska Rautaneidon kaltaisilla julkisilla internetfoorumeilla keskustelu tallentuu internetiin tutki- jasta riippumatta, sitä ei voi mielestäni verrata nauhoittamistilanteeseen tai Kuulan mainitsemaan julkiseen paikkaan. Kuulan huomautus erityisesti nuorten henkilökohtaisten tietojen suojelemi- sesta on paikallaan, mutta toisaalta nykypäivän internetkeskustelijat varmasti tiedostavat keskus-

¹ Allekirjoitus on käyttäjän asettama teksti, joka tulee näkyviin hänen jokaisen viestinsä alapuolelle.

² Avatar-kuva on pieni käyttäjän valitsema kuva, joka näkyy hänen nimimerkinsä alapuolella.

telun julkisuuden ja siirtyvät useimmiten keskustelemaan henkilökohtaisemmista asioistaan yksityisviestein. (Vrt. Kytölä tulossa.)

2 KESKUSTELUFOORUMIEN KIELELLISIÄ PIIRTEITÄ

2.1 Puhe- vai kirjakieltä?

Suomen kielen eri ilmenemismuotoihin voidaan viitata hyvinkin monenlaisilla termeillä. Sovellan tässä tutkimuksessa Hurtan (1999: 56–59) selkeää termistöä. Hurta jakaa kielimuodot ensin kahtia: ilmiäsun perusteella ja rakenteellis-alueellisella perusteella. Ilmiäsun perusteella kielimuodot jakautuvat **puhuttuun** ja **kirjoitettuun** kieleen. Kuitenkaan tämä jako ei vielä ole kovin hyödyllinen, sillä esimerkiksi ääneen luettu kirjoitettu teksti voi olla puhuttua kieltä ja tarkasti litteroitu teksti taas kirjoitettua kieltä. Siispä tarvitaan vielä tarkempi jako **puhekieleen** ja **kirjakielen**, joilla tarkoitetaan ensisijaisesti juuri näihin tarkoituksiin tuotettuja kielimuotoja. Tämän jaottelun perusteella internetkieltäkin tulisi siis pitää kirjakielenä, koska se on tuotettu nimenomaan kirjoitettuun muotoon. (Vrt. Luukka 1992: 142.)

Silti tässä tutkimuksessa täytyy erotella ne internetkielen piirteet, jotka ovat monessa suhteessa enemmän puhekielen kaltaisia sekä toisaalta perinteisen normitetun kirjakielen piirteet. Käytänkin tutkimuksessani internetkielen piirteistä seuraavanlaista kahtiajakoa: **normitetun kirjakielen mukaiset** ja **puhekielestä kirjoitettuun internetkieleen lainautuneet piirteet**. (Vrt. Hinrichs 2006: 21.) Samaa kahtiajakoa tarkoitan myös silloin, kun kirjoitan lyhyemmin esimerkiksi puhekielestä lainautuneista piirteistä tai puheenomaisuudesta sekä kirjakielisistä piirteistä.

Hurtan (1999: 59) esittämän rakenteellis-alueellisen jaon tärkeimpiä termejä ovat **yleiskieli** ja **murre**: tietyille murteelle ovat ominaisia tietyt kieliopilliset ja sanastolliset piirteet, kun taas yleiskieli voidaan kuvailla rakenteellisesti kielenhuollon normien perusteella. Näiden kahden kielimuodon välille sijoittuu **yleispuhekieli**, joka tarkoittaa kielimuotoa, jossa on selviä puhekielen piirteitä, mutta piirteet ovat niin laajalevikkisiä, että puhujan kotipaikkaa ei voida paikantaa alueellisesti.

Puhe- ja kirjakiielestä on todella paljon sekä kansainvälistä että kotimaista tutkimusta, ja eri tutkijat ovatkin esittäneet näistä kielimuodoista useita ja melko vaihteleviakin näkökulmia. Hiidenmaa (2003: 231) esittää, että puhe- ja kirjakieltä voidaan lähestyä kahdella tavalla. Toisaalta niitä voidaan pitää kahtena täysin erillisenä kielen olomuotona, jolloin voidaan kuvata sekä niiden yhteisiä piirteitä että niiden perustavanlaatuisia eroja. Toisaalta taas voidaan ajatella, että kyseessä on yksi kieli, jolla on suunnaton, useimmiten kontekstin avulla selittyvä variaatio. Yleisesti ottaen nykytutkimuksessa onkin vallalla näkemys, jonka mukaan puhe- ja kirjakieli ovat yksi

kielimuoto, ja kaikki tekstit sijoittuvat tälle yhdelle puhutun ja kirjoitetun jatkumolle (esim. Leivo, Luukka & Nikula 1992: 84).

Puhe- ja kirjakielen eroja on kuitenkin tutkittu paljon. Horowitz ja Samuels (1987: 9; taulukko 1) ovat koonneet taulukkoonsa seikkoja, joita on perinteisesti pidetty puheen ja kirjoituksen olennaisina eroina.

Taulukko 1. Puhe- ja kirjakielen eroja (mukaihen Horowitz & Samuels 1987: 9).

Puhekieli (puhe)	Kirjakieli (teksti)
vastavuoroinen kasvokkaiakeskustelu (puhuja ja kuuntelija)	rajoitettu vastavuoroisuus (kirjoittaja ja lukija)
tässä ja nyt	tulevaisuudessa ja menneisyydessä
epämuodollista	muodollista
luonnollinen kommunikaatio	keinotekoinen kommunikaatio
spontaania	suunniteltua
kontekstin jakaminen (tilanteista)	ei yhteistä kontekstia
elliptistä	selkeää ja tarkkaa
koheesio muodostuu paralingvistisistä vihjeistä	koheesio muodostuu leksikaalisesti
toisto	ytimekkyys
yksinkertaiset, lineaariset rakenteet	monimutkaiset, hierarkkiset rakenteet
hetkellisyys	pysyvyys
tiedostamatonta	tiedostettua, rakentaa tietoisuutta

Halliday (esim. 1985: VII, 81) esittää, että puhe ja kirjoitus eivät ole vain kaksi vaihtoehtoista tapaa tehdä samaa asiaa, vaan ne ovat erillisiä kielen ilmentymiä. Hänen mukaansa puhe on toiminnallista, kun taas kirjakielissä ilmiöt esitetään prosessien sijaan tuotteina eli tuotteina, olemisena. Biber (1988: 37, 55) ehdottaa, että pelkästään se, ovatko tekstit kirjoitettuja tai puhuttuja, ei välttämättä erota kielimuotoja toisistaan. Kielimuotojen erottajana voisi pitää sen sijaan niiden genrejä: nimenomaan perinteiset puhutut genret eroavat perinteisistä kirjoitetuista genreistä – esimerkiksi Horowitzin ja Samuelsin taulukon stereotyyppien mukaisesti. (Vrt. Hurta 1999:

56–59.) Lisäksi Biber (mts. 39) toteaa, että puhe- ja kirjakielen eroihin vaikuttavat myös tilanteiset muuttujat, kuten se, onko viestijöiden mahdollista käyttää para- ja nonverbaalisia keinoja, millainen kielimuodon sosiaalinen status on, mikä on viestijöiden suhde toisiinsa, onko viestintä erivai samanaikaista sekä mikä on kommunikaation tarkoitus (ks. myös luku 2.2.2).

Yksi vaihtoehto kielimuotojen erotteluun on niiden tarkasteleminen suunnittelun näkökulmasta: perinteiset kirjoitetut genret ovat tarkemmin suunniteltuja kuin puhutut. Samaan tapaan kuin genrenäkökulma, suunnittelun näkökulmakaan ei rajaa puhe- ja kirjakieltä suoraviivaisesti kahtia, sillä vaikkapa chat-viestit ovat yleensä vähemmän suunniteltuja kuin esitelmät tai viralliset puheet. Sama pätee vertailtaessa kielimuotoja tekstin tuottamiseen käytetyn ajan näkökulmasta: useimmiten kirjoitetun tekstin luomiseen menee enemmän aikaa kuin puheen tuottamiseen, ja nimenomaan käytetty aika vaikuttaa esimerkiksi internetin tai virallisen puheen kielen piirteisiin. (Luukka 1992: 133; vrt. myös luku 1.2.)

Hakulinen (1989: 11–15) huomauttaa, että puhekieltä tarkastellaan liian usein pelkästään kirjoitetun kielen ehdoilla, ja siksi esimerkiksi puheen kieliopin vertaaminen normitetun kirjakielen kielioppiin ei ole relevanttia. Sen sijaan puhekieltä tulisi tutkia nimenomaan puheen oman historian ja pragmatiikan näkökulmasta. Historiasta ja pragmatiikasta löytyy syy esimerkiksi siihen, miksi tietyt puhekieliset piirteet eivät kuulosta korrekteilta institutionaalisessa tilanteessa: Suomessa institutionaaliset tekstit ovat olleet perinteisesti kirjoitettuja, ja edelleen valtaosa kirjoitetuista teksteistä on institutionaalisessa käytössä. Hakulinen (mts. 15) toteaa, että myös edellä esitelty jako suunnitellun ja suunnittelemattoman välillä on tehty liiaksi kirjoitetun kielen näkökulmasta. Hän ehdottaakin, että olennaisempi olisi jako dialogiseen ja monologiseen eli sen perusteella, onko kielellinen toiminta vuorovaikutuksellista vai ei.

Puhe- ja kirjakielen tärkeimmäksi eroiksi on ehdotettu myös kirjoitetun tekstin spatiaalista luonnetta: kirjoitusta luettaessa silmien täytyy olla suunnattuna tekstiin, mutta kuultaessa puhetta korvien ei tarvitse olla suunnattuina ääneen (Beißwenger 2008: 2; Dresner 2005: 7, 13). Jos tätä ajatusta verrataan kirjoitettuun internetkieleen, on totta että internetkeskustelijoidenkin täytyy kommunikaatiotilanteessa suunnata katseensa tietokoneen ruutuun seurattaessa keskustelua ja kirjoittaessaan omia viestejään. Toisin kuin kasvokkain keskustelevat, internetkeskustelijat eivät kuitenkaan ole riippuvaisia toistensa maantieteellisestä sijainnista, sillä heistä jokainen näkee koneensa ruudulla täsmälleen saman keskustelun (Dresner 2005: 15).

Puhe- ja kirjakielen kieliopillisten erojen lisäksi on ehdotettu, että näillä kahdella kielimuodolla on eri funktiot. Esimerkiksi kirjakielen tärkeimmäksi tarkoitukseksi on mainitaan informatiivisuus, kun taas puhekielen tärkeimpänä funktiona pidetään kommunikatiivisuutta. Kirjakielen voi olla kommunikatiivista, mutta kirjoitettu kommunikaatio tapahtuu aina viiveellä (Giese

1998; Halliday 1985: 40; Leiwo, Luukka & Nikula 1992: 88.) Puhetta käytetään pääasiassa arkiiseen vuorovaikutukseen, ja kirjoitusta sen sijaan informaation välittämiseen ja säilytykseen (Leiwo, Luukka & Nikula 1992: 83). Juuri kirjakielen edellä mainitun kaltainen pysyvyys voi vaikuttaa puhe- ja kirjakielen käyttöön: puhuja saattaa paljastaa itsestään useampia asioita kuin kirjoittaja, koska puheesta ei jää pysyvää dokumenttia samaan tapaan kuin kirjoitetusta tekstistä (Luukka 1991: 140).

Internetfoorumikeskustelun funktio sijoittuu ikään kuin edellä mainittujen välille. Toisaalta vuorovaikutus ja arkipäivän asioista keskustelu on foorumeille erittäin ominaista, mutta toisaalta informaation jakaminen on keskustelijoille tärkeää, ja viestit tallentuvat keskustelualueelle siten, että keskustelua voidaan lukea vielä pitkänkin ajan jälkeen. (Arpo 2003; Etzioni & Etzioni 1999: 246; Laihanen 1999: 21, 24; Savolainen 1999: 13.) Internetkeskustelu voi siis samaan aikaan olla hetkellistä ja pysyvää sekä vuorovaikutusta ja informaation välittämistä. Lisäksi on esitetty, että vaikka internetviestintä onkin kirjoitettua, se on ikään kuin kasvotonta, joten esimerkiksi statukseltaan korkeita henkilöitä on helppo lähestyä sähköpostilla. Siksi henkilökohtaisista aiheistakin on helpompi keskustella internetissä kuin kasvotusten, vaikka internetteksti onkin samaan tapaan pysyvää kuin muutkin kirjoitetut tekstit. (Gerlander & Takala 1996: 42).

Internetkielessä sekoittuvat paitsi puhe- ja kirjakielen funktiot, myös piirteet, joiden on perinteisesti katsottu erottavan puhetta ja kirjoitusta. Tarkasteltaessa esimerkiksi taulukkoa 1, voidaan huomata, että kasvokkaiseskustelua lukuun ottamatta kaikkia mainittuja – sekä puheen että tekstin – piirteitä voi esiintyä kirjoitetussa internetkielessä. Mutta miksi internetkielessä on näitä kaikkia piirteitä, ja millä perusteella piirteet vaihtelevat?

Alkujaan kieli oli puhuttua, joten kirjoitusjärjestelmä kehitettiin puheen pohjalta. Internetkeskusteluissa kielen kehityskaari näyttää olevan päinvastainen: kirjoituksella luodaan ”puhetta”. (Laihanen 1999: 28.) Myös monet internetkeskustelijat itse viittaavat käyttämäänsä kommunikaatiomuotoon puhumisena, vaikka viestintä tapahtuu kirjoittamalla (Laihanen 1999: 1; Luukka 1998: 211; Mann & Stewart 2000: 182). Internetkieli ei kuitenkaan ole puhuttua, vaikka se lainaakin puhekielen monia piirteitä. Todellista puhuttua internetkommunikaatiota ovat esimerkiksi internetin avulla puhutut puhelut tai videopuhelut, kun taas vaikkapa pikaviestimissä ja keskustelupalstoilla kommunikaatio tapahtuu kirjoittamalla. (Hinrichs 2006: 20–21.)

Useimmat viestit internetissä eivät siis varsinaisesti ole kirja- eivätkä puhekielisiä termien konventionaalisessa merkityksessä (ks. esim. Collot & Belmore 1996: 14). Internetkieltä kuvaava vakiintunutta termistöä ei ole, vaikka monet tutkijat ovatkin esittäneet näkemyksiään asiasta. Collot ja Belmore (1996) nimeävät kielimuodon **elektroniseksi kieleksi**, kun taas Thurlow, Lengel ja Tomic (2004: 124–125) ovat pohtineet, että internetkieli voidaan määritellä joko kirjoit-

tukseksi, joka näyttää puheelta tai puheeksi, joka näyttää kirjoitukselta. Crystalin (2006 [2001]) termi internetkielelle on **Netspeak** eli ”nettipuhe”, ja Suler (1997) käyttää termiä **TextTalk** eli ”tekstipuhe”. Kotimaisista tutkijoista mainittakoon Kotilainen (2002: 192), joka nimittää chatviestien kieltä **kirjoitetuksi keskustelutekstiksi**, Laihanen (1999), joka nimeää ilmiön pro graduksaan **kirjoittamalla välitetyksi puheeksi** sekä **elektroniseksi oraalisuudeksi**, ja Vauras (2006 ja 2008), joka käyttää termejä **kirjoitettu puhekielinen keskustelu** sekä **verkkosuomi**.

Monet tutkijat ovat kuvailleet internetkieltä historiallisesti uniikiksi genreksi ja uudeksi tekstityypiksi tai kielimuodoksi (Claridge 2007: 100; Mann & Stewart 2000: 182). Crystalin (2006 [2001]: 5) mukaan internetkieli eroaa niin paljon muusta käyttämästämme kielestä, että sitä voisi luonnehtia jopa vallankumoukselliseksi (vrt. kuitenkin Savolainen 1999: 21). Ilmiönä puhekielen piirteiden lainaaminen kirjakieleen ei kuitenkaan sinänsä ole uusi tai pelkästään tietokonevälitteiseen viestintään liittyvä, sillä esimerkiksi kirjeiden kielen on tutkittu olevan lähempänä puhuttua kuin kirjoitettua genreä (Collot & Belmore 1996: 18). Hiidenmaakin (2003: 36) huomauttaa, että kirjakielen variaatio on ollut olemassa jo pitkään vaikkapa koululuokissa vaeltavien pienten viestilappusten muodossa – näiden paperilappumuotoisten viestien kieli on varmasti aina poikennut normitetusta kirjakielestä. Nyt tämä kirjoitettu puhekielinen variantti on vain siirtynyt lappusista bittimaailmaan. Luutosen (2007: 224) mukaan uusi sähköinen media on vienyt osan siitä tehtävästä, joka oli aiemmin pelkällä puhekielellä, ja uuden median muodot tuovat variaation näkyville nyt kirjallisena.

Internetkielessä puhekielisyyksien viljelemisellä on useita funktioita. Normitetun kirjakielen säännöistä poikkeamista voidaan käyttää esimerkiksi autenttisen keskustelun vaikutelman luomiseksi (Barnes 2003). Ilmauksia lyhennetään usein, eikä lyhentämisessä ole aina kyse pelkästään kiireestä ja nopeudesta, vaan myös puheenomaisuuden tavoittelusta (Laihanen 1999: 47). Internetkeskusteluissa esiintyvä puhekielen piirteitä lainaava kielimuoto onkin siis lähemmin tarkasteltuna tietoista tyylittelyä ja vain puheenomaisuuden vaikutelmaan pyrkimistä verrattuna spontaaniin puhekieleen (ks. Hinrichs 2006: 20–21). Samanlaista tyylittelyä käyttävät esimerkiksi kirjailijat kirjoittaessaan repliikkejä, jotka ovat puhekielisiä tai murteellisia. Kalliokoski (1998: 187) nimittää kyseistä ilmiötä **puhutun illuusioksi**: kirjakieli on ikään kuin työskentelymateriaalia, jota kirjoittaja työstää esittääkseen puhetta kirjoitetussa muodossa.

Normitettu kirjakieli soveltuu melko huonosti kirjoitettuun keskusteluun, koska se on alun perin luotu muunlaiseen tarkoitukseen. Toisaalta perinteisen kirjakielen normien rikkominen voi sekä vaikeuttaa viestin ymmärrettävyyttä, sillä olemme harjaantuneet lukemaan nimenomaan normitettua kirjakieltä. Puhekielen piirteitä lainatessaan kirjoittajan täytyy tuottaa näköaistin havaittavaksi sellaista, joka on perinteisesti havainnoitu kuulon avulla, jolloin puhekielestä lainautu-

neet piirteet kirjoitetussa muodossa voivat tuntua hyvinkin vierailta. (Kalliokoski 1998: 184, 188, 191.) Romaani- ja internetkirjoittajien tarkoituksena ei olekaan kirjoittaa sellaista kirjallisessa muodossa vaikealukuista tekstiä kuin litteroidut murrenäytteet ovat. Edellä mainittu puhutun illuusio tarkoittaakin nimenomaan sitä, että vaikka kieli ei välttämättä olekaan täydellisen puhekielistä, puhekielinen tai murteellinen vaikutelma voidaan kuitenkin kirjoitetussa tekstissä luoda pelkästään muutamien kielenpiirteiden muuntelulla. (Länsimäki & Koivusalo 1993: 6–7.)

Hinrichs (2006: 17) huomauttaa, että vaikka monissa internetin teksteissä on toki enemmän epämuodollista kieltä kuin perinteisissä printtiteksteissä, verkosta löytyy kuitenkin paljon normitetun kirjakielen mukaisia tekstejä. Siispä väline tai palvelin ei olekaan se, joka määräisi, miten kieltä käytetään. Esimerkiksi eri keskustelupalstojen kielessä voi olla hyvinkin paljon variaatiota, joka johtuu paitsi yksittäisistä keskustelijoista, myös viestinnän funktioista (Georgakopoulou 2006: 554; Kukko 2003: 11; Luutonen 2007: 224; Vauras 2006: 39). Halliday (1985: 29) toteaa, että yhdenmukainen kirjoitustapa ei ole pakollinen, jos asia tulee ymmärretyksi. Siitä syystä kommunikatiivisuuden tarkastelussa viestin muoto ei ole niin tärkeä kuin sen sisältö ja sisällön ymmärrettävyys. Muotoa tulisikin tarkastella aina suhteessa kommunikaation ja variaation funktioihin, ja pyrkin tekemään siten tässä tutkimuksessa.

2.2 Variaation eri muotoja

2.2.1 Metaforinen koodinvaihto

Koodinvaihdolla tarkoitetaan kielten tai kielimuotojen, kuten murteiden, tyylien tai rekisterien, vaihtelua saman kielenkäyttötilanteen aikana (Alvarez-Cáccamo 1998: 31–31; Lappalainen 2004: 282; Kalliokoski 2009: 13). Tutkijat ovat yksimielisiä siitä, että koodinvaihto kontekstualisointivihjeenä on aina funktionaalista. Funktiot riippuvat tulkintakontekstista ja puhetilanteesta, joten funktiot voivat siksi olla myös keskenään päällekkäisiä. (Lappalainen 2004: 292; Myers-Scotton 1997: 217.) Koodinvaihto voidaan jakaa kahteen eri tyyppiin: metaforiseen ja tilanteiseen¹. Metaforista koodinvaihtoa voidaan pitää eräänlaisena kontekstivihjeenä, joka liittyy koodinvaihdon diskursiiviseen ja vuorovaikutukselliseen tarkoitukseen eli siihen, miten puhujan mikäkin lausuma olisi kontekstissaan tulkittava. (Blom & Gumperz 1989 [1972]; Lappalainen 2004: 51.)

Koodinvaihdolla on useita, eri tutkijoiden ehdottamia funktioita. Ensinnäkin koodinvaihto on toimintana vuorovaikutuksellista, joten voidaan olettaa, että yhden keskustelijan koodinvaihto

¹ Tilanteisesta koodinvaihdosta lisää seuraavassa alaluvussa.

saa useimmiten toisenkin osallistujan varioimaan kieltään samalla tavalla (Kalliokoski 1995: 18). Siksi koodinvaihto onkin tärkeä ryhmän normi ja identiteetin sekä interpersonaalisten suhteiden muokkaaja (Franceschini 1998: 62; Myers-Scotton 1997: 218). Koodinvaihdolla on toisinaan myös kaksisuuntainen vaikutus: vaikka se voi olla ryhmän normi jo itsessään, se voi lisäksi kehittää ryhmän normistoa (Franceschini 1998: 62). Lisäksi koodinvaihto voi toimia muutoksen osoittajana. Tällaisia muutoksia voivat olla esimerkiksi topiikinvaihdos tai ongelmallinen toiminto, kuten erimielisyys, kiusoitteleminen tai toisen neuvominen. (Lappalainen 2004: 292–296, 322.)

Yksi tärkeä koodinvaihdon funktio on myös asennonvaihdos ja roolista toiseen siirtyminen, joka ilmenee useimmiten referoimisena tai toisen puheen tai puhetavan (esim. murteen) matkimisena. Erityisesti para- ja nonverbaaliset keinot (ks. luku 2.3) liittyvät usein asennonvaihdokseen. Tällainen koodinvaihto on vihje, jolla vastaanottaja johdatellaan etsimään oikeaa tulkintaa muualta kuin puheen kirjaimellisesta merkityksestä – kyseessä saattaa olla siis esimerkiksi ironia tai huumori. Tällaiset koodinvaihdot muistuttavat usein fraaseja tai idiomeja, ja niissä on yleensä paljon murteellisia piirteitä tai toista kieltä – suomen kontekstissa yleensä englantia. (Kotilainen 2002: 192–3; Lappalainen 2004: 317, 303; Mulkay 1988: 49–50.) Juuri referointi ja lainaaminen muodostavat suuren osan foorumikeskustelujen konventioista, joten variaation ja koodinvaihdon ilmeneminen lainaamisen yhteydessä on foorumikeskusteluille hyvin tyypillistä.

Puhe- ja kirjakielen lainaus- ja referointitavat sekoittuvat paikoin foorumikeskustelussa. Puhekielessä jako suoraan ja epäsuoraan esitykseen on monesti hankala erotella (esim. Lappalainen 2005: 154). Foorumikeskusteluissa lainauksia voi internetkielen kirjoitetun luonteen takia merkitä lainausmerkein. Foorumeilla on myös mahdollista käyttää erillistä lainaamis- eli quote-toimintoa, jonka avulla toisen kirjoittajan tekstiä voi helposti lainata suoraan kommentointia varten. Luukka (1998: 214) huomauttaa, että tällainen toisen keskustelijan tekstin kopioiminen sanasta sanaan on ominaista nimenomaan internetkielelle: erityisesti puhekielessä ja myös useissa kirjoitetuissa teksteissä vastaavanlainen lainaaminen ei tuntuisi luonnolliselta. Foorumitekstissä quote-toiminnon ja lainausmerkkien avulla osoitetut lainaukset on helppo erottaa kirjoittajan omasta äänestä. Kuitenkin esimerkiksi narratiivistyyllisissä viesteissä voidaan käyttää puhekielenomaista epäsuoraa lainaamista, jolloin lainausta on vaikeampi erottaa (vrt. Kuiri 1989).

Suorien lainausten sijasta tai niiden lisänä foorumeillakin voidaan käyttää koodinvaihdon keinoja, kuten toiseen kielimuotoon siirtymistä. Koodinvaihdon tarkoituksena onkin useimmiten sekä puhe- että foorumikielessä toimia tulkintavihjeenä sen sijaan, että sillä osoitettaisiin vain se rekisteri, jota lainattu puhuja on käyttänyt. Koodinvaihdolla tahdotaan siis korostaa jotain tai kiinnittää vastaanottajan huomio johonkin yksityiskohtaan. (Alfonzetti 1998: 199; Lappalainen 2004: 303, 308; Myers-Scotton 1993: 236.)

Niin internet- kuin puhekielenkin variantit voivat erikoistua erilaisiin viestinnän tehtäviin (Georgakopoulou 1997: 142; Siebenhaar 2008: 3). Kuten edelläkin on jo käynyt ilmi, esimerkiksi murteellisia variantteja käytetään monesti juuri koodinvaihdon yhteydessä, ja ne ilmaisevat useammin sosiaalista identiteettiä kuin paikallisuutta. Usein yleispuhekielestä poikkeavia variantteja käytetään silloin, kun – esimerkiksi koodinvaihdon yhteydessä – tahdotaan korostaa murrepiirteisiin liittyviä konnotaatioita. Erityisesti nuoret eivät halua käyttää puhekielessään leimallisia murrepiirteitä. Nuorten puhetapa onkin viime vuosina samanlaistunut maantieteellisestä sijainnista riippumatta, ja tämä homogeeninen puhekielisyyden muoto ei tahdo taipua ylhäältä annettuihin normeihin. Normittamattomuus tulee esille erityisesti kirjoitetussa puhekielisessä keskustelussa, joka on tyypillistä uudemmille median muodoille. (Kieli ja sen kielioipit: 243; Mantila 2004: 329, 340–341.)

Koodinvaihtoa on perinteisesti tutkittu nimenomaan puhutusta kielestä, mutta sittemmin monet tutkijat ovat huomanneet, ettei vaihtaminen rajoitu vain suulliseen kommunikaatioon. Kirjallinen koodinvaihto tunnetaan peräti antiikin ajoilta asti, joten voisi kliseisesti todeta, että jo muinaiset roomalaisetkin vaihtoivat kirjallisesti koodia (ks. Kalliokoski 2009: 13–14; Leiwo 2009). Siispä internetkielen kirjoituksella ilmaistut koodinvaihdotkaan eivät ole erityisen uusi ilmiö. Androutsopoulos (2007) on tutkinut koodinvaihtoja nimenomaan keskustelupalstakontekstissa, ja tulokset vaihtojen funktioista näyttävät olevan samantyyppisiä kuin aiemmin esiteltyt puhekielen koodinvaihtotutkimusten tulokset. Kuitenkin on olemassa koodinvaihtotapoja, jotka ovat erityisen tyypillisiä pelkästään internetkielille: esimerkiksi Georgakopouloun (2004) tutkimuksessa esiintyi paljon tunneikoneja¹ koodinvaihdon yhteydessä.

2.2.2 Tilanteinen vaihtelu ja diglossia

Tilanteisella vaihtelulla tarkotetaan sitä, että puhujat puhuvat juuri tietyllä tavalla tietyssä tilanteessa. Kielelliseen variaatioon vaikuttavat siis ulkoiset tekijät, kuten puhujan suhde toisiin henkilöihin, puhujan sosiaalinen ryhmä ja tilanne, yleisö ja puheenaihe. Puheen tyyliin vaikuttaa myös se, kuinka vahvasti puhuja on sitoutunut omaan sosiaaliseen ryhmäänsä tai kuinka vahvasti hän tahtoi sitoutua ryhmään, jossa hän puhuu, mutta johon hän ei vielä toistaiseksi kuulu. (Esim. Bell 2001.) Tilanteiseen vaihteluun voi liittyä myös koodinvaihto, ja tällaista lähinnä ulkoisiin tekijöihin – kuten topiikin ja puhekumppanin vaikutukseen – liittyvää koodinvaihtoa kutsutaan diglossiaksi (Lappalainen 2004: 51).

¹ Ks. luku 2.3.

Hanna Lappalainen on väitöskirjassaan (2004: 46–49) tiivistänyt tilanteisen vaihtelun kansainvälisiä tutkimuksia ja todennut, että useissa niistä toistuu kolme muuttujaa. Nämä kolme ovat osallistujat (puhekumppani variaation selittäjänä), topiikki (puheenaihe ja näkökulma variaation selittäjänä) ja puitteet (puhetilanne, kuten esimerkiksi tapahtumapaikka, variaation selittäjänä). Mäkelän (1986: 20) mukaan tilanteinen muuntelu on suomen kielessä pitkälti korvannut sosiaalisen muuntelun. Kirjakielisyyden tavoittelu voi kuulostaa luontevalta teatterissa, virallisissa puheissa, uutistenluvussa tai urheiluselostuksessa, mutta sekä arkipäiväisissä että virallisissa keskusteluissa kirjakielen lauserakenteiden ja sanaston käyttäminen kuulostaa usein koomiselta, etäiseltä tai jopa epäkohteliaalta.

Länsimäki ja Koivusalo (1993: 6–8) ovat tutkineet Väinö Linnan *Tuntemattoman sotilaan* henkilöhahmojen puheen vaihtelua kirjakielestä yleispuhekieleen ja murteisiin. Tutkimuksen mukaan yleiskieli toimii *Tuntemattomassa sotilaassa* sosiaalisen luokan – upseerien ja tavallisten rivisotilaiden – erottelijana. Diglossia on romaanissa tärkeässä asemassa, sillä rivisotilaiden koodinvaihto kirjakielen sanastoon ja rakenteisiin tai jatkuva kirjallinen puhe jokaisessa tilanteessa ovat keinoja humoristisen vaikutelman luomiseksi. Sen sijaan upseerien kirjakieliset repliikit vaikuttavat luonteelta, sillä niiden lauserakenne on yhtä yksinkertainen kuin murteellisten repliikien. Tavallisten sotamiesten koodinvaihto kirjakieleen tuntuu entistä humoristisemmalta, kun heidän käyttämänsä rakenteetkin ovat parodianomaisen kirjakielisiä. Myös Mielikäinen (2001: 6–7) huomauttaa, että vaikka murteita pidetään usein humoristisina, humoristisuus ei useimmiten johdu murteesta itsestään, vaan sen käyttöyhteydestä ja -tilanteesta. Esimerkiksi *Tuntemattomassa sotilaassa* humoristisuuteen vaikuttaa käyttäjäkohtainen vaihtelu: Kirjakieli on humoristista, kun sitä käyttää henkilö, joka tavallisesti puhuu murtaen. Sen sijaan murre on humoristista erityisesti silloin, kun sitä käytetään vakavassa tai virallisessa tilanteessa tai tekstissä.

Tilanteisen variaation käsitettä voidaan soveltaa romaanien lisäksi myös muunlaiseen kirjoitettuun kieleen. Esimerkiksi Saukkonen (1984: 107–109) on tehnyt päätelmiä tilanteisesta vaihtelusta kirjallisissa viesteissä. Hänen mukaansa viestien variaatioon vaikuttaa lähettäjän ja vastaanottajan suhde sekä erityisesti se, kuinka läheisiä tai etäisiä he ovat toisilleen. Etäisyys voi olla sekä ajallista että sosiaalista. Muita kirjallisten viestien variaatioon vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa viestin lukijoiden määrä, tilanteen yksityisyys tai julkisuus ja lähettäjän asenne vastaanottajaa kohtaan. Toisaalta tilanteista vaihtelua voidaan tarkastella myös kielenmuutoksen näkökulmasta: jos uudempien median muotojen – kuten esimerkiksi foorumikeskustelujen – kieli vaikuttaa oudolta, selityksenä voi olla sekin, että koko kommunikaatiotilanne on uudenlainen perinteisempiin viestinnän muotoihin verrattuna (vrt. Hiidenmaa 2003: 36–37).

2.3 Para- ja nonverbaalisten keinojen käyttö

Para- ja nonverbaalinen viestintä tarkoittaa kommunikaation sanaton osaa: paraverbaaliset keinot tarkoittavat äänen ominaisuuksia, kuten prosodiaa, ja nonverbaaliset keinot keholla tuotettuja sisältöjä, kuten eleitä (esim. Vauras 2006: 16). On tärkeää huomata, että para- ja nonverbaalinen on yhtä lailla kielellistä toimintaa kuin sanallinen kommunikaatio (Tabouret-Keller 1997: 316).

Esimerkiksi Halliday (1985: 30) on huomauttanut, että sanattoman viestinnän keinoja on hankala ilmaista kirjoituksessa. Osa internetkeskustelijoista pitää kirjoituksen avulla tapahtuvaa tietokonevälitteistä kommunikaatiota puhtaimpana viestinnän muotona, koska audiovisuaalisen maailman voidaan katsoa jopa häiritsevän kommunikaation perimmäisiä tarkoituksia (Laihanen 1999: 1; Suler 1997). Vaikka keskustelufoorumeilla varsinaiseen viestintään ei voikaan liittää ääntä, ilmeitä tai eleitä, niitä korvaamaan on kuitenkin syntynyt joukko internetkielen omia para- ja nonverbaalisia keinoja. Internetkeskustelussa on siis olemassa standardeja, jotka eivät ole sovellettavissa kasvokkai keskusteluun ja päinvastoin (Dresner 2005: 20; Suler 1997).

Kirjakielessä välimerkit korvaavat usein paraverbaalisia keinoja. Esimerkiksi huutomerkki ilmaisee huutamista ja kysymysmerkki kysyvää äänensävyä. (Ikola 2000: 190.) Internetkeskustelussa isoilla kirjaimilla kirjoittaminenkin voi ilmaista huutamista, ja isoilla kirjaimilla kirjoitetaan useimmiten myös internetin kielelle tyypilliset lyhenteet eli akronyymit, kuten LOL eli ”laughing out loud” (suom. nauraa kovaa) tai ASAP eli ”as soon as possible” (suom. niin pian kuin mahdollista). Internetkielessä asteriskeja käytetään korostamaan jotain sanaa, ympäröimään onomatopoeettisia ääniteitä tai partikkeleita (esim. *röyh*, *hui*) sekä niin sanottuna actionina, eli omasta toiminnasta kertomiseen kolmannessa persoonassa (esim. *nukahtaa*, *menee katsomaan*). (Anis 2007: 90; Barnes 2003: 94; Laihanen 1999: 33, 39–41.)

Androutsopoulos on tutkinut saksankielisten mediatekstien paralingvistisiä piirteitä kirjoitusasun näkökulmasta. Hän jaottelee kirjoitusasut kuuteen eri pääluokkaan. **Foneettisiin kirjoitusasuihin** (engl. phonetic spellings) kuuluvat sellaiset tapaukset, joissa sanan normaali kirjoitusasu korvataan sellaisella kirjoitusasulla, kuinka sana oikeasti äännetään. Englannin kielessä tällaisia ovat esimerkiksi sanan *was* korvaaminen sanalla *wuz*. Suomen kielessä äänneet ja kirjaimet vastaavat toisiaan paremmin kuin esimerkiksi englannissa, joten suomessa foneettisia kirjoitusasuja esiintyy lähinnä lainasanoissa. Androutsopoulos luokittelee lainasanojen kotoiset kirjoitusasut erikseen omaan luokkaansa, jota hän kutsuu **kieltenväliseksi kirjoitusasuksi** (engl. interlingual spellings). **Puhekielisten** ja **murteellisten kirjoitusasujen** (engl. colloquial spellings, regiolectal spellings) luokkiin kuuluvat asut, joissa esiintyy arkipuheesta ja murteista lainautunut-

ta sanastoa tai kielioppia.¹ **Prosodiset kirjoitusasut** (engl. prosodic spellings) tarkoittavat luokkaa, jossa puhekielen prosodisia piirteitä yritetään siirtää kirjoitukseen käyttämällä erilaisia tehokeinoja, kuten huutamisen kuvaaminen käyttämällä isoja kirjaimia tai pidentämällä vokaaleita (esim. *APUAAAAA*). **Homofonikirjoitusasut** (engl. homophone spellings) tarkoittavat asuja, joissa käytetään hyväksi kahta samalla tavalla ääntyvää sanaa tai morfeemia. Vaikkapa englannin kielen *you* ja *U* ovat tällaisia – viestiin saatetaan kirjoittaa esimerkiksi *I love U*. (Androutopoulos 2000: 521.) Suomessa yleinen homofonikirjoitusasu on *ks*-yhtymän korvaaminen *x*-kirjaimella. Hiidenmaa (2003: 91–92) havainnut, että mainoksissa käytetään paljon homofoniaa ja koodinvaihdon keinoja. Tällaisia mainoksia ovat vaikkapa laivayhtiön joulumainos ”*Meri Christmas*” ja varsinaissuomalaisen maakuntatapahtuman nimi ”*Varsinnice*”.

Tärkein nonverbaalinen ilmaisukeino internetkeskusteluissa on **hymiöiden** (engl. *smileys*) eli **tunneikonien** (engl. *emoticons*) käyttö. Tässä tutkimuksessa käytän tunneikoni-termiä, koska kyseiset kuvamerkit osoittavat monia muitakin tunteita kuin pelkkää hymyä. Tunneikonit voivat olla tietokoneen perusmerkistöstä muodostettuja **merkkitunneikoneita**, kuten :) eli hymyilevät kasvot tai :(eli suupielet alaspäin, mutta useimmilla palvelimilla on mahdollista käyttää myös **graafisia tunneikoneita**, jotka ovat pieniä kuvia, joita voi joko valita valmiista listasta tai linkittää palvelimen ulkopuolelta. Graafiset tunneikonit voivat olla joko staattisia eli liikkumattomia tai animoituja eli liikkuvia. **Olioikoneiksi** kutsutaan tunneikoneita, jotka eivät kuvaa kasvoniilmeitä: esimerkiksi <3 kuvaa sydäntä. Euroamerikkalaiset merkkitunneikonit, kuten :), luetaan yleensä 90 asteen kulmassa eli vertikaalisesti, mutta aasialaiset ikonit, kuten ^_^, luetaan horisontaalisesti. (Vauras 2006: 3, 8–13.)

Tunneikonit ovat siirtymässä yhä enemmän tekstuaaliselle tasolle – ikään kuin kirjoitus olisi palaamassa juurilleen, kuvamerkkeihin. Toisaalta esimerkiksi suomen kielen kontekstissa ilmiö on täysin uusi, sillä suomen kirjoitusjärjestelmään kuvamerkit eivät ole koskaan aiemmin kuuluneet. Myös tunneikonien käytössä esiintyy käyttäjäkohtaista, sosiaalista ja tilanteista vaihtelua. (Vauras 2006: 4–9, 14–15, 32, 86; Vauras 2008: 211–2.) Tunneikoneilla on – muun kielellisen variaation tapaan – useita eri funktioita ja niiden tulkinta on aina kontekstisidonnaista. Niinpä tunneikoneilla ei ole vakiintuneita merkityksiä, kuten ei eleillä ja ilmeillä yleensäkkään. (Laihanen 1999: 35, ks. myös Leiwo, Luukka & Nikula 1992: 21.) Tunneikoneita käytetään paitsi para- ja nonverbaalisten ilmausten vastineena, myös ilmaisemassa huumoria, kohteliaisuutta tai pehmentämässä ilmausta, affektisina ilmauksina tai ongelmakohtien apuna. Joskus tunneikonit – erityisesti olioikonit – voivat korvata lekseemejä, kuten esimerkiksi *minä* <3 *sinua*. Silti tunneikonit

¹ Vrt. luvussa 2.1 esitelty termistö.

voivat ilmaista jopa enemmän kuin niitä vastaava sana. (Vauras 2006: 10, 28, 66–74.) Yllättävää on, että tunneikonien käytön funktiot ovat osittain samoja tai päällekkäisiä edellisessä alaluvussa esiteltyjen koodinvaihdon funktioiden kanssa.

3 RAUTANEITO-FOORUMIN FONOLOGISTEN JA MORFOLOGISTEN PIIRTEIDEN VARIAATIO

3.1 Loppuheitto

3.1.1 s:n jälkeinen i

Rautaneidon käyttäjien kielessä loppu-*i*:n säilymisellä ja kadolla näyttää olevan selkeä työnjako. Loppu-*i* on säilynyt erityisesti silloin, kun käyttäjät referoivat esimerkiksi uutista tai jotakin tekstiä. Esimerkissä 1 Toni referoi ensimmäisen virkkeen lopussa sääennustajan yleiskielistä puhetta, mikä saattaa selittää translatiivin *i*:n säilymiseen. Sen sijaan *i*:n loppuheitto varianteissa *lupas* ja *vastapainoks* johtuu mahdollisesti siitä, että käyttäjä ilmaisee niissä omaa ääntään referoimisen sijasta.

Esimerkki 1.

Toni	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Helmi 02, 2010 7:46
Rautakansleri nomiin	Mette <i>lupas</i> ¹ eilen teille päin koko <i>viikoksi</i> lumisadetta, siis joka päivä! Mutta <i>vastapainoks</i> joku kotkalainen vei lotosta 9 numeron järjestelmällä 7 millia ja järjestelmän ansiosta vielä muutaman kymppitonin päälle. -- ²
Liittynyt: Su Tammi 04, 2004 21:07	

Esimerkin 2 ensimmäisen ja viimeisessä virkkeessä kuuluu kirjoittajan oma ääni: puolisu-keltaja pyytää apua ja ihmettelee. Kyseisten virkkeiden konditionaalimuodoissa on loppuheitto. Sen sijaan näiden kahden mainitun virkkeen välille sijoittuvat loppu-*i*:lliset muodot referoivat Paypal-palvelun käytänteitä.

¹ Aineistossa esiintyy foorumilaisten itse tekemiä lihavoitteja, kursivoitteja ja alleviivauksia, joten selvyuden vuoksi käytän itse näitä kaikkia, kun tahdon korostaa viestien kielellisiä piirteitä. Numeroitujen esimerkkien pelkät yksittäiset lihavoinnit, kursivoinnit tai alleviivaukset kuuluvat siis alkuperäistekstiin.

² Merkki -- tarkoittaa, että keskustelusta on poistettu viesti (tai viestejä) tai viestistä on poistettu tekstiä, joten tämä merkki ei kuulu kirjoittajien alkuperäisteksteihin. Merkkiä en ole kuitenkaan laittanut viesteihin, joista olen tilaa säästääkseni poistanut ainoastaan suoran lainauksen toisen käyttäjän viestistä.

Esimerkki 2.

puolisukeltaja	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ▣ Lähetetty: To Huhti 01, 2010 20:48
Taka-ampuja ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Huhti 01, 2006 22:58	Noniin, nyt <u>vois</u> joku viisas kertoa, kuinka Paypalista saa siirrettyä rahaa tilille. Ensin <u>täytyisi</u> liittää pankkitili Paypaliin, mutta kun ei tunnu sekään onnistuvan: suomalaista tiliä liitettäessä tilinumeron <u>täytyisi</u> olla 8-14 merkkiä pitkä, eikä ainakaan IBAN-numero mene tohon sarakkeeseen mitenkään; Paypal ei myöskään hyväksy "vanhanaikaista" tilinumeroa mallia 123456-789123. Mitä tuohon siis <u>pitäis</u> tunkea, jotta rahat tulee oikeaan osoitteeseen?

Loppu-*i* säilyminen voi tuoda viesteihin myös erityisen asiallisen ja vakuuttavan sävyn. Esimerkissä 3 SPD10 esittää foorumilaisille kohteliaan pyynnön, mikä selittänee *i*:n säilymisen jokaisessa konditionaalimuodossa.

Esimerkki 3.

SPD10	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ▣ Lähetetty: Pe Helmi 05, 2010 22:32
Taka-ampuja ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ke Marras 07, 2007 13:48	<u>Osaisiko</u> joku heittää vinkkejä videokameran ostoon? Tarkoitus <u>olisi</u> lähteä keväällä kaverien bändin mukaan pienelle rundin pätkälle, ja tätä reissua ajattelin jollain lailla tallentaa. Mitä kannattaa ottaa huomioon kameraa hankkiessa? Onko joku tietty merkki/malli mitä <u>voisi</u> suositella? Mitään parhaan dokumentin Oscaria ei <u>olisi</u> tarkoitus lähteä tavoittelemaan, jos nyt jotain pätkiä muistoksi reissusta <u>saisi</u> tallennettua ja tietysti <u>olisi</u> hyvä, että edes kohtalaisella äänenlaadulla <u>saisi</u> livevetojakin talteen.

Loppuheittoa sitä vastoin esiintyy viesteissä, joiden sävy on humoristinen tai muulla tavoin epävirallinen. Konditionaalin *i*:n loppuheitto on tapahtunut myös useimmissa sellaisissa viesteissä, joissa käyttäjät pohtivat jotakin hypoteettisesti tai ovat hieman epävarmoja asiastaan. Esimerkissä 4 Sir ja Samhain keskustelevat tulevan kesän festivaalitarjonnasta. Vaikuttaa siltä, että Samhain osoittaa *vois*-konditionaalimuodollaan sekä harkitsevansa Tuska-festivaalille lähtemistä että epävarmuutensa asiasta.

Esimerkki 4.

Sir	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 19, 2010 11:25
Wanha Merimies ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Maalis 04, 2006 10:32	Morjens... Tuskan esiintyjälista on julkistettu - osittain. 📊📊 📊📊 Kyykyttähän tuo minun silmissäni Sonispheren aika vahvasti, mutta mielipiteitähän on tunnetusti monenlaisia...
Samhain	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 19, 2010 11:37
Kundalini ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ke Joulu 08, 2004 18:19	Ei tuo sinänsä mikään hassumpi ole, <u>vois</u> laittaa harkintaan ja koska tämän päiväisen Hypocrisy-keikan FME:ssä missaa niin <u>vois</u> ottaa kesällä sitten takaisin ja näkeepä samalla muutaman muunkin hyvän.

Esimerkkiä 5 ennen on virinnyt nostalgiahenkinen keskustelu Duke Nukem -tietokonepelistä. Terminator X:n viesti on kokonaisuudessaan hyvin kirjakielinen. Lisäksi hän kirjoittaa itsestään, mutta silti häivyttää yksikön ensimmäisen persoonan (*pääsisi pelaamaan, tuli pelattua, sai nostalgiafilikset, niinhän sitä muistaa*). Ainoa yksikön kolmannen persoonan ilmaiseminen on *muistin* viimeisessä virkkeessä, joka sisältää myös viestin ainoan *i:n* loppuheiton (*olis*). Ensimmäisen virkkeen muodot *saattaisi* ja *pääsisi* korostavat viestin asiallista ja hieman etäistä sävyä, joka kuitenkin muuttuu viimeisen virkkeen alussa.

Terminator X:n ilmauksessa *grafikat olis olleet* monikon tunnus näky partisiipista *olleet*, joten konditionaalissa oleva verbi on kirjoitettu muotoon *olis*. Tämä muoto on sikäli mielenkiintoinen, että se on loppuheittoinen, mutta se ei ole *olla*-verbin pikapuhemuoto (*ois*, ks. luku 3.4), joten puhe- ja kirjakielen jatkumolla tämä muoto sijoittuu ikään kuin puoleenväliin (vrt. Lappalainen 2004: 69–70). *Olis*-muodon käyttö vähentää redundanssia ja keventää viestiä – ilmaus *grafikat olisivat olleet* olisi saattanut tuoda muilta osin normitetun kirjakielen mukaiseen viestiin jopa liiankin virallisen sävyn. Sen sijaan *grafikat ois olleet* olisi kenties tuntunut liian puhekielenomaiselta, joten Terminator X on luonut puhekielenomaista keventävää sävyä pelkällä *i:n* loppuheitolla. (Vrt. Lappalainen 2004: 70.)

Esimerkki 5.

Terminator X	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Helmi 27, 2010 13:51
Taka-ampuja ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ke Loka 12, 2005 18:15	Joo, kovimpia pelejä oli ainakin niihin aikoihin ja <u>saattaisi</u> olla nykyäänkin jos <u>pääsisi</u> sitä pelaamaan. Kaverin kanssa tuli pelattua läpi aika moneen otteeseen. Jonkinlaiset nostalgia-fiilikset noistakin pätkistä sai mitä youtubesta löytyy. Muistin tosin, että grafiikat <u>olis</u> olleet paremmat, mutta niinhän sitä aina muistaa vanhoista peleistä.

Sekä *si*-loppuisissa numeraaleissa että yleiskielen *d*:n edustuksessa (ks. luku 3.5) tutkimusta hankaloittaa se seikka, että hyvin suuri osa numeraaleista on kirjoitettu viesteissä numeroin. *si*-loppuisia numeraaleja esiintyy kirjaimin kirjoitettuina 7, joista ainoastaan yhdessä on puhekielenomainen *i*:n loppuheitto (esimerkki 6). Tässä viestissä erityisen kiinnostavaa on se, että numeraali 4 on kirjoitettu numeroin, mutta 6 sen sijaan kirjaimin. Vaikuttaa siltä, että *kuus*-variantilla kirjoittaja on tahtonut korostaa viestin puheenomaisuutta *ts*-yhtymän *tt*-vastineen (*mettäleirit*) ja puhekielisen sanaston (*vitun*, *saatana*) lisänä.

Esimerkki 6.

pulkkinen	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 12, 2010 18:52
Kisälli ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Kesä 28, 2005 20:22	Vitun mettäleirit 4 päivän aikana varmaan <u>kuus</u> tuntia unta saatana!

Sanoista *ensi*, *uusi* ja *vuosi* kaksi jälkimmäistä ovat jokaisessa esiintymässään normitetun kirjakielen mukaisia. *Ensi*-sanankaksi esiintymää sitä vastoin ovat molemmat loppuheittoisia. Näistä kolmesta sanasta *i*:n säilyminen lienee yleisintä *vuosi*-sanassa (ks. Lappalainen 2004: 69). *Vuosi*-sanankaksi lisäksi foorumiaineiston kaikki *uusi*-sanat ovat säilyttäneet loppu-*i*:nsä, mikä selittyy sillä, että nämä sanat esiintyvät ainoastaan sellaisissa viesteissä, joiden kieli on muutenkin pitkälti normitetun kirjakielen mukaista.

Tapausryhmät, joissa *i*:n loppuheitto *s*:n jälkeen on mahdollinen, jakautuvat foorumiaineistossa melko epätasaisesti: ainoastaan konditionaali- ($f = 65$) ja translatiivimuotoja ($f = 25$) esiintyy paljon, ja muiden *si*-loppuisten varianttien esiintymät ovat jokseenkin satunnaisia. Huomattavaa on, että konditionaalimuodoissa *i*:n säilyminen ja loppuheittotapaukset jakautuvat lähes tasan

kahtia, mutta translatiivissa katoa esiintyy kaikista tapausryhmistä toiseksi vähiten (12 %; f = 3/25).

Muista tapausryhmistä loppuheitto yksikön 2. persoonan omistusliitteessä ja imperfektissä esiintyy lähes kaikissa muissa kuin peräpohjolan murteissa (Kettunen 1940a: kartat 176–177). Tämän murretaustan valossa foorumiaineistossa jakauma on hyvin odotuksenmukainen yksikön 2. persoonan omistusliitteen osalta: kahdesta esiintymästä molemmissa on loppuheitto. Supistumaverbien imperfektimuodoista 42,9 % (f = 3/7) ovat loppuheittoisia. Muiden kuin supistumaverbien imperfektissä *i* on säilynyt jokaisessa variantissa (f = 4), mitä osaltaan selittää se, että loppuheitto on jonkin verran yleisempää supistumaverbien kuin muiden verbien imperfektissä (ks. Lapalainen 2004: 69; Mielikäinen 1991: 46–47; Nuolijärvi & Sorjonen 2005: 97). Toisaalta näin suppeasta aineistosta ei voi tehdä kovin yleistäviä päätelmiä eri muotoryhmien loppuheittotapauksen jakaumasta.

Taulukko 2. Loppu-*i*:n edustus *s*:n jäljessä Yleistopicin viesteissä.

	i > 0		-i		yhteensä
	(f)	%	(f)	%	f
supistumaverbien imperfekti	(3)	42,9	(4)	57,1	7
muut imperfektimuodot	(0)	0	(4)	100,0	4
konditionaalimuodot	(32)	49,2	(33)	50,8	65
translatiivimuodot	(3)	12,0	(22)	88,0	25
yks. 2. pers. omistusliite	(2)	100,0	(0)	0	2
<i>si</i> -loppuiset numeraalit	(1)	14,3	(6)	85,7	7
<i>ensi, uusi, vuosi</i>	(2)	33,3	(4)	66,7	6
yhteensä	(43)	37,1	(73)	63,5	116

3.1.2 Aktiivin 2. partisiippi

Aktiivin 2. partisiipin *t*:n kato (*tullu, löytyny*) on laajalevikkoinen murrepiirre (Mielikäinen 1991: 54–55). Foorumiaineistossa katoa on 20,3 %:ssa (f = 14/69) tapauksista. Kirjoitetussa foorumikeskustelussa *t*:n katoon vaikuttaa jäännöslopuke ja rajageminaatio. Kun *tullu, löytyny* -tyyppisiä muotoja seuraa konsonantti-alkuinen sana, konsonantti kahdentuu. Toisaalta kahdennusta voidaan pitää aktiivin 2. partisiipin *t*:n ja sitä seuraavan sanan alkukonsonantin assimiloitumisena. Loppu-*t*:n säilymistä foorumiaineistossa selittääkin osittain se, että keskustelu on kirjoitettua: assimilaatio ei useimmiten näy kirjoituksessa, joten myös aktiivin 2. partisiipin loppuun kirjoitetaan normitetun kirjakielen mukaisesti *t* (esim. aineistossa esiintyvä *tullut pelattua* vrt. puheessa *tullup pelattua*).

Edellisen perusteella voidaan olettaa, että eniten *t*:llisiä muotoja esiintyisi *t*:n edellä, toiseksi eniten muiden konsonanttien edellä ja vähiten vokaalin edellä tai lauseen lopussa. Vastaavasti *t*:n katoa taas olisi eniten vokaalien jälkeen tai lauseen lopussa ja vähiten konsonanttien, erityisesti *t*:n, edellä. Tämä hypoteesi ei kuitenkaan toteudu täysin. Aktiivin 2. partisiipin esiintymiä *t*:n edellä on vain 3, joista odotuksenvastaisesti peräti kahdessa on *t*:n kato. Lisäksi katotapauksia on yhteensä 14, joista enemmistö (57,1 %; $f = 8$) on konsonanttien edellä. Muiden konsonanttien kuin *t*:n edellä loppu-*t* on säilynyt 85,7 %:ssa ($f = 36/42$) ja vokaalin edellä tai lauseen lopussa 72,7 %:ssa ($f = 16/22$) varianteista.

Katotapausten jakaumaan vaikuttaa myös se, että niiden esiintymiä on yhteensä paljon vähemmän ($f = 14$) kuin *t*:n säilyttäneitä variantteja ($f = 55$). Yleisesti ottaen useimmat *t*:n säilyttäneet aktiivin 2. partisiipin variantit esiintyvät viesteissä, jotka ovat muutenkin normitetun kirjakielen mukaisia, kun taas *t*:n katoa esiintyy sitä vastoin viesteissä, joissa on paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä. Vaikuttaa siis siltä, että *t*:n kato on piirre, jonka avulla foorumilaiset tavoittelevat viestien puheenomaisuutta.

Esimerkin 7 viesti on hyvin poikkeuksellinen siksi, että viestin fono- ja morfologisista piirteistä ainoa puhekielestä lainautunut variantti on aktiivin 2. partisiippi *kasannu*. Muoto on odotuksenvastainen myös siksi, että aktiivin 2. partisiippiä seuraa konsonantti, mutta silti loppu-*t* on heittynyt. Lähemmin tarkasteltuna koko virke, jossa aktiivin 2. partisiippi esiintyy, poikkeaa viestin muista virkkeistä esimerkiksi epätavallisen sanajärjestyksensä takia (*taas on aura-auto lumet kasannu* – vrt. *aura-auto on taas kasannu lumet*). Sijoittamalla subjektin (*aura-auto*) ja objektin (*lumet*) olla-verbin ja partisiipin välille Osiris on ehkä tahtonut korostaa nimenomaan subjektia ja objektia. Partisiippi *kasannu* jää ikään kuin painottomaksi osaksi lauseessa, mikä voi selittää *t*:n katoa.

Esimerkki 7.

Osiris	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation □ Lähetetty: La Helmi 20, 2010 15:40
Viimeinen voitelija Liittynyt: Ma Marras 05, 2007 18:38	-- Tätäkö se ilmastonmuutos sitten on, että paukku pakkaset jatkuvat pitkälle kevääseen... Saatana, taas on aura-auto lumet <i>kasannu</i> pihan eteen, ettei ole mitään mahdollisuutta päästä kotoa pois ilman lumitöitä... Koita tuossa säässä olla sitten ulkona tekemässä lumitöitä! Nyt alkaa pitämään paikkaansa tuo Maken postaama turkulais-teksti, että eka oli kivaa kun on lunta, mutta lopulta vituttaa.

Esimerkissä 8 nuori Justice pohtii ammatinvalintaansa. Hän kyselee muun muassa joidenkin ammattiryhmien palkkauksesta ja urapoluista, ja muut käyttäjät vastaavat hänelle omien pohdintojensa lomassa. Esimerkin 8 viestissä on kaksi aktiivin 2. partisiippiä, joista ensimmäisessä loppu-*t* on säilynyt ja toisessa ei. Justicen viesti on kauttaaltaan hyvin puhekielenomainen ensimmäistä lausetta lukuun ottamatta. Normitetun kirjakielen mukainen *suorittanut*-variantti selittyyneessä puhekielisessä ympäristössä siten, että Justicen viestin ensimmäinen lause onkin toisten käyttäjien aikaisempien viestien referointia: normitetun kirjakielen mukaisella lauseellaan Justice tahtoo ehkä osoittaa, että on ymmärtänyt toisten keskustelijoiden viestien olennaisimman sisällön. Lisäksi ilmaus *merkonomin suorittanut* vaikuttaa hyvin kiteytyneeltä sekä virallisen oloiselta. Partisiippi *suorittanut* ei ole liittotempuksen osana vaan substantiivistunut, joten se on luonteeltaan hyvin erilainen kuin kieltoverbin kanssa esiintyvä *jaksanu*.

Esimerkki 8.

Justice	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Tammi 27, 2010 15:49
Hang-Around Liittynyt: La Huhti 18, 2009 12:36	Eli merkonomin <u>suorittanut</u> voi mennä yliopistoon ja amkk. Mut onko toi ny kuinka järkevää sit? Mitä eroo on jollain tradenomilla ja merkonomilla. Samaanhan ne loppujen lopuks perustuu.. Ja kauankos muuten noi opinnot kestää sit? (joo en <u>jaksanu</u> ruveta etiii :/)

Esimerkki 9 osoittaa, että kirjoitetussa foorumikeskustelussa aktiivin 2. partisiipin loppu-*t* voi säilyä, vaikka sitä seuraisikin vokaalialkuinen sana, ja vaikka viestissä olisikin puhekielestä lainautuneita piirteitä (pikapuheasu *ootko*, subjektin ja predikaakin inkongruenssi *serveri/sähköpostiasetukset on*, vaillinainen virke *jos vaikka vika toisessa päässä*).

Esimerkki 9.

Hese	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 14:35
Maiden Venturer Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 17:25	Ootko <u>tarkistanut</u> että ohjelman serveri/sähköpostiasetukset on kunnossa, jos vaikka vika toisessa päässä?

Taulukon 3 kohta *muut* sisältää *t:n* säilyttäneiden muotojen kaksi erikoistapausta, joissa äänneympäristön vaikutusta on hankala arvioida aineiston kirjoitetusta luonteesta johtuen. Toisessa aktiivin 2. partisiippiä seuraa numeroin kirjoitettu numeraali: ”*duunipaikalla oli tänään täyttynyt 999 tapaturmatonta päivää*”. Toisessa on ketjuuntuneita virkkeitä, joista yhden lopussa on aktiivin 2. partisiippi: ”*Täytyy sanoa, että itellä on käynyt ilmeisen hyvä tuuri Playn tilausten suhteen, paidat ovat aina olleet sitä mitä olen tilannut, levyissä/peleissä/DVD:ssä huteja/katoamisia on osunut kohdalle ehkä 5 kpl.*” Tästä tekstistä on mahdotonta päätellä, onko kirjoittaja tarkoittanut, että pilkkujen jälkeen pidetään tauko, vai onko tarkoituksena lukea virkkeet yhdessä pötkössä.

Taulukko 3. Aktiivin 2. partisiipin loppu-*t:n* ja sen kadon jakautuminen Yleistopicin eri äänneympäristöissä.

	t > 0		-t		yhteensä
	(f)	%	(f)	%	f
<i>t:n</i> edellä	(2)	66,7	(1)	33,3	3
muiden konsonanttien edellä	(6)	14,3	(36)	85,7	42
vokaalien edellä tai lauseen lopussa	(6)	27,3	(16)	72,7	22
muut	(0)	0	(2)	100,0	2
yhteensä	(14)	20,3	(55)	79,7	69

3.1.3 Konjunktiot *mutta* ja *että*

Mutta- ja *että-*konjunktioiden loppuheittoon olen laskenut vain ne esiintymät, jotka eivät ole normitetun kirjakielen mukaisia – en siis ole ottanut huomioon *muttei-* ja *ettei-*tyypin sandhiloppuheittoja. Rautaneito-foorumilla konjunktioiden *mutta* ja *että* loppuheiton funktio vaikuttaa olevan useimmiten sama kuin luvussa 3.1.1 esitellyn konditionaalin *i:n* loppuheiton: puhekielestä lainautuneita variantteja esiintyy viesteissä, joissa käyttäjät ilmaisevat epävarmuuttaan.

Esimerkissä 10 *mutta-*konjunktio esiintyy sekä normitetun kirjakielen mukaisessa muodossaan *että* loppuheittoisina. Viestin ensimmäisessä virkkeessä Justice raportoi, ettei hän ollut löytänyt internetistä tarvitsemaansa tietoa. *Mut-*konjunktio esiintyy virkkeessä, jossa Justice arvelee, että merkonomeilla on hyvä työllisyystilanne, mutta ei ole varma datanomien työllisyystilanteesta.

Esimerkki 10.

Justice	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Tammi 26, 2010 17:15
Hang-Around Liittynyt: La Huhti 18, 2009 12:36	Nojoo löytyhän noita, <u>mutta</u> aika paljon kaikkee samaa paskaa aina kirjoitetaan joka sivulle, eikä ammatteja monilta sivuilta löydä. -- Merkonomin alalla ainakin vissiin työpaikkoja löytyy, <u>mut</u> datanomista en tiä..? Pitää viel tutkia noita palkkoja yms. onko järkevää ryhtyy. Iteltähän toi @-kortti löytyy.

Esimerkissä 11 on aineiston ainoa *että*-konjunktion loppuheittainen esiintymä. Konjunktio korostaa viestin epävarmaa sävyä ensimmäisen virkkeen kysymysmuodon ja konditionaalin lisänä.

Esimerkki 11.

raastin	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 10:28
Berserkki Liittynyt: La Helmi 12, 2005 11:25	^Olisko ollut niin <u>et</u> huhtikuussa tehdään eniten itsemurhia? En mene varmuudella sanomaan. --

Mutta- ja *että*-konjunktioiden esiintymiä on Yleistopicissa runsaasti ($f = 106$), mutta niiden loppuheitto on kuitenkin melko harvinaista (6,6 %; $f = 7$). Aineistossa on vain yksi *että*-konjunktion loppuheittomuoto, ja *mutta*-konjunktion muodoista loppuheittoisia on 6 (10,2 %). *Että*-konjunktion loppuheiton harvinaisuutta selittää toisaalta se, että *että*-konjunktion esiintymiä on yhteensäkin hieman vähemmän, ja toisaalta *että*-konjunktion loppuheitto on murteissakin paljon harvinaisempaa kuin *mutta*-konjunktion (Mielikäinen 1991: 42–43). *Että*-konjunktion *et*-muodon voi myös helposti – erityisesti kirjoitetussa keskustelussa – sotkea yksikön toisen persoonan samanasuiseen *et*-kieltomuotoon, mikä osaltaan tekee muodosta internetaineistossa entistä harvinaisemman.

Taulukko 4. Konjunktioiden *mutta* ja *että* edustus Yleistopicissa.

	loppuheittoiset		kirjakielen mukaiset		yhteensä
	(f)	%	(f)	%	f
<i>mutta</i> ~ <i>mut</i>	(6)	10,2	(53)	89,8	59
<i>että</i> ~ <i>et</i>	(1)	2,1	(46)	97,9	47
yhteensä	(7)	6,6	(99)	93,4	106

3.1.4 Elisio

Elisio eli sandhiloppuheitto on perinteisesti määritelty ilmiöksi, jossa sanan loppuvokaalin heittyminen aiheuttaa sanojen ääntämisen saumattomasti yhteen nivoutuneina (esim. Hakulinen ym. 2004: 69). Siksi elision käsite on hieman ongelmallinen internetkielessä: kieli ei ole puhuttua, joten sanojen ääntämystapaa ei voida tarkastella. Olen tarkastellut Rautaneidon kielestä A:n loppuheittoa *olla-* ja kieltoverbien edellä, mutta en ole ottanut huomioon elisiota partikkeleissa, joissa elisiomuoto on jo vakiintunut syntagmaattiseksi sulaumaksi ja osaksi normitettua kirjakieltä (esim. edellisessä alaluvussa mainitut *muttei* ja *ettei*; ks. myös Hakulinen ym. 2004: 164–165). Aineistossa esiintyneet elisiotapaukset (*mut onko* ja *tuol oli*) eivät ole yhteen kirjoitettuja, mutta olen silti tulkinnut ne elisioiksi, sillä oletan, että *mut-* ja *tuol-*sanojen loppuheitto on niitä seuraavien *olla-*verbien aiheuttamaa. Toisaalta rajatun aineiston ulkopuolelta löytyy esimerkkejä, joissa rautaneitolaiset ovat kirjoittaneet loppuheittoisen muodon yhteen sitä seuraavan *olla-* tai kieltoverbin kanssa (esim. *mullon*).

Aineiston elisiotapaukset esiintyvät viesteissä, joissa on paljon muitakin puhekielestä lainautuneita piirteitä. Erityisesti huomiota kiinnittää se, että viesteissä on elisioiden lisäksi muitakin loppuheittoja: esimerkissä 12 on *i:n* loppuheitto sanassa *ens* ja esimerkissä 13 loppuheittoisia muotoja on elision lisäksi peräti 5 (*ny*, *lopuks*, *jaksanu* ja kaksi *sit-*sanaa).

Esimerkki 12.

HuJOs	☐Lähetetty: Pe Helmi 12, 2010 22:12 Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation
 Kisälli Liittynyt: Ke Loka 27, 2004 18:09	Pari päivää sitä tuli ryynnättyä Vekaranjärven maastossa. Osalle porukasta tuo näytti olevan henkisesti kova paikka, ainakin valittamisen perusteella. Itelle <i>tuol oli</i> lähinnä fyysisesti raskasta. Olihan siellä metässä välillä ihan mukavaakin ja ens viikolla uudelleen. Eilen alokas tänään tykkimies terv. KarPr 2.ItPtr

Esimerkki 13.

Justice	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Tammi 27, 2010 15:49
Hang-Around Liittynyt: La Huhti 18, 2009 12:36	Eli merkonomin suorittanut voi mennä yliopistoon ja amkk. <u>Mut onko</u> toi ny kuinka järkevää sit? Mitä eroo on jollain tradenomilla ja merkonomilla. Samaanhan ne loppujen lopuks perustuu.. Ja kauankos muuten noi opinnot kestää sit? (joo en jaksanu ruveta etiii :/)

Vaikka esimerkeissä 12 ja 13 elisioon saattaa vaikuttaa se, että kirjoittajat käyttävät muutenkin puhekielestä lainautuneita piirteitä ja erityisesti loppuheittoja, aineistossa on kuitenkin useita viestejä, joissa on paljon puhekielestä lainattua ja loppuheittoja, muttei kuitenkaan elisiota. Esimerkeissä 14 ja 15 konjunktioiden loppu-*a* ei ole heittänyt *olla*-verbin edellä, vaikka molemmissa viesteissä on paljon loppuheittoja (Saabaksella *hakannu*, Mecyful Mikalla *kokeillu*, *ongelmas*) ja muita puhekielestä lainautuneita piirteitä (esim. *olla*-verbin pikapuhemuodot).

Esimerkki 14.

Saabas	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: To Helmi 25, 2010 21:52
Paholainen Liittynyt: To Helmi 05, 2004 20:20 Viestit: 725	Ei jumalauta. 😊Ehkä kovin pelisarja ikinä, <u>vaikka oonki</u> vaan sitä legendaarisinta eli 3D:ta hakannu. Varmaan pakko kaivaa se jostain, Duke on vaan kovin ja äijin, saa Arskankin one-linerit häpeemään. "Your face, your ass, what's the difference?" "I like big guns and I can not lie"

Esimerkki 15.

Mercyful Mika	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Huhti 03, 2010 14:31
Bändäri Liittynyt: La Tammi 10, 2009 14:57	Ei nyt yhtään vittuiluna, <u>mutta ootko</u> kokeillu googlettaa? Sillä tapaa löytyy varmasti vastaus, et oo yksin ongelmas kanssa. Ite en käsittäkseni edes pysty tätä tehdä, vaikka paypal mulla toimiikin. Se siirtää rahat suoraan mun tililtä toiselle paypal-tilille.

Mielikäisen (1991: 40) mukaan elisio on *olla-* ja kieltoverbien edellä yleistä lähes kaikissa suomen murteissa – myös niissä, jotka ovat varsinaisen loppuheittoalueen ulkopuolella. Mielikäisen arvioi elision olevan jopa laajalevikkisin yleiskielestä poikkeava murrepiirre. Piirteen laajan murrelevikin valossa onkin yllättävää, että aineistossa elisiotapauksia on vain 3 % ($f = 2/67$), ja loppu-*A* on *olla-* ja kieltoverbien edessä säilynyt 97 %:ssa tapauksia ($f = 65/67$). Näin ollen elisio on aineiston harvinaisin puhekielestä lainautunut piirre.

Normitetun kirjakielen mukaisten syntagmaattisten sulaumien jättäminen tutkimuksen ulkopuolelle vaikuttaa jonkin verran prosenttijakaumaan. Toisaalta vaikka mukaan olisi laskettu kaikki normitetun kirjakielen mukaiset elisiotapaukset, elisio olisi siltikin esiintynyt vain 16,5 %:ssa varianteista. Selitys Rautaneidon elisiotapausten vähyydelle voi olla se, että elisio on yleistä erityisesti nuorten puheessa (ks. Mielikäinen 1991: 40), sillä nuorisokielellä on Rautaneidossa negatiivinen sosiaalinen leima. Käyttäjät, joiden viesteissä on paljon (erityisesti nuorison) puhekielestä lainautuneita piirteitä, saattavat saada foorumilla teinin tai huonon kirjoittajan leiman.

3.2 Jälkitavujen vokaaliyhtymät ja -jonot

3.2.1 *eA-* ja *OA-*yhtymät

Mielikäisen (1991: 36–37) mukaan jälkitavujen *OA-* ja erityisesti *eA-*yhtymien assimilaatio on kovaa vauhtia yleistymässä nykypuhekielessä. Myös Rautaneito-foorumilla assimilaatio toteutuu aineiston *eA-*yhtymissä (26,5 %; $f = 9/34$) hieman useammin kuin *OA-*yhtymissä (15,6 %; $f = 5/32$), mutta jälkitavujen vokaaliyhtymien assimilaatio ei ole foorumin yleisimpien puhekielestä lainautuneiden piirteiden joukossa. Vaikka yhtymien tapausryhmittäisissä jakaumissa joidenkin varianttien esiintymiä on hyvin vähän, näyttää kuitenkin siltä, että 1. infinitiivien assimilaatio on harvinaisinta: aineistossa assimiloituneita variantteja ei ollut yhtään kummassakaan vokaaliyhtymässä. Aineiston *eA-*yhtymien tapausryhmistä huomattavasti eniten esiintymiä on *eA-*nomineissa ja niiden johdoksissa ($f = 23$), kun taas *OA-*yhtymillä ei vastaavaa tapausryhmää ole lainkaan. Sen sijaan aineiston *OA-*yhtymissä yksikön partitiivit ($f = 24$) ovat huomattavasti yleisempiä kuin *eA-*yhtymissä ($f = 3$).

*eA-*yhtymien eri tapausryhmissä ei murteissa ole kovin suuria eroja, mutta *eA-*nomineissa assimilaatiota esiintyy hieman suppeammalla alueella kuin yksikön partitiiveissa ja supistumaverbeissä (Kettunen 1940a: kartat 191–193). Toisaalta nykypuhekielessä kehitys on pikemminkin päinvastaista: *eA-*yhtymän assimilaatio leviää juuri nomineissa (esim. Mielikäinen 1981: 95). Sen

sijaan foorumiaineistossa assimiloituneita ovat *eA*-nomineista ja niiden johdoksista 26,1 % ($f = 6/23$), yksikön partitiiveista 66,7 % ($f = 2/3$) sekä supistumaverbeistä 50 % ($f = 1/2$). Esiintymät ovat kuitenkin niin vähäisiä, ettei tapausryhmittäisistä eroista voi tehdä yleistäviä päätelmiä.

eA-yhtymistä erityisen mielenkiintoisia tapauksia ovat kaksi viestiä, joissa on *eA*-adjektiivien *eA* ~ *iA* -vaihtelu, jota esiintyy lounais-, pohjalais- ja kaakkoismurteissa (esimerkit 16 ja 17). Esimerkin 16 viesti on tarkoitettu tulkittavan humoristisena tai ironisena: Reckless Love -yhtye edustaa amerikkalaista glam rock -tyyliä, ja muutamilla Rautaneidon käyttäjillä on tapana vitsaila esimerkiksi tyyliin liittyvästä feminiinisestä ulkoasusta. Viestin ensimmäinen kappale on kirjoitettu kyseiselle käyttäjälle ominaiseen, slangisanoja sisältävään tyyliin, joten toisen kappaleen lounaismurteisiin viittaava ilmaisu on selkeä koodinvaihto. Lausahdus ”Mää oon niin maan *kauhian* hämmästyny” on todennäköisesti referoitu Linnan *Tuntemattoman sotilaan* Hietaselta tai Lapinlahden lintujen turkulaissketseistä.

Esimerkki 16.

Sir	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Tammi 17, 2010 18:13
<p>Wanha Merimies ☹☹☹☹☹☹☹</p> <p>Liittynyt: La Maalis 04, 2006 10:32</p>	<p>http://recklesslove.com/</p> <p>Mikäs helvetti se tämä on?! Satuun tuossa kanavasurffailemaan, ja vastaan tuli Reckless Love-nimisen bändin biisi Beautiful Bomb. Olipahan aika lailla tyyli puhdasta kasari glam rock tukkahomohevikloonasta ja tarttuva rallatuskin oli vielä. Kuunteleeko tätä joku/ostaako jengi tällaista?</p> <p>Mää oon niin maan <i>kauhian</i> hämmästyny. Tää oli tosiaan ihan "sitä itteään" reilun parinkymmenen vuoden takaa. Ihan silkkaa Kaliforniaa. 😊</p> <p>--</p>

Ennen PowerProwler'75:n viestiä (esimerkki 17) nimimerkki iron666 on linkittänyt viestiketjuun Hitler-parodiavideon, ja esimerkissä 17 PowerProwler'75 linkittää toisen. Niinpä tämäkin viesti on sävyiltään humoristinen. PowerProwler'75:n linkittämä Hitler-video on melko pitkä edelliseen verrattuna, joten PowerProwler'75 matkii leikillisesti pohjalaismurteita ilmauksellaan *komiat*. Vaikuttaa siltä, että *eA* ~ *iA* -vaihtelulla sekä PowerProwler'75 että Sir tahtovat molemmat korostaa käyttämiään adjektiiveja ja tehostaa murteisiin liittyviä assosiaatioita, sillä juuri näiden kahden adjektiiviin *eA* ~ *iA* -vaihtelu lounais- ja pohjalaismurteissa lienee hyvin tunnettua kaikkialla Suomessa (ks. Mantila 2004 ja 2008).

Esimerkki 17.

PowerProwler'75	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 23, 2010 1:30
Hang-Around Liittynyt: La Marras 06, 2004 19:51	Ja tää kans: http://www.youtube.com/watch?v=hPpheUKd8qA Komiat 10 min pitkä, mutta tulikin kyllä putoiltua pariin otteeseen.

Aineiston toinen mielenkiintoinen *eA*-yhtymiin liittyvä ilmiö on *sti*-adverbien assimilaatio. Aineiston kaikista *eA*-yhtymän sisältävistä *sti*-adverbeista ainoastaan yhdessä (esimerkki 18) vokaaliyhtymä ei ole assimiloitunut. Kyseessä on viesti, joka on rakenteeltaan muutenkin pitkälti normitetun kirjakielen mukainen, joten diftongin säilyminen on esiintymisympäristössään odotuksenmukaista.

Esimerkki 18.

SPD10	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Tammi 22, 2010 11:42
Taka-ampuja Liittynyt: Ke Marras 07, 2007 13:48	No perkele, jopas olikin iloinen, joskin kovasti jo odotettu yllätys, kun puhelimeen saapui viesti "Verkkokauppa.com on käsitellyt ja postittanut tilauksenne..." Tilauksesta ehti mennä tasan 7 viikkoa. Viime viikkoisen sähköpostin jälkeen olin jo melkein luovuttanut asian suhteen ja ajattelin kysellä rahoja takaisin. No, eipä tässä parane vielä <i>kauheasti</i> tuuletella, sen verran on huono tuuri käynyt meikäläisellä näiden netistä tilattujen systeemien kanssa.

Aineiston toisessa *kauheasti*-adverbin esiintymässä vokaaliyhtymä on assimiloitunut, ja samoin on käynyt myös aineiston muille *eA*-yhtymän sisältäville *sti*-adverbeille (*oikeesti*, *hirveesti*). Sen sijaan adverbien kanta-adjektiivit *oikea* ja *hirveä* esiintyvät aineistossa muutaman kerran, mutta niissä vokaaliyhtymä on säilynyt. Esimerkissä 19 *hirveesti* ja *hirveät* esiintyvät samassa virkkeessä. Vaikka viestissä onkin paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä, silti *eä* on säilynyt *hirveät*-sanassa.

Esimerkki 19.

Toni	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 14:58
Rautakansleri ☠☠☠☠☠☠ ROMIN Liittynyt: Su Tammi 04, 2004 21:07	Miten toi aurinko vaikuttaa teihin muihin näin talven jälkeen, kun taas alkaa mollorella ja lämmittää 😊? Jumankekka, tässä itsellä tulee aina sama tilanne, eli fiilis aivan huipussa, hirveesti puuhaa, ideoita joka lähtöön, virtaa joka imaisulla lisää ja hirveät työpaineet unohtuu edes hetkeksi. Hiukan hyvää heviä taustalle ja avot. Ja nyt takas talliin kiillottamaan pyörää 😊... Eka motari tuli vastaan muuten viime perjantaina kasitiellä, näytin kaverille tsempiksi 🙌merkkiä!

Mielikäisen (1991: 36) mukaan *eA*-yhtymän assimiloituminen etenee nykypuhekielessä sanoittain, vaikka murteissa sanastolla ei vaikuta olevan juuri merkitystä. Rautaneito-foorumilla assimiloituminen näyttää etenevän nimenomaan *sti*-adverbeissa, joiden kanta-adjektiiveissa assimilaatio ei kuitenkaan ole tapahtunut.

Taulukko 5a. Jälkitavujen *eA*-yhtymien edustus Yleistopicissa.

	assimiloituneet		kirjakielen mukaiset		yhteensä
	(f)	%	(f)	%	f
yksikön partitiivit	(2)	66,7	(1)	33,3	3
1. infinitiivit	(0)	0	(6)	100,0	6
supistumaverbit	(1)	50	(1)	50	2
<i>eA</i> -nominit ja johdokset	(6)	26,1	(17)	73,9	23
yhteensä	(9)	26,5	(25)	73,5	34

Aineiston *OA*-yhtymien variaatiossa ei ole samanlaista johdonmukaisuutta kuin *eA*-yhtymien *sti*-adverbien assimilaatio, vaan *OA*-yhtymien assimilaatio näyttää riippuvan viestin kielestä yleensä: *OA*-yhtymä on säilynyt useimmissa sellaisissa viesteissä, jotka ovat muutenkin normitehty kirjakielen mukaisia, ja assimilaatio on tapahtunut puhekielisemmissä viesteissä. *OA*-yhtymienkään tapausryhmissä ei murteissa ole merkittävää eroa. Kettusen (1940a: kartat 194–196) mukaan *OA*-yhtymien assimilaatiota yksikön partitiiveissa esiintyy *OA*-yhtymien tapausryhmistä vähiten, kun taas laajalevikkisin on *OA*-yhtymien assimilaatio 1. infinitiiveissä. Murretaustan valossa onkin hieman yllättävää, että aineistossa yksikön partitiivit assimiloituvat *OA*-yhtymistä toiseksi useimmin (16,7 %; f = 4/24), kun taas 1. infinitiiveistä yksikään ei ole assimiloitunut – kuten edellä on jo todettukin.

Taulukko 5b. Jälkitavujen OA-yhtymien edustus Yleistopicissa.

	assimiloituneet		kirjakielen mukaiset		yhteensä f
	(f)	%	(f)	%	
yksikön partitiivit	(4)	16,7	(20)	83,3	24
1. infinitiivit	(0)	0	(5)	100,0	5
supistumaverbit	(1)	33,3	(2)	66,7	2
yhteensä	(5)	15,6	(27)	84,4	32

Esimerkki 20 on poimittu samasta keskustelusta kuin esimerkki 8: nimimerkki Justice poh-tii ammatinvalintaansa, ja muut käyttäjät vastaavat kommentoiden ja neuvoen. Justicen tässäkin viestissä on paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä, joten muoto *tietoo* on odotuksenmukainen. Sen sijaan Jukan viesti on jopa korostetun kirjakielinen – vaikuttaa siltä, että hän kritisoi paitsi Justicen kysymyksenasettelua, myös epäsuorasti puhekielisyyttä. Sama toistuu, kun Justice kysyy myöhemmin ”Mitä *eroo* on jollain tradenomilla ja merkonomilla”, ja Jussi K vastaa: ”Mitä *eroa* on tradenomilla ja merkonomilla? Samaa voit pähkäillä ihan kaikissa [toisen asteen ammattikoulu](#) < [ammattikorkea-koulu](#) -tutkinnoissa.”

Esimerkki 20.

Justice	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Tammi 26, 2010 16:26
Hang-Around Liittynyt: La Huhti 18, 2009 12:36	No onkos kellään sit <u>tietoo</u> näistä merkonomin ja datanomin tutkinnoista..? Kun ei oikeen netistäkään helpolla löydä.. -.- Eli miksikä näistä silleen nimellisesti valmistuu? Eli jotain aloja..

--

Jukka	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Tammi 26, 2010 17:01
The Heart Collector MODERAA TORI Liittynyt: To Elo 26, 2004 17:38	Katsopas nyt uudestaan. En halua millään tavalla olla pikkumainen, mutta jos haaveilet edes merkonomin saati datanomin papereista, niin kyllä siihen jo pitää internetistä tiedot löytää ihan itse. Tai ainakin <u>tietoa</u> siitä, mistä sitä <u>tietoa</u> saa.

3.2.2 Painottomien *i*-loppuisten diftongien edustus

Mielikäisen (1991: 32) mukaan painottoman *i*-loppuisen diftongin kato on yksi murteiden ja nykypuhekielen laajalevikkisimmistä piirteistä. Kettusen (1940a: kartat 125, 205, 211, 212; 1940b: 376) mukaan painottoman *i*-loppuisen diftongin *i*:n katoa esiintyy kaikissa tapausryhmissä erityisesti länsimurteissa, mutta myös itämurteissa esiintyy muun muassa *i*:n heikennystä. *i*:n säilymiseen vaikuttaa myös tavun laatu: *i* säilyy useammin umpitavuuissa (*oin*-adverbit, *OittA*-verbit) ja harvemmin avotavuuissa (*isin*-adverbit, *Aise*-verbit, *inen*-nomininit).

Rautaneito-foorumilla diftongin *i*:n katokaan ei ole yleisimpien puhekielestä lainautuneiden piirteiden joukossa: kato on tapahtunut aineistossa keskimäärin vain 17,6 %:ssa ($f = 16/91$) tapauksia. Myös tapausryhmittäiset erot ovat merkittäviä, ja niistä osa selittyy edellä mainitulla tavujen laadulla: *i* on säilynyt kaikissa *oin*-adverbeissa ($f = 10$) sekä lähes kaikissa *OittA*-verbeissä ja niiden johdoksissa (90,9 %; $f = 20/22$). Sen sijaan kato on tapahtunut kolmasosassa *isin*-adverbeista (33,3 %; $f = 2/6$), *Aise*-verbeistä ja niiden johdoksista (33,3 %; $f = 1/3$) sekä *inen*-nominista (32,4 %; $f = 11/34$).

Konditionaalimuodot ovat jälkitavujen *i*-loppuisten diftongien erityistapaus. Konditionaalien normitetun kirjakielen mukaisissa muodoissa diftongin *i* on avotavussa, mutta jos loppu-*i* on heittynyt (ks. luku 3.1.1), diftongi on umpitavussa. Näin yksi puhekielistynyt piirre (*i*:n loppuheitto) tekee todennäköisemmäksi myös toisen (*i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato). Lisäksi *i*:n loppuheitto vaikuttaa konditionaalimuotojen sanapainoon. Esimerkiksi sanassa *kiinnostaisi* diftongillinen tavu on sivupainoinen, mutta muodossa *kiinnostais* diftongi on painottomassa jälkitavussa, jolloin diftongin *i*:n kato olisi mahdollista. Aineistossa on kolme edellä kuvatun kaltaista erikoistapausta, mutta yhdessäkään niistä ei ole tapahtunut diftongin *i*:n katoa. Siksi olen selvyuden vuoksi jättänyt tällaiset tapaukset pois jälkitavujen *i*-loppuisten diftongien tarkastelusta. Kuitenkin yksi erikoistapaus (esimerkki 21) on huomion arvoinen.

Nimimerkki *scorpionsin* viestin muodossa *haluisi* on säilynyt sekä diftongin *i* että *s*:n jälkeinen *i*, mutta diftongin *a* on kadonnut. Näin sanasta, jonka yleiskielisessä muodossa on alun perin neljä tavua ja *ai*-diftongi sivupainollisessa tavussa, onkin muodostunut kolmitavuinen sana, jonka ensimmäisessä painottomassa tavussa on *ui*-diftongi. Jos sanasta *haluisi* pitäisi muodostaa puhekielisiä muotoja edellä esiteltyjen *s*:n jälkeisen *i*:n ja *ai*-loppuisen diftongin *i*:n kadon mukaisesti, nelitavuinen yleiskielen mukainen muoto muuttuisi ensin kolmitavuiseksi (*haluais*), ja painottomaksi jääneen *ai*-diftongin *i* katoaisi (*haluas*).

Vaikuttaa kuitenkin siltä, että *scorpions* on ajatellut, että konditionaali, jossa on loppu-*i*:n kato, ei kirjoitetussa muodossa välttämättä hahmottuisi niin hyvin konditionaaliksi. Hän on kui-

tenkin luonut viestiinsä puhekielistä sävyä esimerkiksi YouTubesta käyttämällään nimityksellä *tuupissa*, joten on odotuksenmukaista, että myös konditionaali on puhekielenomainen. Juuri diftongin *a:n* poisjätö tekee konditionaalimuodosta puhekielenomaisen sen lisäksi, että sana hahmottuu loppu-*i:n* ansiosta helposti konditionaalimuotoiseksi (vrt. muoto *haluasi*, joka hahmottuisi erityisesti kirjoitettuna täysin väärin). Muoto *haluisi* lieneekin johdettu *haluaa*-verbin puhekielistä *haluu*-muodosta.

Esimerkki 21.

scorpions	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: La Helmi 20, 2010 12:44
Tuhlaajapoika ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: La Huhti 16, 2005 12:57	^Very strange then, kaikki muut videot pyörii tuupissa normaalisti, mutta tämä tietysti ei minkä eniten <u>haluisi</u> nähdä. EDIT: Nyt toimii.

Selkeyden tavoittelemisen lienee selitys myös muille Yleistopicissa esiintyville *i*-loppuisen diftongin sisältäville konditionaalimuodoille, joissa kaikissa diftongin *i* on säilynyt. Ryhmästä, jossa jälkitavun *i*-loppuinen diftongi on avotavussa, juuri konditionaali on se, jossa *i:n* kato vaikeuttaa eniten muodon hahmottumista kirjoitetussa tekstissä. Sen sijaan *isin*-adverbeissa, *Aise*-verbeissä ja *inen*-nomineissa *i:n* kato ei vaikuta niin paljon tekstin ymmärrettävyyteen. (Vrt. Mielikäinen 1991: 32.)

Taulukko 6. Jälkitavujen *i*-loppuisen diftongien edustus Yleistopicissa.

	Vi > V (f)	%	Vi (f)	%	yhteensä f
konditionaalimuodot	(0)	0	(16)	100,0	16
<i>oin</i> -adverbit	(0)	0	(10)	100,0	10
<i>isin</i> -adverbit	(2)	33,3	(4)	66,7	6
<i>Aise</i> -verbit ja johdokset	(1)	33,3	(2)	66,7	3
<i>OittA</i> -verbit ja johdokset	(2)	9,1	(20)	90,9	22
<i>inen</i> -nominit	(11)	32,4	(23)	67,6	34
yhteensä	(16)	17,6	(75)	82,4	91

3.3 Pronominit

3.3.1 Persoonapronominien *minä* ja *sinä* muodot

Mielikäisen (1991: 14–17) mukaan persoonapronominien pikapuhemuodoilla on hyvin laaja leikki useissa eri murteissa, joten ne eivät leimaa käyttäjänsä alueellisesti. Joissakin murteissa pikapuhemuodot vaihtelevat yleiskielisten muotojen kanssa (*minä, sinä* : *minu-*, *sinu-* ~ *mä, sä* : *mu-*, *su-*). Näissä murteissa pikapuhemuodot toimivat yleiskielisten muotojen painottomina variantteina. Toisaalta joskus myös pikapuhemuotojen lyhyt- ja pitkävokaaliset variantit vaihtelevat samaan tapaan (*mä, sä* ~ *mää, sää*), jolloin taas lyhytvokaalinen muoto toimii pitkävokaalisen muodon painottomana varianttina. Joissakin murteissa pikapuhemuodot kuuluvat ainoastaan tiettyihin muotoryhmiin: useimmissa murteissa pikapuhemuotoja käytetään lyhyissä ulkopaikallissijoissa, ja harvinaisinta niiden käyttö on sisäpaikallissijoissa.

Koska persoonapronomineja esiintyy aineistossa melko vähän ($f = 29$), niistä ei voi tehdä kovin yleistäviä päätelmiä. Kuitenkin persoonapronominien pikapuhemuodot on aineiston selvästi yleisin puhekielestä lainautunut piirre – se on tutkituista 12 piirteestä ainoa, jonka puhekielestä lainautuneiden varianttien osuus (82,8 %; $f = 24/29$) on suurempi kuin normitetun kirjakielen mukaisten (17,2 %; $f = 5/29$). Puhekielestä lainautuneissa muodoissa nominatiivi ($f = 10$) ja ulkopaikallissijat ($f = 8$) ovat odotuksenmukaisesti hallitsevia muotoryhmiä. Muiden muotoryhmien esiintymisiä on aineistossa todella vähän. Nominatiivimuodossa yksikön ensimmäisestä persoonasta löytyy peräti neljänlaisia variantteja: kirjakielen mukaisen *minän* (16,7 %; $f = 2/12$) lisäksi *mä* (50,0 %; $f = 6/12$), *mää* (25,0 %; $f = 3/12$) ja *mie* (8,3 %; $f = 1/12$).

Kirjakielinen *minä* ($f = 2$) esiintyy aineistossa paljon harvemmin kuin kyseisen pronominin puhekielestä lainautuneet muodot ($f = 10$), joten *minä*-variantin funktio on useimmiten toimia erityisen painollisena pronominimuotona – samaan tapaan kuin puhekielessäkin. Näin on muun muassa esimerkin 22 viestissä. Kyseistä viestiä ennen on keskusteltu armeijasta ja siellä kiertäneistä uskomattomista tarinoista ja huhuista. Muutamit kirjoittajat tuntuvat uskovan, että tarinat ovat totuus pohjaisia, jolloin Sir heitä vanhempana käyttäjänä puuttuu asiaan. Vaikuttaa siltä, että juuri kirjakielisen *minä*-pronominin, *-kin*-liitepartikkelin, omistusliitteen (*inttiaikanani*) ja prosodisen kirjoitusasun (*kaaaaaaaaaaaaaauan*) avulla Sir tahtoo korostaa sitä, kuinka samoja vanhoja urbaanilegendoja on kerrottu jopa jo hänen armeija-aikoinaan.

Esimerkki 22.

Sir	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 19, 2010 17:04
Wanha Merimies ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Maalis 04, 2006 10:32	Tämä sama ns. hornihuhun kohde lienee ollut jopa <u>minunkin</u> inttiaikanani Upinniemen varuskunnassa kaaaaaaavaaauan sitten, ja siellä se oli taaksepöistuttanut lomalle lähtijät laiturilta mereen, ja sen jälkeen perunut lomat, koska loma-asut olivat epäsiistit meressä käymisen jäljiltä. Monia muitakin iloisia tarinoita tästä varusmiesten vilkkaan mielikuvituksen tuotteesta kerrottiin...

Vaikka *minä*-pronomini toimiikin lähes kaikissa aineiston esiintymissään painollisena ja itse pronominia korostavana varianttina, ei pikapuheinen *mä*-muotokaan vaikuta erityisen painottomalta. Päinvastoin muun muassa esimerkissä 23 *mä* vaikuttaa jopa painolliselta. Kyseinen viesti on poimittu samasta ammatteihin liittyvästä pohdinnasta kuin esimerkit 8 ja 20. Esimerkkiviestissä DevilLook pohtii, onko hyvä palkka ylipäättään riittävä ammatinvalintaperuste. *Mä*-pronominin sisältävässä virkeessä korostuu se, että näkemys on juuri hänen omansa. Sen sijaan muissa viestin virkkeissä omaa näkemystä pikemminkin sitä lievennellen konditionaalein ja passiivisin rakentein: ”*Voisin väittää että loppumetreillä tärkeämpää on löytää duuni josta pitää. Palkkaa yhtään väheksymättä... olishan sitä kiva saada...*”

Esimerkki 23.

DevilLook	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Tammi 26, 2010 18:00
Viimeinen voiteliija ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 11:48	☺Ammattina "yrittäjä" on sika hyvä vaikka palkka on paska ☺ Mukavia ja viihtyisiä työvuosia on luvassa jos ammattia opiskellessa katsoo vain palkkaa. Voisin väittää että loppumetreillä tärkeämpää on löytää duuni josta pitää. Palkkaa yhtään väheksymättä... olishan sitä kiva saada... Tietysti jos ei yhtään tiedä mitä haluaa, on palkka kenties hyvä kriteeri opinnoista suuntausta kattellessa. Tosin <u>mä</u> suosittelen opiskelemaan ja hankkimaan vaan mahdollisimman hyvät paperit korkeakoulusta tai yliopistosta. Nillä papereilla saattaa jopa jotain tehdäkin. Ammattitutkinnolla saa vaan pidempää työttömyysrahaa jos ei töitä löydy. Se varsinainen ammattitaito katotaan kuitenkin vasta siellä duunissa. Joo, voipi olla että meni hiukan ohi aiheen mutta joskus tuppaa vaan juttu (=paskaa) tulemaan ☺

Useissa muissakin aineiston viesteissä pronominin – joko kirjakielisen tai pikapuheisen muodon – käyttö persoonamuotoisen verbin lisänä on nimenomaan korosteista. Yksikön 1. persoonan painottomuus ilmaistaan sen sijaan persoonapäätteellä ilman pronominia, tai tekijä voidaan jopa häivyttää kokonaan, kuten esimerkeissä 24 ja 25. Lappalaisen (2004: 80) mukaan pronominisubjektin ilmipanon korosteisuus on tyypillistä nimenomaan normitetulle kirjakielelle: lauseissa, joissa subjektia ei tahdota korostaa, käytetään pelkkää verbin persoonapäätettä.

Esimerkki 24 on poimittu luvussa 3.1.1 esitellystä tietokonepelikeskustelusta. ^-merkki on keskustelupalstoilla yleisesti käytössä nuolena, joka viittaa yllä olevaan viestiin – A.Kiven kommentti on siis vastaus reptilen viestiin. *Mä*-pronominia käyttämällä A.Kivi haluaa kenties korostaa hieman humoristisesti, että hänen ja hänen kavereidensa harrastuksena oli ollut pääasiassa urheilu. *Pelattiin*-verbi viittaa siis A.Kiveen ja hänen kavereihinsa, joten monikon 1. persoonan sijaan A.Kivi käyttää passiivimuotoa puhekielen tapaan. Silti subjektia ei osoiteta *me*-pronominilla, sillä subjekti käy ilmi asiayhteydestä, eikä sitä haluta korostaa. Niin ikään kontekstista selviää, että ilmaus *yritti vedätellä* viittaa A.Kiveen itseensä, vaikka kyseessä on nollasubjektilla use yksikön 1. persoonan käyttämisen sijasta.

Esimerkki 24.

<p>reptile</p>	<p>Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: Su Helmi 28, 2010 13:27</p>
<p>Kapteeni Saigonissa Liittynyt: Pe Huhti 22, 2005 12:42</p>	<p>Joo, Duke Nukem 3D oli kovaa kamaa, mutta vähintään yhtä kova oli Wolfenstein 3D. Sitä tuli pelattua enemmän kuin Dukea. Voi niitä nuoruusaikoja...</p>
<p>A.Kivi</p>	<p>Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: Ma Maalis 01, 2010 21:11</p>
<p>Avustaja Liittynyt: Ti Tammi 13, 2004 15:33</p>	<p>^Nuoruusaikoina <i><u>mä ramppasin</u></i> kavereiden kanssa urheilukentällä. Joskus viikonloppuisin <i><u>pelattiin</u></i> C64:llä vähän Wizballia, kun vanhemmat oli nukkumassa. Jos viikolla <i><u>yritti vedätellä</u></i> sisätiloissa, tuli turpaan.. - Mene ulos lumitöihin siitä ja lopeta sen tietokoneen kanssa laiskottelu!</p>

Esimerkissä 25 SPD10 jatkaa keväturingosta ja sen vaikutuksesta virinnyttä keskustelua. Aiemmissa viesteissä eri kirjoittajat ovat esittäneet näkemyksiään sekä keväturingon puolesta että sitä vastaan. *Mä*-pronominia käyttämällä SPD10 vaikuttaa korostavan sitä, että hän kuuluu nimenomaan aurinkoa puoltavien ryhmään. *Mä* on siis painollinen, ja se on valittu *minän* sijasta to-

dennäköisesti siksi, että viestissä on paljon muitakin puhekielestä lainautuneita ilmauksia: auringon sijasta slanginomainen *valopallo*, pronomini *mein*, *i:n* kato adverbissa *pikkasen*, verbit *möllöttää*, *vituttaa* ja *pukkaa*, 3. infinitiivin illatiivin lyhyt muoto *vituttaan* ja loppuheittoiset *ku* ja *kans*. SPD10 luo puhekielisyyksillä viestiinsä kepeää tunnelmaa: vaikka hän esittää mielipiteensä, asia ei ole kovin vakava. Ilmaukset *pistää vituttaan* ja *vituttaa* viittaavat SPD10:een itseensä, mutta persoonapronominien poisjätöllä SPD10 itse ei korostu subjektina: lukijalle syntyy sellainen mielikuva, että talvikeli, kylmyys ja lumi ovat SPD10:n lisäksi monen muunkin mielestä huonoja asioita.

Esimerkki 25.

SPD10	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation □ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 13:57
Taka-ampuja ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ke Marras 07, 2007 13:48	<i>Mä kuulun</i> myös siihen ryhmään, joka tykkää kun valopallo möllöttää. Tällä hetkellä tuleekin taas lunta ja ennusteiden mukaan jatkuu mein nurkilla aina lauantaille asti. Pikkasen <i>pistää</i> kyllä <i>vituttaan</i> ku vähän jo lupaili kevättä ja nyt pukkaa taas talvikeliä. Lumi <i>vituttaa</i> ja kylmyys kans.

Mää-pronominin esiintymiä on aineistossa kolme (ks. esimerkit 16, 26 ja 27), joista jokainen liittyy humoristiseen tai ilmaisua keventävään koodinvaihtojaksoon. Toisaalta selkeimmin juuri koodinvaihtoon ja lounaismurteiden matkimiseen liittyy Sirin käyttämä *mää* (esimerkki 16 luvussa 3.2.1), kun taas kaksi muuta *mää*-muotoa (esimerkit 26 ja 27) esiintyvät saman käyttäjän, QazKFD:n, viesteissä.

Esimerkissä 26 QazKFD vastaa UTille, joka on palannut pienen tauon jälkeen takaisin kirjoittamaan Rautaneitoon. UTIn viestissä on paljon puhekielestä lainautuneita rakenteita (pikapuhemuotoiset *oo* ja *mulla*, aktiivin 2. partisiipin muoto *joutanu*), joten QazKFD:n viestin puhekielenomaisuus voi johtua siitä, että hän käyttää vastauksessaan samaa puhekielisyyden koodia kuin UTI. Virke ”*Ei se oo syy poissaoloon, ettei oo mitään sanomista!*” voisi yksinään vaikuttaa aika tyylyltä kritiikiltä, joten seuraavassa virkkeessä QazKFD ikään kuin pehmentää ilmaisuaan iloisella tunneikonilla sekä kertomalla itsestään *mää*-pronominin avulla.

Esimerkki 26.

UTI	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Tammi 29, 2010 8:03
Kirurgi ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 19:37	No kukkuluuruu. Mitäs Rautaneitoon kuuluu? Ei oo nyt just joutanu kamalasti täällä pyöriä, katsotaan jos tästä taas jaksaisi aktivoitua. Joo, no tässä ehkä syy poissaoloon, eihän mulla nytkään ole mitään varsinaista sanottavaa.. 😊
QazKFD	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Tammi 29, 2010 10:20
Rautaneito IRC Crew ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 22:26	Ei se oo syy poissaoloon, ettei oo mitään sanomista! <u>Määkin</u> on täällä joka ikinen päivä ja harvemmin sitä mitään kovin viisasta inffoo tarjolla on 😊

Esimerkin 27 *emmää* liittyy läheisesti QazKFD:n ja Hesen keskinäiseen vuorovaikutukseen. Aiemmin viestiketjussa on keskusteltu siitä, kuinka vaikeaa talvella on lähteä lumisesta parkkiruudusta. Hesen mukaan Saab 9000 lähtee ruudusta vain kaasua hipaisemalla, mitä QazKFD kommentoi epäilevään sävyyn. Hese ymmärtää QazKFD:n leikillisen kommentin vain osittain: hänkin toki vastaa leikillisesti pehmentämällä ilmaustaan humoristisen aurinkolasipäisen tunneikonin avulla, mutta toisaalta hän tulkitsee QazKFD:n käyttämän tunneikonin naureskeluksi. QazKFD:n täytyy vielä tarkentaa, että hän tarkoitti nimenomaan parkkiruudusta lähtemistä ja sitä, ettei kyseinen Saab ole nelivetoinen. QazKFD:n ensimmäisen kommentin leikillisyyttä korostaa leveästi hymyilevä tunneikoni, mutta tarkennusviestissään QazKFD vaihtaa tyyliä varmistukseen sanomansa oikean tulkinnan: tunneikonin sijaan hän käyttää puhekielisempää kepeää ilmaisuja, mitä korostavat erityisesti muodot *emmää* ja *Saappikin*. Lisäksi QazKFD:n käyttämä ilmaus *emmää sillä* on itse asiassa murteellisesta kielestä lainautunut kokonaisuus.

Esimerkki 27.

Hese	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Helmi 03, 2010 15:11
Maiden Venturer ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 17:25	On vaan oltava sellainen pirssi alla mikä ei hyydy pieneen lumikinokseen 😊Kun Saab 9000 vähä kaasua hipasee niin lähtee kyllä kinoksesta kuin kinoksesta. --

QazKFD	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Helmi 03, 2010 18:20
Rautaneito IRC Crew ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 22:26	-- Vai tonnari vuosituhanen talviauto... ☺
Hese	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Helmi 03, 2010 18:27
Maiden Venturer ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 17:25	Älähä kuule naureskele, vaikkei ois piuhassakaa niin lähtee kelissä kuin kelissä kuin palmun alta. ☺Toi on kuin tehty Suomen talviin.
QazKFD	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Helmi 03, 2010 19:31
Rautaneito IRC Crew ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 22:26	Juu, <i>emmää</i> sillä. Kyllähän Saabit talviauton maineessa on, mutta tohon etenemispuoleen lähinnä tossa piikittelin. Saappikin kun vajaaveto on, poislukien nyt tietty ihan tuoreimmat X-mallit.

Se, että kaksi kolmesta aineiston *mää*-pronominin esiintymästä esiintyvät juuri QazKFD:n viesteissä, ei ole pelkkää sattumaa, sillä hän on kotoisin hämäläismurteiden alueelta, missä pronominien *mää* ja *sää* käyttö on yleistä (yleisyydestä esim. Mielikäinen 1991: 17). Lisäksi QazKFD käyttää myös rajatun aineiston ulkopuolisissa viesteissään kyseistä pronominimuotoa – useimmiten yleiskielisen *minän* painottomana varianttina.

Aineiston ainoa *mie*-muotoinen yksikön ensimmäisen persoonan pronomini esiintyy esimerkissä 28. Myös tämä viesti on poimittu samasta ammatinvalintakeskustelusta kuin esimerkit 8, 20 ja 23. Kuten edelläkin on jo käynyt ilmi, Justicen viesteissä on paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä. Samoin kuin Jukka (ks. esimerkki 20), myös Jussi K antaa viestinsä ensimmäisessä kappaleessa ymmärtää, ettei pidä Justicen norminvastaisesta kielenkäytöstä. Taustalla on myös Rautaneito-foorumin normi, jonka mukaan viestien tulee olla mahdollisimman oikein kirjoitettuja ja selkeitä. Lisäksi Jussi K toteaa sarkastisesti, että ammatinvalinta-asioita voisi kysellä foorumin sijasta opinto-ohjaajalta, joka on nimenomaan siihen tarkoitukseen palkattukin. Kuitenkin ensimmäisen kappaleen jälkeen Jussi K:n sävy muuttuu hieman, kun hän – *mie*-pronominia käyttäen –

myöntää, ettei itsekään ole tiennyt koulutusvaihtoehtoista kaikkea sitä, mitä keskustelussa on tullut ilmi.

Esimerkki 28.

Jussi K	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Tammi 27, 2010 23:59
GammaWeen ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ma Loka 17, 2005 18:32	Samalla opettavat varmaan oikein_kirjoituksen & vaativan kysymysmerkin käytön, missä suomalainen peruskoulu on jo epäonnistunut... Justicella on varmaan opokin sinne kouluun palkattu? Kysypäs joskus jotain, etkä vain piirtele iironmaidenin logoa vihonkanteen. Tai kaiverra läppäriin, varmaan jaetaan sellaisia nyt. Mutta tuota <u>miekään</u> en tiennyt, että ammatillisesta koulutuksesta voi nykyään mennä yliopistoon. Varmaan jokin uudistus, sillä se ideahan tuossa valkolakin hankinnassa olikin (niin aiemmassa viittauksessani kuin omissa 'varman päälle' - aikomuksissakin silloin joskus), mutta joo: onhan se yleissivistävä vaikutuskin aina eteenpäin. Tylsää paskaakin on hyvä lukea. --

On esitetty, että *mie*-pronomini on nykypuhekielessä leviämässä keskustelijoiden murretaustoista riippumatta: pronominin käyttö onkin alueellisen leimaavuuden sijasta sosiaalisesti leimaavaa. Satunnaisesti käytettynä *mie*-pronominin on arveltu viestivän esimerkiksi reippautta, mutkattomuutta ja iloisuutta. (Hurta 1999: 82; Mantila 2004: 328–329, 332–333.) Esimerkissä 28 *mie*-pronominilla näyttää kuitenkin olevan samanlainen tarkoitus kuin esimerkkien 16, 26 ja 27 *mää*-pronomineilla: koodinvaihto lievästi murteellisempaan kieleen vaikuttaa ilmaisuun keventävästi.

Myös rajatun aineiston ulkopuolella Jussi K viittaa hyvin usein itseensä juuri *mie*-pronominilla – samaan tapaan kuin QazKFD käyttää muotoa *mää*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen murteenseuruhankkeessa (Nuolijärvi & Sorjonen 2005: 66–70) kävi myös ilmi, että *mie*-pronominin käyttö on peräti lisääntynyt itä- ja peräpohjalaismurteiden alueella. Esimerkin 28 *mie*-pronomini ei siis välttämättä olekaan kovin tunnusmerkkinen kielivalinta kahdestakin syystä: *mie* vaikuttaa olevan nykypuhekielessä myönteinen – eikä lainkaan väistyvä – murrepiirre ja se on lisäksi Jussi K:n käyttämälle kielelle hyvin tyypillinen.

Taulukko 7. *Minä-* ja *sinä-*pronominien muodot ja sijat Yleistopicissa.

	mie/mä(ä) : mu- sä(ä) : su-		minä : minu- sinä : sinu-		yhteensä
	(f)	%	(f)	%	f
nominatiivi	(10)	83,3	(2)	16,7	12
genetiivi	(3)	60,0	(2)	40,0	5
partitiivi	(1)	100,0	(0)	0	1
ulkopaikallissijat	(8)	88,9	(1)	11,1	9
sisäpaikallissijat	(2)	100,0	(0)	0	2
yhteensä	(24)	82,8	(5)	17,2	29

3.3.2 Demonstratiivipronominit

Aineistossa on kolme viestiä, joissa on sama demonstratiivipronomini sekä kirjakielisessä että pikapuhemuodossaan. Näistä viesteistä ainoastaan yhden pronominivariaatio liittyy selvästi koodinvaihtoon (ks. myös luvut 3.2.1 ja 3.3.1):

Esimerkki 29.

Sir	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐Lähetetty: Su Tammi 17, 2010 18:13
Wanha Merimies Liittynyt: La Maalis 04, 2006 10:32	http://recklesslove.com/ Mikäs helvetti se <u>tämä</u> on?! Satu in tuossa kanavasurffailemaan, ja vastaan tuli Reckless Love -nimisen bändin biisi Beautiful Bomb. Olipahan aika lailla tyyli puhdasta kasariglamrocktukkanohohevikloonausta ja tarttuva rallatuskin oli vielä. Kuunteleeko tätä joku/ostaako jengi tällaista? Mää oon niin maan kauhian hämmästynyt. <u>Tää</u> oli tosiaan ihan "sitä itteään" reilun parinkymmenen vuoden takaa. Ihan silkkaa Kaliforniaa. 🤪 --

Sen sijaan kahdessa muussa viestissä kirja- ja puhekieliset variantit sekoittuvat ilman selkeää koodinvaihtoa. Esimerkissä 30 pronominimuodoilla *ton* ja *tuon* on selkeä työnjako. *Ton* on ikään kuin määräinen artikkeli, joka viittaa Reckless Love -yhtyeen kitaristiin, josta on aiemmissa viesteissä ollut puhetta. *Tuon tyylinen* viittaa sen sijaan Reckless Love -yhtyeen musiikkiin, minä muut keskustelijat pystyvät päättelemään kontekstista.

Esimerkki 30.

voodoo child	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ma Tammi 18, 2010 22:19
Wimp ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Joulu 30, 2006 14:17	Itellä on tullu soiteltuu ton kitaristin kaa joka ei lauleskele ja paria keikkaaki oon ollu kattomassa. Asiallista menoa on ollu vaikkei nyt aivan tuon tyylinen iske. Ideoiden kierrätys on kyllä melko härkiä ja on muuten aika kliseinen musa video vaan naiset puuttuu 🇺🇸

Esimerkissä 31 sekä *tohon* että *tuohon* viittaavat tilinumerosarakkeeseen, jonka kanssa puolisukelajalla on ongelmia. Jälleen pikapuhemuoto toimii ikään kuin *sarake*-sanana määräisenä artikkelina, ja kirjakielinen muoto sen sijaan viittaa edelliseen virkkeeseen.

Esimerkki 31.

puolisukeltaja	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: To Huhti 01, 2010 20:48
Taka-ampuja ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Huhti 01, 2006 22:58	Noniin, nyt vois joku viisas kertoa, kuinka Paypalista saa siirrettyä rahaa tilille. Ensinnäkin täytyisi liittää pankkitili Paypaliin, mutta kun ei tunnu sekään onnistuvan: suomalaista tiliä liitettäessä tilinumeron täytyisi olla 8-14 merkkiä pitkä, eikä ainakaan IBAN-numero mene tohon sarakkeeseen mitenkään; Paypal ei myöskään hyväksy "vanhanaikaista" tilinumeroa mallia 123456-789123. Mitä tuohon siis pitäis tunkea, jotta rahat tulee oikeaan osoitteeseen?

Jopa 15 muussakin aineiston viestissä demonstratiivipronominien pikapuhemuotoiset variantit toimivat määräisen artikkelin tavoin, mikä lisää entisestään puhekielenomaista vaikutelmaa. Kaikista näistä 15 viestistä löytyy myös muita puhekielestä lainautuneita piirteitä. Toisaalta muutamissa viesteissä, kuten esimerkiksi 32, pronominin kirjakielinen muotokin voi toimia artikkelin tapaan.

Terminator X:n viestissä on sekä rakenteellisia että sanastollisia puhekielestä lainautuneita piirteitä. Silti pronominiesiintymä on kirjakielisessä muodossaan, vaikka sen tehtävä on puhekielenomaisesti toimia artikkelina. Lähemmin tarkasteltuna voidaan huomata, että viestin kaikki puhekielestä lainautuneet piirteet ovat Rautaneidossa harvinaisemmasta päästä: *olla*-verbin pikapuhemuodot *oisit* ja *ois* (ks. luku 3.4), *d*:n kato numeraalissa *yhen* (ks. luku 3.5) ja aktiivin 2. partiippiin *t*:n kato sanassa *venannu* (ks. luku 3.1.2). Sen sijaan juuri demonstratiivipronominien puhekieliset vastineet ovat foorumin toiseksi yleisimpiä puhekielisyksiä.

Kirjoittaja on tarkoittanut viestinsä huumoriksi (ks. luku 4.3.2 ja esimerkki 65), ja humoristinen vaikutelma tehostuu, kun hän käyttää juuri niitä puhekielisyksiä, jotka ovat Rautaneitofoorumilla tunnusmerkkisiä. Sitä vastoin demonstratiivipronominin artikkelimainen käyttö riittää puhekielisen vaikutelman luomiseksi. Koska muoto *toi* on Rautaneidossa muutenkin niin yleinen, tässä yhteydessä on lähes yhdentekevää, käyttääkö kirjoittaja puhe- vai kirjakielistä varianttia.

Esimerkki 32.

Terminator X	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 16:45
Taka-ampuja ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ke Loka 12, 2005 18:15	Oisit yhen päivän venannu niin tänään ois ollu <u>tu</u> o Stryper 😊

Demonstratiivipronominien esiintymäjakauma Rautaneidossa on kiinnostava, sillä pronominissa *tu*o ja sen eri taivutusmuodoissa esiintyy lähes yhtä paljon puhekielestä lainautuneita kuin kirjakielisiäkin variantteja. *Nämä*-pronomini esiintyy aineistossa vain kaksi kertaa – kerran kirjakielisessä asussaan ja kerran *nää*-asussa. *Nuo*-pronominin esiintymiä on aineistossa vain 6, mutta kaikki niistä ovat *noi*-asuisia. Sen sijaan *tämä*-pronominin ja sen genetiivimuodon osalta puhekielestä lainautuneiden varianttien osuus on vain 15,4 %. Tulos on hieman odotuksenvastainen, sillä esimerkiksi Mielikäisen (1991: 26–31) mukaan *tämä*, *tämän* ~ *tää*, *tä(ä)n* -vaihtelu on hyvin laajalevikkistä: se on perinteisesti kuulunut niin lounais-, hämäläis- kuin kaakkoismurteisiin sekä lisäksi suureen osaan savolaismurteita. Sen sijaan *tu*o ~ *toi*, *tu*o- ~ *to* ja *nu*o ~ *noi* -vaihtelu ei maantieteelliseltä levikiltään ole kovin laaja, mutta vaihtelua esiintyy nimenomaan tiheimmin asutuilla murrealueilla, joten sen yleistyminen nykypuhekielessä on odotuksenmukaista.

Taulukko 8. Demonstratiivipronominien muodot Yleistopicissa.

	pikapuhemuodot		kirjakielen mukaiset		yhteensä
	(f)	%	(f)	%	f
<i>tämä</i> , <i>tämän</i> ~ <i>tää</i> , <i>tän</i>	(2)	15,4	(11)	84,6	13
<i>nämä</i> ~ <i>nää</i>	(1)	50,0	(1)	50,0	2
<i>tu</i> o ~ <i>toi</i>	(13)	43,3	(17)	56,7	30
<i>tu</i> o- ~ <i>to</i> -	(17)	45,9	(20)	54,1	37
<i>nu</i> o ~ <i>noi</i>	(6)	100	(0)	0	6
yhteensä	(39)	44,3	(49)	55,7	88

3.4 Olla-verbin muodot

Murteissa pikapuhemuotoja esiintyy konditionaalissa jonkin verran suppeammalla alueella kuin preesens- ja imperatiivimuodoissa (Mielikäinen 1991: 18–21). Aineistossa *olla*-verbin pikapuheasut ovatkin yli 10 prosenttiyksikköä yleisempiä preesensissä (29,8 %; $f = 14/47$) kuin konditionaalissa (19,4 %; $f = 6/31$). Pikapuheasuja esiintyy silti yllättävän vähän suhteessa niiden kokonaislevikkiin murteissa (levikistä esim. Mielikäinen 1991: 18–19).

Preesensissä pikapuhemuotoja esiintyy aineistossa lähinnä pitkävokaalisessa asussa, ja tämä *oo*-vartaloinen variantti onkin laajimmalle levinnyt. Kielto- ja imperatiivimuotoisten *olla*-verbien lyhytvokaalista *o*-asua esiintyy lähinnä Päijät-Hämeen ja osittain Etelä-Savon murteissa. (Mielikäinen 1991: 18–21.) Aineistosta löytyy kuitenkin yksi *o*-esiintymä, joka esiintyy viestissä, jossa on toinenkin *olla*-verbin pikapuheasu (*ois*):

Esimerkki 33.

The Prisoner	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 15:06
Bugstomper ☹☹☹☹☹☹ MODERATTORI Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:44	Samanlainen vaikutushan se on täälläkin. Mut lähes joka kerta kaikki touhuuminen ja valosta ilon irti ottaminen tyssää ajanpuutteeseen. Pirusti <i>ois</i> ideoita ja kalavehkeitäkin vois alkaa taas käpistelemään mut <i>ei o</i> aikaa...

Osan normitetun kirjakielen mukaisista varianteista selittää toki niiden esiintyminen muutenkin kirjakielisissä viesteissä. Toisaalta aineistossa on paljon viestejä, joissa on puhekielestä lainautuneita piirteitä, mutta *olla*-verbi on silti normitetun kirjakielen mukaisessa asussaan. Tällaisia ovat esimerkkien 34 ja 35 viestit: Tonin viestissä on pronomien pikapuhemuodot *mulla* ja *tosta* sekä *i:n* loppuheitto verbissä *pitäis*, ja Hesén viestin puhekieliset variantit ovat pikapuheinen *tollaset*, *ts*-yhtymän vastineena *t* verbissä *katotaan* sekä loppu-*n:n* kato sanassa *sitte*. Useimmat Tonin ja Hesén käyttämät puhekielen piirteet ovatkin yleisimmästä päästä Rautaneidossa, joten ne eivät ole kovin tunnusmerkkisiä. Koska *olla*-verbin pikapuheasuja ei käytetä kovin usein edes puhekielenomaisimmissa viesteissä, vaikuttaakin siltä, että *olla*-verbin pikapuheasut on yksi piirre, joka on leimautunut foorumilla erityisesti nuorten tai huonojen kirjoittajien käyttämäksi puhekielisyudeksi.

Esimerkki 34.

Toni	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Helmi 02, 2010 7:46
Rautakansleri ☹☹☹☹☹☹ ROMIN Liittynyt: Su Tammi 04, 2004 21:07	-- Ei mulla muuten väliä tosta kolaamisesta, kun ei <u>ole</u> suurta tonttia, mitä pitäis kolata, mutta liikenteessä joutuu heilumaan aika paljon meillä molemmat ja se vähän välillä pelottaa näillä keleillä, etenkin naaraan puolesta. Lasten kannalta on kyllä kivaa, kun ei ole pelkkää loskaa ja kintut märkinä.

Esimerkki 35.

Hese	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 12, 2010 22:38
Maiden Venturer ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 17:25	-- Ei tollaset neljän päivän harjoitukset <u>ole</u> mitään, pari viikkoa niin katotaan sitte.

Joskus *olla*-verbin kirjakielinen muoto liittyy referointiin, kuten esimerkissä 36. Hesen viesti liittyy hänen aikaisempaan viestiin siitä, että hän oli tilannut Firewind-yhtyeen levyn verkkokaupasta, mutta saanutkin postissa väärän levyn – esimerkin 36 alussa Hese siis referoi levykauppaan lähettämäänsä viestiä. Tällaisessa viestissä myös tilanteinen vaihtelu selittää välillisesti variaatiota: reklamaatioviestit kirjoitetaan yleensä normitetun kirjakielen mukaisesti. Viestin toisessa virkkeessä Hese siirtyy paitsi kertomaan mielipiteestään, myös vitsailemaan, jolloin ilmaisu muuttuu astetta puheenomaisempaan suuntaan.

Esimerkki 36.

Hese	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Tammi 26, 2010 13:47
Maiden Venturer ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 17:25	Laitoin viestiä ettei Firewind <u>ole</u> tullut ja laittoivat samantien tulemaan uuden kappaleen lättöä. Hjuvaa toimintaa, pitää varmaan tolla väärällä levyllä viskoa yläkerran mormooneja.

Aineiston konditionaalimuotoisista *olla*-verbeistä vain 19,4 % (f = 6/31) on *l*:tömiä. Tämä on sikäli odotuksenmukaista, että *l*:tömiä konditionaalimuotoja ei juuri esiinny hämäläis- ja lou-

naismurteiden alueella, missä *olla*-verbin *oo*-vartaloista pikapuhemuotoa kuitenkin esiintyy preesensissä ja imperatiivissa (Mielikäinen 1991: 18–21). Sen sijaan yleiskieli–murre-jatkumon välille sijoittuva *olis*-konditionaalimuoto esiintyy aineistossa 7 kertaa. Vartalonsa puolesta olen laskenut nämä esiintymät pikapuhemuotojen tarkastelussa normitetun kirjakielen mukaisiksi, mutta *i*:n loppuheiton tarkastelussa kyseiset variantit kuuluvat puhekielestä lainautuneisiin piirteisiin (ks. luku 3.1.1). *Olis*-varianttia esiintyy paitsi internetkielessä myös joissakin hämäläis-, lounais- ja eteläpohjalaisissa murteissa (Mielikäinen 1991: 20).

Taulukko 9. *Olla*-verbin muodot Yleistopicissa.

	pikapuhemuodot		kirjakielen mukaiset		yhteensä f
	(f)	%	(f)	%	
preesens	(14)	29,8	(33)	70,2	47
konditionaali	(6)	19,4	(25)	80,6	31
yhteensä	(20)	25,6	(58)	74,4	78

3.5 Yleiskielen *d*:n edustus

Yleiskielen *d*:n edustuksesta olen tutkinut *d*:n säilymistä vain pääpainollisen tavun jälkeisissä *hd*-yhtymissä ja pitkän vokaaliaineksen jäljessä. Juuri nämä äänneympäristöt valitsin siksi, että alun perin itämurteisiin kuulunut *d*:n kato on yleistymässä nykypuhekielessä nimenomaan *hd*-yhtymissä ja pitkän vokaaliaineksen jäljessä (esim. Nuolijärvi & Sorjonen 2005: 36–46).

Aineistossa esiintyy yhteensä kolme *me*-pronominin genetiiviä, joista yksi on normitetun kirjakielen mukainen esiintymä (*meidän*) ja kaksi muuta (esimerkit 37 ja 38) puhekielestä lainautuneita (*meiän*, *mein*). *Meiän*- ja *meijän*-muotoja esiintyy melko laajalla alueella: lounais-, savolais- ja peräpohjalaisissa murteissa. Esimerkin 38 *mein*-pronominiaakin esiintyy sekä itä- että länsimurteissa, mutta huomattavasti suppeammalla alueella: lähinnä lounais- ja kaakkoismurteissa. (Kettunen 1940a: kartta 79.) Vaikka aineistossa kaksi kolmasosaa *me*-pronominin genetiiveistä ovatkin puhekielestä lainautuneita, esiintymien niukkuuden vuoksi ei ole mahdollista tehdä niistä yleistäviä päätelmiä. Lisäksi puhekielestä lainautuneet variantit esiintyvät viesteissä, joissa on muitakin puhekielestä lainautuneita piirteitä (mm. esimerkissä 37 *tollaset*, *sitte* ja esimerkissä 38 *vituttaan*, *ku*, *kans*).

Esimerkki 37.

Hese	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 12, 2010 22:38
Maiden Venturer 👤👤👤👤👤 Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 17:25	Toista se oli silloin <i>meiän</i> aikaan, pari viikkoa leiriä ja yhtään ei nukuttu. 😊Ei tollaset neljän päivän harjoitukset ole mitään, pari viikkoa niin katotaan sitte.

Esimerkki 38.

SPD10	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 13:57
Taka-ampuja 👤👤👤👤👤 Liittynyt: Ke Marras 07, 2007 13:48	Mä kuulun myös siihen ryhmään, joka tykkää kun valopallo möllöttää. Tällä hetkellä tuleekin taas lunta ja ennusteiden mukaan jatkuu <i>mein</i> nurkilla aina lauantaille asti. Pikkasen pistää kyllä vituttaa ku vähän jo lupaili kevättä ja nyt pukkaa taas talvikeliä. Lumi vituttaa ja kylmyys kans.

Tietää-verbin heikkoasteisia variantteja löytyy aineistosta yhteensä 9, joista kaksi (22,2 %) ovat länsimurteista lainautuneita *tiä*-variantteja eli eräänlaisia pikapuheasuja. Toinen esiintymistä (esimerkki 39) on viestistä, jossa on muutenkin paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä: loppuheittoiset *mut* ja *sitte*, *yä*-yhtymän assimiloituminen verbissä *ryhtyy*, *ts*-yhtymän vastineena *t* sanassa *iteltähän* sekä demonstratiivipronominin puhekielinen muoto *toi*.

Esimerkki 39.

Justice	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Tammi 26, 2010 17:15
Hang-Around 👤👤👤👤👤 Liittynyt: La Huhti 18, 2009 12:36	-- Merkonomin alalla ainakin vissiin työpaikkoja löytyy, mut datanomista en <i>tiä</i> ..? Pitää viel tutkia noita palkkoja yms. onko järkevää ryhtyy. Iteltähän toi @-kortti löytyy.

Esimerkki 40 sitä vastoin liittyy koodinvaihtojaksoon: Ensimmäisessä virkkeessä QazKFD kirjoittaa asiantuntevasti – ehkäpä jopa jotakin koulutukseen liittyvää opasta tai muuta tekstiä referoiden. Tämän jälkeen hän lainaa Justicen aiemmin lähettämää viestiä ja siirtyy puhekielisempään ilmaisuun. Tällaisen koodinvaihdon funktio on kenties matkia Justicen normienvastaista kieltä ja siten ohjata lukijaa tulkitsemaan viesti ironiseksi tai humoristiseksi.

Esimerkki 40.

QazKFD	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Tammi 27, 2010 16:17
Rautaneito IRC Crew ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 22:26	Jatko-opintokelpoisuus on kaikilla muillakin vähintään kolme vuotta kestäville ammatillisilla koulutuksilla. Justice kirjoitti: Mut onko toi ny kuinka järkevää sit? Ja kauankos muuten noi opinnot kestää sit? (joo en jaksanu ruveta etiii :/) En <u>tiä</u> , mutta on sussa kyllä ainesta. --

Numeraali *yksi* esiintyy heikossa asteessa kirjaimin kirjoitettuna viisi kertaa aineistossa. Esiintymistä neljässä on normitetun kirjakielen mukaisesti *hd* ja yhdessä *d:n* kato. Mielikäisen (1991: 8–9) mukaan *t:n* heikon asteen kato (eli yleiskielen *d:n* kato *ht*-yhtymän heikossa asteessa esim. *lehti* : *lehen*) on nykypuhekielessä leviämässä erityisesti numeraaleissa. Aineistossa ei esiinny numeraalin *kaksi* heikkoasteista muotoa, ja *kahdeksan* ja *yhdeksän* esiintyvät ainoastaan numeroin kirjoitettuina.¹ Myös aineiston muiden *ht*-yhtymien heikkoasteiset variantit on aina *hd*:llisiä.

Esimerkin 41 puhekielinen vaikutelma syntyy slanginomaisesta sanastosta (*rosenttia, mätkyjen, luurimaksut* jne.) ja syntaksin tasolla vaillinaisista virkkeistä (”2000 jos kuussa”, ”Käteen siis 1600 ja risat.” jne.). On kiinnostavaa, että näinkin puhekielenomainen viesti ei juuri sisällä puhekielestä lainautunutta fono- tai morfologiaa: esimerkiksi sanassa *mahdollinen* ei ole *d:n* katoa, vaikka puhekielessä piirre on hyvin yleinen.

Esimerkki 41.

Lappis	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 23, 2010 1:26
Kärpästen Herra ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 21:46	2000 jos kuussa, lähtee vähintään 18 rosenttia veroihin eli 1640 jäisi käteen. Oletettavasti rosentti on kuitenkin korkeampi mätkyjen pelossa eli jotain 20–21. Käteen siis 1600 ja risat. Siitä esim. 500 euroa vuokraan/lainan lyhennyksiin, luurimaksut, netti. <u>Mahdollinen</u> sähkölasku ja vakuutusmaksu, Autolainan lyhennys, pakolliset rahanmenot (ruoka), oletettavat huvitukset, bändikämpän vuokra, Etc. Do the math. --

¹ Ks. myös foorumiaineiston numeraalien tarkastelun ongelmia luvussa 3.1.1.

Yleiskielen *d*:n kato leviää puhekielessä paitsi muotoryhmittäin, myös lekseemeittäin (esim. Nuolijärvi & Sorjonen 2005: 41, 46). Nykypuhekielessä kato on yleistymässä erityisesti lekseemeissä *yhen* ja *mei(j)än* (Hakulinen ym. 2004: 72). Vaikka foorumiaineistossa *d*:n kato on toiseksi harvinaisin tutkimistani fono- ja morfologisista piirteistä (4,1 %; $f = 5/123$), vaikuttaa kuitenkin siltä, että kato on Rautaneito-foorumin kielessä hiljalleen valtaamassa alaa juuri numeraaleissa, monikollisten persoonapronominien genetiivimuodoissa sekä *tietää*-sanon heikkoasteisissa muodoissa. Mikäli pelkästään nämä ryhmät olisi laskettu mukaan, puhekielestä lainautuneiden varianttien osuus olisi aineistossa ollut huomattavasti korkeampi (29,4 %) – tosin tällöin myös varianttien yhteismäärä olisi ollut liian harvafrekvenssinen ($f = 17$).

3.6 *ts*-yhtymät

Foorumiaineistoissa *ts*-yhtymien yleisin vaihtelutyyppe on normitetun kirjakielen *ts* : *ts* (*metsä* : *metsän*) -tyyppi, mutta aineistosta löytyy myös *tt* : *t* (*mettä* : *metän*) ja *tt* : *tt* (*mettä* : *mettän*) -vaihtelua. Sen sijaan *ht*-yhtymä ei esiinny aineistossa kertaakaan *ts*-yhtymän vastineena. Myös *ts* : *ts* ~ *tt* : *t(t)* -variaatiota esiintyy useissa Rautaneidon viesteissä: samassa viestissä voi olla sekä yhtymän normitetun kirjakielen mukainen että puhekielestä lainautunut variantti, kuten esimerkiksi 42. DevilLookin viestissä esiintyy verbi *katsoo* ja sen frekventatiivisen *katsella*-johdoksen 2. infinitiivin inessiivi *kattellessa*. Ensin mainitussa normitetun kirjakielen mukainen *ts*-yhtymä on säilynyt, kun taas jälkimmäisessä sen vastineena on *tt*. Viestin ainoat puhekielestä lainautuneet fono- ja morfologiset piirteet ovat *i*:n loppuheitto sanassa *olishan* ja edellä mainittu *tt*-yhtymä *ts*:n vastineena. Koska näihin kahteen varianttiin ei liity esimerkiksi koodinvaihtoa, puhekielisyyden vaikutus satunnaiselta: sekä *i*:n loppuheitto *s*:n jäljessä että *tt*-yhtymä yleiskielen *ts*:n vastineena ovat Rautaneidon yleisimpien puhekielestä lainautuneiden piirteiden joukossa. Niitä voi siis käyttää normitetun kirjakielen mukaisessa tekstissä ilman, että ne vaikuttavat tunnusmerkkisen puheenomaisilta.

Esimerkki 42.

DevilLook	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: Ti Tammi 26, 2010 18:00
Viimeinen voitelija 👤👤👤👤👤 Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 11:48	😄Ammattina "yrittäjä" on sika hyvä vaikka palkka on paska 😄 Mukavia ja viihtyisiä työvuosia on luvassa jos ammattia opiskellessa <i>katsoo</i> vain palkkaa. Voisin väittää että loppumetreillä tärkeämpää on löytää duuni josta pitää. Palkkaa yhtään väheksymättä... olishan sitä kiva saada... Tietysti jos ei yhtään tiedä mitä haluaa, on palkka kenties hyvä kriteeri opinnoista suuntausta <i>kattellussa</i> . --

ts-yhtymät vaihtelevat murteissa siten, että itämurteissa yhtymä on vahvassa asteessa *ht* (*mehtä*) ja heikossa asteessa *t* (*metän*). Sitä vastoin länsimurteissa vahvassa asteessa käytetään *tt*:llistä varianttia (*mettä*), joka esiintyy joskus myös heikossa asteessa (*mettän*). Sen sijaan *tt : t* (*mettä : metän*) -vaihtelua on alun perin esiintynyt melko suppealla alueella eli lähinnä lounais- ja siirtymämurteissa. Siitä huolimatta *tt : t* -vaihtelu on nykypuhekielessä yleistynyt paljon. Onkin arveltu, että piirteen nykyinen yleisyys perustuu itämurteiden (*ht : t*) ja länsimurteiden (*tt : tt*) tyyppien kontaminoitumiseen. (Ks. Mielikäinen 1991: 10–13.)

tt : t(t) -vaihtelu on aineiston kolmanneksi yleisin puhekielestä lainautunut piirre persoona- ja demonstratiivipronominien puhekielisten asujen jälkeen: piirteen puhekielisten varianttien osuus on 43,2 % ($f = 19/44$). On yllättävää, että monet murteissa laajalevikkisemmät ja ekspansioivisemmat piirteet (esim. *i*:n loppuheitto *s*:n jäljessä ja jälkitavujen *i*-loppuisten diftongien jälki-komponentin kato) ovat aineistossa harvinaisempia kuin *ts*-yhtymien puhekielisten vastineet. Voidaankin todeta, että ainakin Rautaneito-foorumissa kontekstissa *tt : t(t)* -vaihtelu on yksi alueellisesti ja sosiaalisesti neutraaleimmista piirteistä.

Toisaalta kaikki aineiston 44 *ts*-yhtymän sisältävää sanaa ovat sanojen *itse*, *metsä*, *paitsi*, *katsoa* tai verbivartalon *häiritse*- eri muotoja tai johdoksia. Rajatusta aineistosta ei voikaan päätellä, toteutuuko *ts ~ t(t)* -variaatio ainoastaan tietyissä sanoissa tai sanaryhmissä vai onko se yleistä kaikissa muissakin mahdollisissa *ts*-yhtymän sisältävissä varianteissa.

3.7 3. infinitiivin illatiivi

3. infinitiivin illatiivin tunnukseton muoto (*pitään*, *selaileen*) esiintyy hyvin useissa länsimurteissa ja myös osassa itämurteita (Mielikäinen 1991: 52–53). Koska piirteen levikki on näinkin laaja, on hieman yllättävää, että Rautaneito-foorumilla tunnukseton muoto ei juuri käytetä –

yhteensä esiintymiä on 45, joista tunnuksettomia on vain 3 (6,7 %).¹ Näistä kolmesta muodosta kaksi esiintyy viesteissä, joissa on paljon muitakin puhekielestä lainautuneita piirteitä. Toisaalta monissa viesteissä on 3. infinitiivin normitetun kirjakielen mukainen muoto, vaikka monet muut piirteet olisivat puhekielestä lainattuja. Myös samalla käyttäjällä saattaa esiintyä sekä tunnuksellista että tunnukseton muotoa, kuten esimerkki 43 osoittaa.

Esimerkissä 43 on kaksi The Prisonerin viestiä, joiden aikaväli on alle vuorokausi, ja niiden välillä on vain kahden muun käyttäjän viestit samaan aiheeseen liittyen. Kuitenkin The Prisonerin ensimmäisessä viestissä *katsoa*-verbin 3. infinitiivin illatiivi on tunnukseton, mutta toisessa viestissä tunnuksellinen. Huomionarvoista on sekin, että The Prisonerin käyttämässä *katsoa*-verbissä *ts*-yhtymän vastineena on molemmissa viesteissä *tt*, joten 3. infinitiivin illatiivi muuttuu hänen toisessa viestissään kirjakielisemmäksi ainoastaan infinitiivin tunnuksen osalta.²

The Prisonerin molemmissa viesteissä on puhekielestä lainautuneita piirteitä, joista osaa hän käyttää molemmissa viesteissään, mutta kokonaisuudessaan toisessa viestissä on useampia normitetun kirjakielen mukaisia piirteitä. Ensimmäisessä viestissä on esimerkiksi useita loppuheittoja (*mut*, *jaksais*, *kiinnostais*), *ea*-diftongin assimiloituminen (*kauheesti*) ja *tulla*-verbin pika-puhemuoto (*tuu*), kun toisen viestin ainoat puhekielisyydet ovat (*tt*-yhtymän lisäksi) kaksi katotausta (*olis*, *sitte* – vrt. esim. *mutta* ja aktiivin 2. partisiipin loppu-*t:n* säilyminen). The Prisonerin toisessa viestissä on minimaalinen koodinvaihto yleiskielisempään ilmaisuun, jonka funktio on kenties vakuuttaa, että Profane Omen oli esiintynyt hyvin, ja ehkä myös piikitellä takaisin kahdelle aiheita kommentoineelle käyttäjälle.

Esimerkki 43.

The Prisoner	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: Pe Tammi 29, 2010 21:43
Bugstomper IT ODERRATTORI Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:44	No vitunmoinen uutinen on tämä: meikälähtee tänään <i>kattoon</i> Profane Omenia. Jaa mikäkö uutinen se sitte on? Ei nykyään ihan kauheesti tuu pienemmillä keikoilla (jos ei isommillakaan) käytyä, on vanha ja perheellinen. Mut jos nyt sitte tänään jaksais. Ei sillä että ketään kiinnostais...

¹ Olen laskenut mukaan ainoastaan ne 3. infinitiivin illatiivimuodot, joissa tunnukseton muoto on mahdollinen.

² Toisaalta *tt:n* käyttäminen *ts*-yhtymän vastineena ei vaikuta olevan Rautaneito-foorumilla tunnusmerkinen puhekielisyyden, kuten luvussa 3.6 todettiin.

asa	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 8:28
MADE IN HELL ☠☠☠☠☠☠ ADMIN Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:48	Ja valitsit sitten tollaisen kurasonnan kun kerrankin pääset viihteelle...??? 😊
Samhain	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 12:32
Kundalini ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ke Joulu 08, 2004 18:19	Jos ei ollut mitään muuta mistä valita 😊
The Prisoner	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 15:31
Bugstomper ☠☠☠☠☠☠ MODERATTORI Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:44	Oli ihan helvetin kova veto! Mutta ei tainnut olla tr00- metallia? 😊 Mitähän olis sitte pitänyt mennä <i>kattomaan</i> ?

3.8 Rautaneidon fono- ja morfologisten piirteiden koontia

Luvussa 3 olen analysoinut Rautaneito-foorumien Yleistopicissa käytettyä kieltä tarkastelemalla 12 fono- ja morfologisen piirteen variaatiota. Yleisesti ottaen foorumilaiset käyttävät normitetun kirjakielen mukaisia variantteja viesteissä, joiden sävy on asiallinen tai vakuuttava. Lisäksi se, että foorumikeskustelu on kirjoitettua, vaikuttaa kieleen: koska monet puhekielisyydet saattavat hahmottua väärin kirjoitettuna, normitetun kirjakielen mukaisten varianttien käyttäminen lisää ymmärrettävyyttä ja selkeyttä.

Monet puhekielestä lainautuneet piirteet, kuten *elisio*, 3. infinitiivin illatiivi ja *olla*-verbin pikapuhemuodot, vaikuttavat olevan Rautaneidossa sosiaalisesti leimallisia variantteja: jos käyttäjien viesteissä on näitä piirteitä paljon, hänet saatetaan leimata teiniksi tai huonoksi kirjoittajaksi. Viestit, joissa on paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä, tulkitaan foorumilla usein sävyllään epävirallisiksi. Koodinvaihdolla puheenomaisempaan kieleen monet käyttäjät viestivät esimerkiksi epävarmuutta, humoristisuutta tai ilmaisun keventämistä.

Jotkin puhekielestä lainautuneet piirteet ovat foorumilla prestiisiasemassa. Esimerkiksi persoona- ja demonstratiivipronominien pikapuhemuodot sekä *ts*-yhtymän puhekieliset vastineet ovat foorumilla niin yleisesti käytettyjä, ettei niillä ole negatiivista sosiaalista leimaa. Rautaneidossa jotkin puhekielestä lainautuneet piirteet vaikuttavat yleistyvän nimenomaan tietyissä sanatai muotoryhmissä: esimerkiksi *eA*-yhtymän assimilaatio on erittäin yleistä *sti*-adverbeissa, ja yleiskielen *d*:n kato yleistyy erityisesti numeraaleissa, monikollisten persoonapronominien genetiivimuodoissa sekä *tietää*-sanana heikkoasteisissa varianteissa.

Yhteenlaskettuna Rautaneito-foorumissa puhekielisyyssprosentti on valittujen 12 piirteen välillä 22,3 (ks. taulukko 10). Yleisesti ottaen puhekielestä lainautuneet piirteet ovat siis foorumilla pikemminkin poikkeus kuin sääntö, mutta toisaalta puhekielestä lainautuneita piirteitä on huomattava määrä verrattuna perinteisiin kirjoitettuihin tekstilajeihin.

Taulukko 10. Rautaneito-foorumissa Yleistopicin normitetun kirjakielen mukaisten ja puhekielestä kirjoitettuun internetkielen lainautuneiden piirteiden variaatio.

	puhekielestä lainautuneet		normitetun kirjakielen mukaiset		yhteensä
	(f)	%	(f)	%	f
loppu- <i>i</i> :n edustus <i>s</i> :n jäljessä	(43)	37,1	(73)	62,9	116
aktiivin 2. partitiivi	(14)	20,3	(55)	79,7	69
konjunktiot <i>mutta</i> ja <i>että</i>	(7)	6,6	(99)	93,4	106
- <i>A</i> ennen <i>olla</i> - tai kieltoverbiä	(2)	3,0	(65)	97,0	67
jälkitavujen <i>eA</i> -yhtymät	(9)	26,5	(25)	73,5	34
jälkitavujen <i>OA</i> -yhtymät	(5)	15,6	(27)	84,4	32
jälkitavujen <i>i</i> -lopp. diftongit	(16)	17,6	(75)	82,4	91
yks. 1. ja 2. persoonan pron.	(24)	82,8	(5)	17,2	29
demonstratiivipronominit	(39)	44,3	(49)	55,7	88
<i>olla</i> -verbi	(20)	25,6	(58)	74,4	78
yleiskielen <i>d</i> :n edustus	(5)	4,1	(118)	95,9	123
<i>ts</i> -yhtymät	(19)	43,2	(25)	56,8	44
3. infinitiivin illatiivi	(3)	6,7	(42)	93,3	45
yhteensä	(206)	22,3	(716)	77,7	922

4 RAUTANEITO-FOORUMIN VARIAATIO YHTEISÖN NORMINA JA VUOROVAIKUTUKSEN RESURSSINA

4.1 Taustaa

Fonologisten ja morfologisten piirteiden tarkastelussa kävi ilmi, että usein tietyt puhekielestä lainautuneet piirteet, kuten elisio, yleiskielen *d:n* kato ja *olla*-verbin pikapuhemuodot, leimaavat käyttäjänsä sosiaalisesti Rautaneito-foorumilla. Tämä sosiaalinen leimaavuus selittää osittain Rautaneidon useita normitetun kirjakielen mukaisia viestejä ja ilmauksia. Foorumin kirjakielisyyteen vaikuttavat myös Rautaneidon säännöt, joita kaikkien keskustelijoiden tulisi noudattaa. Säännöissä mainitaan muun muassa oikeinkirjoituksesta, muotoilujen ja tunneikonien asiallisesta käytöstä sekä siitä, että viesteissä pitäisi olla sisältöä turhanpäiväisyyksien sijaan:

Foorumillemme rekisteröityy tasaiseen tahtiin uusia käyttäjiä ja olemme keränneet tähän Netikettisäännöt, joiden mukaan käyttäydytään Rautaneito.comin keskustelu-foorumilla:

1. Uudet käyttäjät ovat automaattisesti henkilökunnan valvovan silmän alla rekisteröidyttyään, joten sääntöjen noudattaminen ja niihin tutustuminen on todellakin suositeltavaa.

2. Käytä Haku nappia oikeasta yläkulmasta ennen kuin aloitat uuden "Mikä on suosikkikapaleesi?" -viestiketjun. On todennäköistä, että aikomasi aihe on käsitelty jo aikaisemmin foorumilla vuosien varrella, joten laitetaan kaikki aihetta koskevat kirjoitukset samaan vanhempaan viestiketjuun, eikä aloiteta toista samanlaista! Käytä siis hetki kirjauduttuasi ja silmäile foorumi läpi - ei aiheita kuitenkaan niin hirveästi ole selailtavaksi. Saat samalla paremman kuvan koko foorumista ja tiedät, että mitä aiheita on jo käsitelty. --

3. Tämä on todellakin keskustelufoorumi, joten yhden sanan mittaisten viestien kirjoittaminen kymmenellä hymiöllä höystettynä EI ole keskustelua. Perustele mielipiteesi, jotta saadaan aikaan hyvää ja jopa mahdollisesti syvempääkin keskustelua, josta on jotain hyötyä. Pelkkä provoaminen (=ärsyttäminen) ei johda mihinkään. Tyhjänpäiväistä länktyystä ei kaipaa kukaan, joten mieti pariin otteeseen, että onko kirjoittamassasi tekstissä mitään järkeä, ennen kuin postaat sen. Muista, että sadat ihmiset lukevat viestisi, joten järjen käyttö sisällön suhteen on todellakin sallittua. Samalla voit oikolukea tekstin kirjoitusasun, jotta teksti olisi muiden selkeästi luettavissa. Hymiöt, **lihavoinnit**, *kursivoinnit* ja **erilaiset värit** ovat tehokeinoja, eivät aktiivikäyttöön tarkoitettuja. --

5. Moderaattoreiden huomautuksiin on syytä suhtautua vakavasti. Emme varoita samasta asiasta moneen kertaan, joten jos varoitettu henkilö ei muuta käytöstään, kyseinen henkilö poistetaan joko määräaikaikaisesti tai pysyvästi foorumilta. Valitusoikeutta ei ole, joten älä siis hanki nimeäsi PENALTY BOXIIN. Ylläpitäjillä ja moderaattoreilla ei ole minkäänlaista velvollisuutta perustella päätöksiään sen kummemmin. Tämä on yksityishenkilön ylläpitämä foorumi, joten sananvapauden tms. vetoaminen ei täällä auta.

--

Vaikka Rautaneidossa normitettu kirjakieli onkin vallalla ja puhekielisyydet sosiaalisesti leimaavia, kuitenkin puhekielestä lainautuneita piirteitä esiintyy – useimmiten satunnaisesti, mutta joissakin viesteissä yllättävän tiheäänkin. Luvussa 3 osa puhekielisyyksistä on saanut selityksensä esimerkiksi huumorista, ironiasta tai koodinvaihdosta. Yleisimmät foorumilla esiintyvistä puhekielestä lainautuneista piirteistä (esim. persoona- ja demonstratiivipronominien puhekieliset muodot, *ts*-yhtymän vastineena *t* tai *tt* jne.) selittyvät niiden laajalla levikillä: muutamat piirteistä ovat niin yleisiä, ettei niillä enää Rautaneidossakaan ole sosiaalista leimaa.

Toisaalta tarkasteltaessa vuorovaikutusta laajemmin voidaan huomata, että puhekielestä lainautuneiden piirteiden ja normitetun kirjakielen variaatiolla on Rautaneidon kieliyhteisössä aivan omanlaisiaan funktioita. Seuraavaksi tarkastelenkin Rautaneidon kielellisiä normeja, vuorovaikutusta ja variaation funktioita tarkemmin: otan huomioon paitsi luvun 3 varioivat piirteet, myös muut puhekielen fono- ja morfologiasta lainautuneet piirteet, tunneikonit, sanaston ja osittain syntaksinkin.

4.2 Variaatio affektisuutta osoittamassa

4.2.1 Mielenpitoista keskusteleminen

4.2.1.1 Oman mielenpiteen ilmaiseminen

Kertoessaan omista mielenpiteistään tai henkilökohtaisista asioistaan foorumilaiset käyttävät useimmiten puhekielestä lainautuneita piirteitä. Monesti mielenpiteistä kertomiseen liittyy affektista latausta, mikä myös lisää puhekielestä lainautuneiden piirteiden käyttöä. Puhekielestä lainautuneita piirteitä esiintyy niin negatiivisten kuin positiivistenkin tuntemusten sekä henkilökohtaisten mielenpiteiden kertomisen yhteydessä, kuten esimerkki 44 osoittaa. Toni kirjoittaa iloitsevansa auringosta ja käyttää paitsi puhekielistä sanastoa (*mollotella*, *jumankekka*, *fiilis*, *motari* jne.), myös puhekielestä lainautuneita fono- ja morfologisia piirteitä (demonstratiivipronominin puhekielinen muoto *toi* ja *ä*-diftongin assimiloituminen sanassa *hirveesti*). Samoin tekee myös Lappis, vaikka hänen viestinsä on negatiivissävytteinen: viestissä on puhekielestä lainautuneita kiro sanoja, pika-puheinen *mulla* sekä rajageminaatio sanassa *puheekin*.

Esimerkki 44.

Toni	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 14:58
Rautakansleri ☹☹☹☹☹☹ NIMIN Liittynyt: Su Tammi 04, 2004 21:07	Miten toi aurinko vaikuttaa teihin muihin näin talven jälkeen, kun taas alkaa mollorella ja lämmittää ☺? Jumankekka, tässä itsellä tulee aina sama tilanne, eli fiilis aivan huipussa, hirveesti puuhaa, ideoita joka lähtöön, virtaa joka imaisulla lisää ja hirveät työpaineet unohtuu edes hetkeksi. Hiukan hyvää heviä taustalle ja avot. Ja nyt takas talliin kiillottamaan pyörää ☺... Eka motari tuli vastaan muuten viime perjantaina kasitiellä, näytin kaverille tsempiksi 👍merkkiä!

--

Lappis	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 20:33
Kärpästen Herra ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 21:46	Vituttaa ankarasti! Niin kauan kun mulla ei ole pyörää, vituttaa pelkkä puhekin auringosta! Nimim. Olisi nyt shatana ikuinen talvi! --

Puhekielestä lainautuneiden piirteiden avulla esitettyihin mielipiteisiin myös tartutaan helpommin kuin normitetun kirjakielen avulla esitettyihin. Normitetun kirjakielen mukaisten viestit vaikuttavat kenties asiallisemmilta, eivätkä siksi provosoi jatkamaan keskustelua. Esimerkissä 45 Justice kommentoi Karpaasin lähettämää linkkiä, josta selviää eri ammattialojen kuukausipalkat. Justicen pääasiallisena tarkoituksena on todennäköisesti kysyä, ovatko linkin tiedot luotettavia, ja sivumennen hän ihmettelee opettajan palkan suuruutta. Viestissä on paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä, kuten esimerkiksi virkkeiden vaillinaisuus, puhekieliset pronominimuodot *noi* ja *toi* sekä puhekielinen proadverbin muoto *kuin*. Justicen kommentti palkasta on tunneikoneista päätellen tarkoitettu humoristiseksi huomautukseksi. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että Jukka tulkitsee huolittelemattoman kirjoitusasun viestivän kypsymättömyyttä, joten hän muistuttaa elämän realiteeteista. Sen sijaan esimerkissä 46 Sir esittää hyvin vahvan mielipiteensä, mutta viesti on rakenteiltaan normitetun kirjakielen mukainen, eikä kukaan kommentoi sitä lainkaan. (Vrt. Luukka 1998: 206.)

Esimerkki 45.

Justice	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: Pe Tammi 22, 2010 18:07
Hang-Around Liittynyt: La Huhti 18, 2009 12:36	Karpaasi kirjoitti: <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> ^ http://www.taloussanommat.fi/omatalous/2 ... 816089/139 </div> <p>Kunnal a duunissa ollessa näyttää olevan 2060€. Erään alalla olleen ihmisen kanssa palkoista jutelleena, muistelenkin että palkka oli tuota luokkaa.</p> <p>Nuoriso-ohjaajalla vai? Mitenkäs opettajalla muka päälle 3000e palkka? 😊</p> <p>Pitääkö noi kuin hyvin paikkansa ja onko se toi e/kk homma? (on? 😊)</p> <p>Aika kumma jos on päälle 2000 kun opo niin sen palkkaa aina moittii..</p>
Jukka	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: Pe Tammi 22, 2010 19:30
The Heart Collector <small>MODERAAATTORI</small> Liittynyt: To Elo 26, 2004 17:38	Tulee vähän suhteellisuudentajua noihin "hyviin" palkkoihin, kun maksat ensin verot, sitten omat/perheen elinkustannukset, vuokrat/asuntolainan lyhennykset jne jne. Rehellisenä palkansaajana tässä maassa on melko hankala rikastua.

Esimerkki 46.

Sir	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: To Huhti 01, 2010 19:23
Wanha Merimies Liittynyt: La Maalis 04, 2006 10:32	-- Mahtaa muuten näitä kiihkeimpiä "maahanmuuttokriitikoiden" vastustajia vituttaa, kun enää asioita ei vaieta kuoliaaksi rasistikorttia heilauttamalla, vaan aiheesta jopa puhutaan, ja kaikenlaiset mielipiteet tuodaan esiin... no joo, jos rehellisiä ollaan, niin nykyään harrastetaan jonkinlaista kilahtanutta keskusteluntapaista siitä, miten tästä aiheesta pitäisi keskustella. Asian vierestä mennään vähän väliä niin että heilahtaa, mutta onpahan paljon älämölöä. 😊

4.2.1.2 Provosoinen ja liioittelu

Rautaneito-foorumien useille vakiokäyttäjille ominainen tapa on muiden käyttäjien tahallinen provosoiminen. Provosointiin kuuluu tavallisesti liioittelu, sillä toisia tahallaan provosoivat käyttäjät

eivät välttämättä itsekään ole kannanotoissaan niin jyrkkiä kuin viestit antavat ymmärtää. Provo-soivien käyttäjien tarkoituksena onkin esimerkiksi esittää asiat faktoina, vaikka ne ovat mielipi-teitä (vrt. Herring 1996b). Yleensä provosoivat viestit kirjoitetaan sellaiseen viestiketjuun, jossa suurin osa käyttäjistä on samaa mieltä jostakin keskustellusta asiasta. Tällöin eriävän provosoivan mielipiteen vaikutus on entistä suurempi. Jos provosoiva viesti ei liitykään tietyn viestiketjun ai-kaisempaan keskusteluun ja aloittaakin ikään kuin uuden aiheen, provosoivan viestin kirjoittaja on kuitenkin aikaisemmista keskusteluista voinut päätellä, että monet foorumilaisista ovat hänen kanssaan eri mieltä.

Rautaneidossa hieman negatiivissävytteinen ilmaus *mennä provoovon* tarkoittaa sitä, että käyttäjät, jotka ovat eri mieltä kuin provosoivan viestin kirjoittaja, tarttuvat kiihkeästi provosoi-vaan kommenttiin ja alkavat puolustaa jyrkästi omaa kantaansa asiaan. *Mennä provoovon* ei tarkoita siis pelkästään oman mielipiteen puolustamista, vaan myös sitä, että *provoovon mennyt* käyttäjä ei ole alkuunkaan ymmärtänyt, että kyseessä on ”pelkkä” provosointi. Provosoiminen onkin erään-lainen Rautaneito-yhteisön normi ja kirjoittamaton sääntö: tahallisen provosoivat kommentit tulee erottaa niin sanotuista normaaleista mielipiteenilmauksista, ja oikeana reagoimistapana provo-sointiin pidetään humoristista suhtautumista, provokaation huomiotta jättämistä sekä joissain ta-pauksissa myös liioittelun ja provosoimisen jatkamista eli niin sanottua *vastaprovoilua*. Sen si-jaan *provoovon menneet* käyttäjät eivät välttämättä ole sisäistäneet yhteisön normia. Välillä provo-kaatio on kuitenkin upotettu tekstiin niin huomaamattomasti, että tämän normin tietävät vakio-käyttäjätkin erehtyvät tarttumaan siihen. Toisinaan provokaatio on esitetty tahallisen selkeästi esi-merkiksi koodinvaihdolla tai tunneikoneilla.

Esimerkissä 47 Sirin viesti aloittaa Yleistopicissa uuden keskustelunaiheen. Viesti ei ensi silmäyksellä vaikuta lainkaan provosoivalta, vaan ainoastaan käyttäjän tavanomaiselta, ilmoitus-luontoiselta mielipiteeltä, jonka sisältö on, että vuoden 2010 Tuska-festivaalien esiintyjälista on nyt nähtävillä, ja että se näyttää Sirin mielestä hyvältä. Kuitenkin jälkimmäinen virke on konteks-tissaan tulkittavissa lieväksi provokaatioksi: Sir toteaa, että pelkästään Tuskan tähän mennessä julkistetut esiintyjät ovat parempia kuin Sonisphere-festivaalin, jonka pääesiintyjänä on Iron Mai-den, ja jonka esiintyjälistaa monet foorumilaiset ovat aiemmin kehuneet loistavaksi. Sir korostaa ilmaisuaan käyttämällä peräti neljää peräkkäistä tunneikonia, mikä ei ole kyseiselle käyttäjälle ei-kä muutenkaan Rautaneito-foorumille tyypillistä. Karpaasi ei kuitenkaan vastauksessaan tartu Sirin Sonisphere-kommenttiin, vaan jatkaa leikillisesti provosointia: aikaisempinakin vuosina monet ovat kehuneet Tuskan esiintyjä, mutta Karpaasi tokaisee, ettei siellä ole yleensä ollut edes viittä kiinnostavaa esiintyjää.

Esimerkki 47.

Sir	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 19, 2010 11:25
Wanha Merimies 👤👤👤👤👤 Liittynyt: La Maalis 04, 2006 10:32	Morjens... Tuskan esiintyjälista on julkistettu - osittain. 📊 Kyykyttäähän tuo minun silmissäni Sonispheren aika vahvasti, mutta mielipiteitähän on tunnetusti monenlaisia...

--

Karpaasi	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 19, 2010 13:00
Viimeinen voitelija 👤👤👤👤👤 Liittynyt: Ma Helmi 23, 2004 18:21	Onhan tuo Tuska siinä mielessä petrannut, että siellä on tällä kertaa 5 kiinnostavaa bändiä. Reilusti enemmän kuin suurimpana osana vuosista.

Esimerkissä 48 Tonin ensimmäisellä viestillä on useita funktioita: hän ilmaisee oman mielipiteensä kevätauringosta, herättelee Yleistopicin hieman laantunutta keskustelua uudelleen ja kenties tahtoo viedä keskustelua enemmän small talkin kuin ankaran mielipiteenvaihdon suuntaan. Toni on sivuston perustaja ja ylläpitäjä ja sitä kautta arvostettu käyttäjä, ja hänen kysymyksiensä tuleekin ensin kaksi myötäilevää, kevätauringon vaikutuksista positiiviseen ja humoristiseen sävyyn kirjoitettua viestiä. Sen jälkeen Sir puuttuu keskusteluun: hän on toki epäilemättä auringosta eri mieltä kuin aiempien viestien lähettäjät, mutta sen lisäksi hän esittää mielipiteensä hänelle ominaiseen provosoivaan sävyyn, jota hänen käyttämänsä tunneikoni (😏) korostaa entisestään. Muut käyttäjät ymmärtävät viestin provokaation, eivätkä sen kummemmin tartu siihen. Päinvastoin Sirin viesti vaikuttaa jopa rohkaisevan muita auringosta eri mieltä olevia käyttäjiä ilmaisemaan mielipiteensä, kuten PowerProwler'75:n viesti osoittaa.

Toni sen sijaan tarttuu PowerProwler'75:n viestiin leikillissävytteisellä provokaatiolla. Jälkimmäisen kappaleen aloittava ilmaus *ei vaan* osoittaa, ettei Toni ole tosissaan, ja viestin loppu ilmaisee, että hän ymmärtää PowerProwler'75:n eriävän mielipiteen ja osittain sen syytäkin. Sitten keskusteluun puuttuu raastin, joka mielipiteellään pyörällä ajamisesta viittaa myös PowerProwler'75:n viestiin. Edward Mannerheimin lyhyt kommentti pyöräkeskusteluun on paitsi provosoiva, myös tahallisen humoristinen. Hän käyttää Sirin käyttämän tunneikonin hymyilevää versiota (😏), ja vaikka tunneikonin ilme viestii ilkeyttä, sen tarkoituksena lienee tässä kontekstissa

kuitenkin pehmentää viestin sävyä ja osoittaa viestin olevan humoristinen. Pyöräkeskusteluun jonkin ajan päästä puuttuvan Lappiksen viesti on niin ikään sävyiltään provosoiva, mutta sekin voidaan lopulta tulkita humoristiseksi liioittelun ja puhekielestä lainautuneiden rakenteiden ansiosta (ks. myös esimerkin 44 analyysi luvussa 4.2.1.1).

Koko keskustelussa puhekielestä lainautuneet ja normitetun kirjakielen mukaiset piirteet vuorottelevat mielenkiintoisella tavalla: Tonin aloitusviestissä on paljon puhekielestä lainautunutta ainesta (ks. saman viestin analyysi luvussa 4.2.1.1) – samoin kuin hänen kanssaan samaa mieltä olevien viesteissä (mm. The Prisonerilla sanat *touhuuminen*, *tyssää*, *pirusti* ja *käpistelemään* sekä loppuheittoiset *mut*, *ois* ja *vois*; QazKFD:llä sanat *juu*, *heleveti* ja *perse* sekä loppuheittainen *olis*). Samanmieliset käyttäjät tahtovat ehkä esittää asiansa samalla koodilla kuin Toni ja siten korostaa myötämielisyyttään: samanmielisyys ilmaistaan sekä sanoilla että rakenteen tasolla. Sen sijaan Sirin viestin jälkeen keskustelu muuttuu small talkista astetta syvällisempään suuntaan, jolloin viestien kielikin muuttuu normitetummaksi. Näin ollen tällainen kielellinen koodinvaihto liittyy myös osittaiseen topiikinvaihdokseen.

Esimerkki 48.

Toni	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 14:58
Rautakansleri ☹☹☹☹☹☹ MODERAA TORI Liittynyt: Su Tammi 04, 2004 21:07	Miten toi aurinko vaikuttaa teihin muihin näin talven jälkeen, kun taas alkaa mollotella ja lämmittää 😊? Jumankekka, tässä itsellä tulee aina sama tilanne, eli fiilis aivan huipussa, hirveesti puuhaa, ideoita joka lähtöön, virtaa joka imaisulla lisää ja hirveät työpaineet unohtuu edes hetkeksi. Hiukan hyvää heviä taustalle ja avot. Ja nyt takas talliin kiillottamaan pyörää 😊... Eka motari tuli vastaan muuten viime perjantaina kasitiellä, näytin kaverille tsempiksi 🙌merkkiä!
The Prisoner	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 15:06
Bugstomper ☹☹☹☹☹☹ MODERAA TORI Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:44	Samantyylinen vaikutushan se on täälläkin. Mut lähes joka kerta kaikki touhuuminen ja valosta ilon irti ottaminen tyssää ajanpuutteeseen. Pirusti ois ideoita ja kalavehkeitäkin vois alkaa taas käpistelemään mut ei o aikaa...

QazKFD	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 18:03
Rautaneito IRC Crew ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 22:26	Juu, kyllähän sen huomaa, että virtaa olis tavallaan ihan toiseen tyyliin, mutta ei auta, ei mikään kiinnostosta siltikään. Kai se on laiskuutta sitten... heleveti hyvä keli maata sisällä perse homeessa!
Sir	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 20:51
Wanha Merimies ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Maalis 04, 2006 10:32	Vituttaa mokoma vittumainen valopallo niin että veri ei tahdo kiertää. Itsepähän kysyit. 😊
--	
IronBrother	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ma Maalis 15, 2010 10:46
Hang-Around ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ma Maalis 30, 2009 10:46	Tällä hetkellä: Lämmin päivä sulattaa lunta ja jäätä, yöllä pakkanen taas jäädyttä, kiva mennä pyörällä kouluun kun pitoa ei melkein edes ole, tosi alkaa jo asfaltti näkymään suurella osaa. Tekee mielä huudattaa Wasted Yearsiä ku kesä tulee. 🙌 MP3 korville ja sitten vaan pyörällä jonnekkin.
PowerProwler'75	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ma Maalis 15, 2010 17:37
Hang-Around ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Marras 06, 2004 19:51	Siis kyllähän se harmittaa. Silmiä kirveltää ja iho palaa.
Toni	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ma Maalis 15, 2010 22:33
Rautakansleri ☹☹☹☹☹☹☹ ROMIN Liittynyt: Su Tammi 04, 2004 21:07	Aurinkolasit päähän, rasvaa nahkaan, kepardi käteen ja nupit kaakkoon. Se on siinä! Ei vaan, on ihmisiä, jotka kevään aikana voivat entistä huonommin. Olikos se niin, että itsemurhia tehdään keväällä eniten?

raastin	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 10:28
Berserkki ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Helmi 12, 2005 11:25	^Olisko ollut niin et huhtikuussa tehdään eniten itsemurhia? En mene varmuudella sanomaan. Itsellä on kevääseen VIHA/rakkaus-suhde. Onhan se toki mukavaa kun päivät pitenevät, aurinko lämmittää jne, mutta en voi sietää lumen sulamista. Ei, en rakasta lunta niin paljon vaan vihaan loskaa, vettä ja harmautta mikä iskee lumien suliessa. Pyörällä ajamisesta ei tule mitään kun tiet on loskavellin tai jään peitossa. Ja jos pyörällä lähteminen jostain syystä onnistuu, niin et voi polkeä pyörällä viittäkään metriä ku on housujen lahkeet ja takin selkämys kurassa. No onneksi tämän koettelemuksen jälkeen tulee loppukevät joka onkin sitten mukavaa aikaa.
Edward Mannerheim	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 11:33
Hiippari ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: To Tammi 05, 2006 23:14	^Hanki pyöräas lokasuojat. 😊

--

Lappis	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 20:33
Kärpästen Herra ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 21:46	Vituttaa ankarasti! Niin kauan kun mulla ei ole pyörää, vituttaa pelkkä puhekin auringosta! Nimim. Olisi nyt shatana ikuinen talvi! --

Esimerkissä 49 Hesén käyttämät puhekieliset kirjoitusasut (*meiän, tollaset, sitte*) tehostavat liioittelun ja humoristisuuden vaikutelmaa. Myös viestin tunneikonilla lienee pitkälti samat tehtävät: se viestii, ettei kyseessä ole vakava provosointi, ja antaa viestille ja sen liioittelulle humoristista sävyä, jotta *pulkkinen* ei ottaisi viestiä liian tosissaan. Toisaalta myös *pulkkinen* oma viesti sisältää liioittelua ja sen ohella esiintyviä puhekielisiä rakenteita ja sanoja (*vitun, mettäleirit, kuus, saatana*), joten hänenkin viestinsä on kenties tarkoitettu tulkittavan humoristisesti. Tällöin Hesén viesti voidaan nähdä myös jatkeena *pulkkinen* aloittamalle puheenomaiselle ja humoristiselle koodille.

Esimerkki 49.

pulkkinen	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 12, 2010 18:52
Kisälli ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Kesä 28, 2005 20:22	Vitun mettäleirit 4 päivän aikana varmaan kuus tuntia unta saatana!

--

Hese	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 12, 2010 22:38
Maiden Venturer ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 17:25	Toista se oli silloin meidän aikaan, pari viikkoa leiriä ja yhtään ei nukuttu. 😊Ei tollaset neljän päivän harjoitukset ole mitään, pari viikkoa niin katotaan sitte.

4.2.2 Puhekielestä lainautunut sanasto

On kiinnostavaa, että Rautaneidon keskusteluista löytyy useita viestejä, joiden puhekielinen vaikutelma syntyy (lähes) ainoastaan sanastollisista piirteistä (vrt. esimerkki 41 luvussa 3.5). Siinä missä useilla puhekielestä lainautuneilla fono- ja morfologisilla piirteillä on foorumilla negatiivinen sosiaalinen leima, puhekielestä lainautunut sanasto ei sen sijaan yleensä leimaa käyttäjänsä. Päinvastoin esimerkiksi slangi-ilmaukset ja kiro sanat ovat Rautaneidossa yleinen ja sosiaalisesti hyväksytty keino ilmaista erityisesti affektisuutta.

On päivänselvää, että kiro sanat liittyvät useimmiten negatiivisten tunteiden purkamiseen – kiro sanojen käytöstä negatiivisten ilmausten yhteydessä löytyy toki Rautaneidostakin useita esimerkkejä. Kiro sanan ja negatiivisen ilmauksen yhteydessä myös rakenteet muuttuvat useimmiten puhekielisimmäksi, kuten esimerkissä 50 (ks. saman viestin analyysi edellisessä luvussa).

Esimerkki 50.

pulkkinen	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 12, 2010 18:52
Kisälli ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Kesä 28, 2005 20:22	Vitun mettäleirit 4 päivän aikana varmaan kuus tuntia unta saatana!

Kuitenkaan kirosanojen funktio ei Rautaneidossa aina liity lainkaan negatiivisten tunteiden purkamiseen. Esimerkkien 51, 52 ja 53 sävy on pikemminkin iloinen, joten kirosanojen ilmausta vahvistava funktio toimii myös positiivisissa ilmauksissa. Näissä viesteissä kirosanat toimivat ikään kuin yllättyneinä huudahduksina. Kiro sanat voivatkin käyttäytyä interjektoiden tapaan ja myös varsinaisten huudahduspartikkeleiden lisänä (Hakulinen ym. 2004: 816–817), kuten esimerkkiviestien *no perkele* ja *ai saatana*.

Esimerkki 51.

SPD10	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Tammi 22, 2010 11:42
Taka-ampuja ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ke Marras 07, 2007 13:48	<i>No perkele</i> , jopas olikin iloinen, joskin kovasti jo odotettu yllätys, kun puhelimeen saapui viesti "Verkkokauppa.com on käsitellyt ja postittanut tilauksenne..." --

Esimerkki 52.

The Prisoner	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 14:49
Bugstomper ☠☠☠☠☠☠ MURHEHTI TUMI Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:44	-- <i>JUMALEISSÖN!</i> Toi vanhempi versio toimii! --

Esimerkki 53.

Lowerslave	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 19, 2010 17:49
Viimeinen voitelija ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Su Loka 15, 2006 17:46	<i>Ai saatana</i> mitä juttua 😊. --

Myös kieltosana *ei* toimii aineistossa kirosanan kanssa huudahduspartikkelin tavoin erityisesti huumorisävytteisissä viesteissä (vrt. Hakulinen ym. 2004: 1541–1542):

Esimerkki 54.

The_Air_Raid_Siren	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Helmi 20, 2010 7:14
Tuhlaajapoika ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ma Joulu 27, 2004 2:30	-- "I'll rip your head off and shit on your neck". <u><i>Ei helvetti.</i></u> 😊

--

Saabas	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: To Helmi 25, 2010 21:52
Paholainen ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: To Helmi 05, 2004 20:20	<u><i>Ei jumalauta.</i></u> 😊 Ehkä kovin pelisarja ikinä, vaikka oonki vaan sitä legendaarisinta eli 3D:ta hakannu. --

Lisäksi kirosanat toimivat aineiston joissakin viesteissä intensiteettimäärittäjinä (ks. Hakulinen ym. 2004: 654) niin positiivis- kuin negatiivissävytteisissäkin ilmauksissa:

Esimerkki 55.

Joonasmän	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: To Tammi 28, 2010 23:58
Peräruike ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ma Joulu 31, 2007 15:25	Kyllä Pelle Miljoona on sitten <u><i>perkeleen hyvä!</i></u> nyt soi Dharmapummi albumi. --

Esimerkki 56.

QazKFD	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 12, 2010 20:15
Rautaneito IRC Crew ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 22:26	Täh?! Millä <u><i>saatanan nukkumisharjoituksella</i></u> sitä ollaan oltu? Toista se oli...

Erityisesti synkroniselle internetkeskustelulle on ominaista käyttää lyhenteitä. Rautaneidos-sa keskustelu on pitkälti asynkronista, mutta esimerkiksi kiro sanoja lyhennetään innovatiivisella tavalla humoristisissa yhteyksissä ja myös silloin, kun keskustelijat tahtovat välttää liiallista kiro sanojen viljelyä (ks. esimerkit 57, 58 ja 59).

Esimerkki 57.

Edward Mannerheim	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ma Helmi 01, 2010 18:52
Hiippari ☠☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: To Tammi 05, 2006 23:14	-- onhan noita tilauksia näköjään siunaantunut n. 4½ vuodessa vaivaiset 427 kpl, eli sellaiset sata vuodessa (ei <u>stna!</u> 😄😄😄). --

Esimerkki 58.

Iron Constable	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 05, 2010 20:16
Crusader ☠☠☠☠☠☠☠ MODERATTORI Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 15:13	-- En valita, en, mutta tämä määrä lunta menee jo käytännöllisyyden tuolle puolen. <u>Tana.</u> 😄

Esimerkki 59.

Lappis	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 20:33
Kärpästen Herra ☠☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 21:46	-- Olin tullut suihkusta takki päällä ja turbaani päässä ja just sopivasti olin eteisessä, kun ovikello soi. Kerrankin päätin aukaista oven. No, keitäs siellä olikaan; nuori, n. 20-25 oikein nähti nainen pienen pojan kanssa kertomassa heti Jeesuksen ihanuudesta. Voi <u>prkle</u> ...

Luvun 3 tuloksista voidaan päätellä, että Rautaneidosssa käytetyt, yleispuhekielestä selvästi poikkeavat murteelliset piirteet ovat yleensä leimaavan tunnusmerkkisiä, ja ne liittyvätkin usein koodinvaihtoon. Svaavokaali on sen sijaan poikkeus: vaikka kyseessä on selkeästi yleispuhekielestä poikkeava murrepiirre, svaavokaalilla ei vaikuta olevan Rautaneidosssa negatiivista sosiaalista tai edes alueellista leimaa. Rajatussa aineistossa svaavokaali esiintyy kaksi kertaa: molemmilla

kerroilla sanassa *helvetti* (*helevetti* ja *heleveti*). Svaavokaali vaikuttaakin tuovan lisää pontta Rautaneidon voimasanailmauksiin, mutta se ei rajoitu ainoastaan niihin. Svaavokaalin kannalta erityisasemassa on adjektiivi *tolokuton*, joka on kenties vaikuttanut käyttäjien myönteisiin asenteisiin piirrettä kohtaan. Pohjalaismurteiden alueelta kotoisin oleva vakiokäyttäjä Lappis käytti aikoinaan paljon kyseistä svaavokaalin sisältävää adjektiivia ja aiheutti foorumilla ryhmäilmiön: useat muutkin foorumilaiset alkoivat käyttää *tolokuton*-sanaa. Sanan käyttö on sittemmin toiminut vakiokäyttäjien sisäpiirihuumorina, ja myös itse svaavokaali on alkanut levitä sanasta toiseen. (Ks. myös svaavokaalin leimaavuudesta Mantila 2004 ja yksilön roolista kielen kehityksessä Bright 1997: 85.)

Puhekielestä lainautunutta slangisanastoa käytetään Rautaneidossa usein, ja monesti se liittyy affektiivisiin ilmauksiin. Esimerkissä 60 Sir viittaa The Prisonerin viestiin, jossa tämä kehuu HAIL!-yhtyeen kokoonpanoa. Sirin käyttämä slangisanasto selkeästi tehostaa affektiivista vaikutelmaa: hän muun muassa kutsuu HAIL!:ia *viritelmäksi*, soittajia *setämiehiksi*, esityksen katselemista *tuijottamiseksi* ja toteaa, ettei moinen häntä itseään ainakaan *nappaa*.

Esimerkki 60.

Sir	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: Ti Helmi 09, 2010 11:11
Wanha Merimies ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Maalis 04, 2006 10:32	-- Mitä muuten tuohon Prisonerin tuossa edellä hehkuttamaan "superkokoonpano HAIL!"-viritelmään tulee, niin enpä tiedä... cover-/tribuuttiryhmä on edelleenkin cover-/tribuuttiryhmä, vaikka olisikin kuinka monissa liemissä keitetyt setämiehet veivaamassa ja vaikka ison osan aikaa tributoisikin lähinnä itseään. 😊Ei nappaa meikäläistä millään tapaa, mutta varmasti kohderyhmänsä tuollakin, että ei sikäli... kaipa joku Dantesiin menee noitakin tuijottamaan, ja sedät saa fyrkkaa.

Samassa kevätaurinkokeskustelussa, josta esimerkit 44 ja 48 on poimittu, käytetään auringosta ja sen paistamisesta useita slanginomaisia synonyymeja. Vaikuttaa siltä, että esimerkissä 61 Tonin viestin *mollotella* ja Sirin viestin *valopallo* yllyttävät muitakin käyttäjiä innovatiiviseen synonyymien keksimiseen, joten slangi-ilmaukset selittyvät tässä keskustelunpätkässä osittain vuorovaikutuksellisenä ilmiönä.

Esimerkki 61.

Toni	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 14:58
Rautakansleri ☹☹☹☹☹☹ R00P111 Liittynyt: Su Tammi 04, 2004 21:07	Miten toi <u>aurinko</u> vaikuttaa teihin muihin näin talven jälkeen, kun taas alkaa <u>mollotella</u> ja lämmittää ☺? Jumankekka, tässä itsellä tulee aina sama tilanne, eli fiilis aivan huipussa, hirveesti puuhaa, ideoita joka lähtöön, virtaa joka imaisulla lisää ja hirveät työpaineet unohtuu edes hetkeksi. Hiukan hyvää heviä taustalle ja avot. Ja nyt takas talliin kiillottamaan pyörää ☺... Eka motari tuli vastaan muuten viime perjantaina kasitiellä, näytin kaverille tsempiksi 📺merkkiä!

--

Sir	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 20:51
Wanha Merimies ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: La Maalis 04, 2006 10:32	Vituttaa mokoma vittumainen <u>valopallo</u> niin että veri ei tahdo kiertää. Itsepähän kysyit. ☺

Iron Constable	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 14, 2010 21:23
Crusader ☹☹☹☹☹☹ M00EPP111T0R1 Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 15:13	Joo, syyhyttäis pistää noi menopelit kuosiin pitkän talven jäljiltä. Toisiin toi <u>mölö</u> vaikuttaa ihan eri tavalla, tekevät ittelleen kaikenmoista. Ihme <u>pallo</u> on.

--

SPD10	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 13:57
Taka-ampuja ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ke Marras 07, 2007 13:48	Mä kuulun myös siihen ryhmään, joka tykkää kun <u>valopallo</u> <u>möllöttää</u> . Tällä hetkellä tuleekin taas lunta ja ennusteiden mukaan jatkuu mein nurkillla aina lauantaille asti. Pikkasen pistää kyllä vituttaa ku vähän jo lupaili kevättä ja nyt pukkaa taas talvikeliä. Lumi vituttaa ja kylmyys kans.

Eräänlaiseksi slangiksi voidaan laskea myös erikoisalojen ja alakulttuurien käyttävät englanninkieliset sanat ja sanonnat, vaikka ne eivät liitykään samalla tavalla affektin ilmaisemiseen

kuin edellä analysoidut slangisanat. Tällaisiin termeihin voidaan liittää suomalaisia morfeemeja, joten niiden voidaan katsoa jo vakiintuneen osaksi suomen kieltä. (Kotilainen 2002: 206, Muhonen 2008: 191–5.) Rautaneidosta löytyy paljon kahden alan, (metalli)musiikin ja foorumikeskustelun, erikoistermistöä (ks. internetkeskustelusanastosta Crystal 2006 [2001]: 87–89 ja musiikki-alan erikoissanastosta Muhonen 2008: 191–5). Keskustelufoorumiin ja internetkieleen liittyvät erikoistermit (esim. *postaus, topikki, ylläpitäjä, moderaattori, bännäminen, floodaus, avatar*) eivät ole sen enempää puhe- kuin normitetusta kirjakielistäkään lainattuja, vaan ne ovat tyypillisiä ainoastaan foorumikeskustelussa – tai tarkemmin oikeastaan foorumiin itseensä liittyvässä eräänlaisessa metakeskustelussa. Rautaneidossa esiintyvät musiikkialan erikoistermit voivat sen sijaan olla joko kirjakielessäkin yleisesti käytettyjä (kuten *musiikkivideo, kokoonpano, albumi, vinyylilevy, riffi*) tai puhekielestä lainautuneita tai muuten arkisiksi luokiteltavia ilmauksia (kuten *biisi, festarit, rundi, rässi, proge*).

4.3 Huumoriin liittyvä variaatio

4.3.1 Vitsailu ja leikinlasku

Rautaneito-foorumilla sekä puhekielestä lainautuneet että normitetun kirjakielen mukaiset piirteet tehostavat usein juuri humoristista vaikutelmaa. Esimerkissä 62 Terminator X käyttää normitetun kirjakielen mukaisia rakenteita, ja humoristinen vaikutelma syntyy hänen mahtipontisesta, lihavoinnilla korostetusta ilmauksesta *isänmaallisten velvollisuuksien suorittaminen*, jonka hän lupasi kuin sivumennen tarkentaa tarkoittavan hänen osaltaan siviilipalvelusta.

Esimerkki 62.

Terminator X	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 21:41
Taka-ampuja ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ke Loka 12, 2005 18:15	Vastaava kuulovika ollut minullakin lapsesta saakka, mutta eipä irronnut vapautusta vajaa 10 vuotta sitten. Myöhemmin yritin vielä hieman muillakin venkoiluilla, mutta lykkäystä vaan antoivat. Lopulta kuitenkin parempi niin, kun tuli sen verran hyvät kokemukset isänmaallisten velvollisuuksien suorittamisesta ...sivarissa 😊

Esimerkissä 63 Iron Constable on kyllästynyt jatkuviin lumisateisiin, mutta hän ei ilmaise mielipidettään liian ryppyotsaisesti. Hän käyttää puhekielestä lainautuneita piirteitä (interjektio

hei, loppuheittoinen *vois*, pikapuheiset *tota* ja *mä*) ja kieltenvälistä kirjoitusasua *kamoon* sekä puolittain suomentaa englanninkielisen *my ass* -affekti-ilmauksen *my pyllyksi*. Lisäksi ilmausten *oikeesti* ja *vitsuun* funktiona vaikuttaa olevan nuorisokielen parodioiminen.

Esimerkki 63.

Iron Constable	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ma Helmi 01, 2010 22:54
Crusader Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 15:13	Hei kamoon. Nyt vois alkaa tota lumentuloa hellittämään. Oikeesti. Mihin vitsuun tuo kaikki työnnetään, maailma on noussut puoli metriä ylemmäs ja lisää vaan pukkaa. Kunnon talvi on ihan ok, mutta kyllä mä nyt jo uskon. Ilmastonmuutos my pylly.

Esimerkin 64 keskustelussa humoristisuus syntyy juuri normitetun kirjakielen mukaisten ilmausten käyttämisestä: molemmat keskustelijat kertovat toinen toistaan uskomattomampia arnejatarinoita, ja koominen vaikutelma syntyy heidän käyttämästään vakuuttamaan pyrkivästä kielestä. Huumorin ydin perustuu siis tässä tapauksessa sisällön ja kielen väliseen ristiriitaan.

Esimerkki 64.

PowerProwler'75	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 19, 2010 15:15
Hang-Around Liittynyt: La Marras 06, 2004 19:51	Vaan meilläpä oli luutnantti N.N. (nimi muutettu turvallisuussyistä), joka muun muassa ampui ruokalan ikkunan rikki Luger-pistoolillaan. Hän on siitä lähtien ollut ylenemiskiellossa, eli jo ainaskin 15 vuotta.
Sorcerer	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 19, 2010 16:19
Bändäri Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 14:05	Kyllä se ampui ruokalan kattoon ja jälkihän on vieläkin nähtävissä kyseisessä katossa. Tämähän siis tapahtui tässä samassa varuskunnassa, jossa eräs luutnatti piti suksisulkeisia suksivaraston katolla ja jossa Lasse Viren veti cooperissa yli 4500m nasse päässä takaperin kontaten. Niin ja siitä entisestä legioonalaisesta en uskalla edes mainita, huh huh.

PowerProwler'75	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation Lähetetty: Pe Helmi 19, 2010 17:07
<p>Hang-Around </p> <p>Liittynyt: La Marras 06, 2004 19:51</p>	<p>Mutta kun itse näin sen rikkinäisen ikkunan. Olisko sitten ollut Lugerin sarjatulimoodissa, ja kuteja osunut vähän useampaankin paikkaan?</p> <p>Sorcerer kirjoitti:</p> <div data-bbox="602 506 1349 682" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Tämähän siis tapahtui tässä samassa varuskunnassa, jossa eräs luutnatti piti suksisulkeisia suksivaraston katolla ja jossa Lasse Viren veti cooperissa yli 4500m nasse päässä takaperin kontaten. Niin ja siitä entisestä legioonalaisesta en uskalla edes mainita, huh huh.</p> </div> <p>Sama varuskunta epäilemättä. Ja se legioonalainen oli kyllä ihme sälli. Kaikissa teltoissa oli hirveitä reikiä sen jäljiltä.</p> <p>Samhain kirjoitti:</p> <div data-bbox="602 915 1349 982" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Hetkinen, taidan tietää luutnantin joka piti suksisulkeiset katolla.</p> </div> <p>Talvella tietysti suksisulkeiset, mutta kesällä se piti aina pyöräsulkeiset sillä samalla katolla.</p>

4.3.2 Sisäpiirihuumori

Olellaisena osana Rautaneidon keskustelukulttuuriin kuuluu vakiokäyttäjien sisäpiirihuumori, joka ei heti avaudu uusille käyttäjille, ja joka rakentaa Rautaneidon yhteisöllisyyttä jättäen *Rautaneito-perheeseen* kuulumattomat ulkopuolisiksi. Sisäpiirihuumoria voivat ymmärtää vain ne käyttäjät, jotka ikään kuin jakavat yhteisen Rautaneidon kokemusmaailman ja tietouden esimerkiksi toisten vakiokäyttäjien mieltymyksistä ja luonteesta. Seuraavien aineistoesimerkkien huumoria on vaikea ymmärtää tuntematta keskustelussa mainittujen seikkojen taustoja.

Esimerkissä 65 sisäpiirihuumori ilmenee keskustelijoiden yhteisenä tietona eri metalliyhtyeistä ja niiden sosiaalisesta arvostuksesta toisaalta Rautaneito-foorumilla ja toisaalta koko metallimusiikin kuuntelijoiden alakulttuurissa. Profane Omenin kutsuminen *kurasonnaksi* ei Rautaneidossa tarkoita loukkausta, vaan sävyiltään tämä asan käyttämä ilmaus on pikemminkin humoristinen, kuten hymyilevä tunneikonikin osoittaa. The Prisonerin jälkimmäinen viesti viittaa molempiin hänen aiempaa viestiään kommentoineisiin: hän tahtoo vakuuttaa, että todellakin halusi

nähdä Profane Omenin esityksen, josta hän lisäksi oli kovasti pitänyt (ks. myös esimerkin 43 analysointi luvusta 3.7).

The Prisoner päättelee, että asan ja Samhainin kommentit ovat epäileviä siksi, että he eivät pidä Profane Omenia *tr00-metallina* eli metallialakulttuurissa musiikillisesti tai imagonsa puolesta tarpeeksi raskaana tai uskottavana yhteenä. *Tr00* on homofonikirjoitusasu englannin sanasta *true* (suom. tosi, aito, oikea), jossa on vieläpä kaksi nollaa *o*-kirjainten tilalla. Yleensä homofonikirjoitusasut ovat yksi monesta piirteestä, joita Rautaneidossa pidetään huonona, lähinnä teinikäisten internetkeskustelijoiden käyttämänä kielenä, joten kirjoitusasu *tr00* on kaikkea muuta kuin ”uskottava”. Juuri tämä paradoksaalisuus onkin tehnyt muodosta Rautaneidon sisäpiirihuumoria, ja kyseisen muodon käyttäminen on palstalla yleistä.

Jälkimmäisessä viestissään The Prisoner pyytää sarkastisesti, että asa ja Samhain kertoisivat hänelle, mikä yhtye olisi sitten ollut tarpeeksi uskottava Profane Omenin sijasta. Keskusteluun puuttuu Terminator X, joka toteaa, että The Prisonerin olisi pitänyt valita Stryper. Tähänkin kommenttiin liittyy sisäpiirihuumoria: useat foorumilaiset pitävät Stryperista, mutta yleisesti ottaen yhtyettä pidetään vielä vähemmän uskottavana kuin Profane Omenia. Stryper edustaa nimittäin glam rock -tyyliä¹, johon kuuluu esimerkiksi miesten feminiininen pukeutuminen ja meikkaaminen. Tämän lisäksi Stryperin sanoitukset ovat julistavan kristillisiä ja lähes aina iloisia, joten niitä ei metallikulttuurissa pidetä tarpeeksi rankkoina.

The Prisoner käyttää ensimmäisessä viestissään mm. 3. infinitiivin illatiivin tunnuksetonta muotoa (*kattoon*), *ea*-diftingin assimilaatiota (*kauheesti*) ja *tulla*-verbin pikapuhemuotoa (*tuu*) sekä molemmissa viesteissään loppuheittoisia muotoja (*sitte*, *mut*, *jaksais*, *kiinnostais*, *olis*). Siksi asan viestin *tollanen* ja Terminator X:n viestin pikapuhemuodot (*oisit*, *ois*), kadot (*yhen*, *venannu*) sekä loppuheitot (*ois*, *ollu*) selittynevät vuorovaikutuksellisinä ilmiöinä: kirjoittajat haluavat varmasti käyttää samaa puhekielen koodia ja lisäksi ilmaista, ettei kyseessä ole vakava asia, vaan huumori.

¹ Ks. myös esimerkin 16 analyysi luvusta 3.2.1.

Esimerkki 65.

<p>The Prisoner</p>	<p>Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Tammi 29, 2010 21:43</p>
<p>Bugstomper Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:44 Viestit: 2011</p>	<p>No vitunmoinen uutinen on tämä: meikä lähtee tänään kattoon Profane Omenia. Jaa mikäkö uutinen se sitte on? EI nykyään ihan kauheesti tuu pienemmillä keikoilla (jos ei isommillakaan) käytyä, on vanha ja perheellinen. Mut jos nyt sitte tänään jaksais. Ei sillä että ketään kiinnostais...</p>
<p>asa</p>	<p>Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 8:28</p>
<p>MADE IN HELL Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:48</p>	<p>Ja valitsit sitten tollaisen kurasonnan kun kerrankin pääset viihteelle...???</p>
<p>Samhain</p>	<p>Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 12:32</p>
<p>Kundalini Liittynyt: Ke Joulu 08, 2004 18:19</p>	<p>Jos ei ollut mitään muuta mistä valita 😊</p>
<p>The Prisoner</p>	<p>Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 15:31</p>
<p>Bugstomper Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:44</p>	<p>Oli ihan helvetin kova veto! Mutta ei tainnut olla tr00-metallia? 😊 Mitähän olis sitte pitänyt mennä kattomaan?</p>
<p>Terminator X</p>	<p>Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 16:45</p>
<p>Taka-ampuja Liittynyt: Ke Loka 12, 2005 18:15</p>	<p>Oisit yhen päivän venannu niin tänään ois ollu tuo Stryper 😊</p>

Esimerkki 66 on poimittu samasta tietokonepelikeskustelusta kuin esimerkit 5 ja 24. Saabas viljelee sisäpiirihuumoria viestinsä viimeisessä virkkeessä, johon hänen englanninkieliset lainauksensa liittyvät. *Arskan one-linerit* tarkoittavat Arnold Schwarzeneggerin harvasanaisia repliikkejä toimintaelokuvissa, ja näitä repliikkejä rautaneitolaiset usein siteeraavat huumorimielessä. Myös kyseiset elokuvat ovat Rautaneidossa kulttiklassikkojen asemassa. Samoin kuin esimerkiksi 66 myös tässä viestissä on paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä (mm. pikapuheinen *oonki*, loppu-*t:n* kato partisiippimuodossa *hakannu* ja *äi*-diftongin assimilaatio sanassa *häpeemään*) humoristisen koodin osoittimina.

Esimerkki 66.

Saabas	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: To Helmi 25, 2010 21:52
Paholainen ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: To Helmi 05, 2004 20:20 Viestit: 725	Ei jumalauta. 😊Ehkä kovin pelisarja ikinä, vaikka oonki vaan sitä legendaarisinta eli 3D:ta hakannu. Varmaan pakko kaivaa se jostain, Duke on vaan kovin ja äijin, saa Arskankin one-linerit häpeemään. "Your face, your ass, what's the difference?" "I like big guns and I can not lie"

Esimerkkien 65 ja 66 sisäpiirihumorista voidaan kielen piirteiden osalta tehdä samankaltainen havainto kuin muuhunkin huumoriin liittyvistä viesteistä: humoristisuus korostuu, kun kielessä on puhekielestä lainautuneita piirteitä. Näin ollen voidaan tehdä myös sellainen johtopäätös, että normitettu kirjakieli korostaa asiallisuutta, kun taas viestejä, joissa on paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä, ei välttämättä oteta tarpeeksi vakavasti.

4.3.3 Ironia ja sarkasmi

Ironiset ja sarkastiset viestit ovat Rautaneidossa yleisiä ja ne liittyvät usein provosointiin tai muiden käyttäjien piikittelyyn. Kasvokkaiskeskustelussa ironia ja sarkasmi ilmaistaan usein para- ja nonverbaalisin keinoin, ja internetkeskustelussa voikin syntyä väärinkäsityksiä, mikäli kirjoittajien ironiaa tai sarkasmia ei ymmärretä. Rautaneidossa ironia ja sarkasmi ilmenevät usein liioitteluna (ks. luku 4.2.1.2), ja lisäksi tunneikonit ovat tärkeässä roolissa osoittamassa asennonvaihdoista samaan tapaan kuin kasvokkaiskeskustelun para- ja nonverbaaliset keinot.

Esimerkki 67 on osa samaa kevätaurinkokeskustelua kuin esimerkit 44, 48 ja 61. Ironinen tulkinta syntyy paitsi tunneikonista, myös kontekstista: WhiteRabbitin mielestä kevätauringon paistaessa olisi varmasti parempaakin tekemistä kuin ylioppilaskokeessa istuminen. Puhekielestä lainautunut *kyl* liittyy viestin kiinteäksi osaksi aiempaa keskustelua ja korostaa ironista sävyä.

Esimerkki 67.

WhiteRabbit	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ti Maalis 16, 2010 11:35
Viimeinen voitelija 👤👤👤👤👤 Liittynyt: To Marras 09, 2006 20:42	Eilen oli kyl todella hyvä ilma istua sisällä äidinkielen yökokeen parissa... 😊

Ironiaa ja sarkasmia voidaan kuitenkin ilmaista myös normitetun kirjakielistä kieltä korostaen, kuten esimerkin 68 vastausviesti paljon puhekielestä lainautuneita piirteitä viesteissään käyttävälle Justicelle osoittaa. Jussi K:n viestin tarkoituksena lienee toisaalta korostaa, että Rautaneito-foorumin normina on selkeämmän kirjakielen käyttäminen, ja toisaalta huomauttaa siitä, että asioista voi ottaa selvää muutakin kautta kuin foorumikeskustelussa. Erityisen sarkastisia ovat viestin kaksi viimeistä lausetta, joiden tulkintaa tehostavat tahallisen virheellinen, osittain kieltenväliseltä kirjoitusasulta vaikuttava *iironmaidenin* sekä liioiteltu viittaus tietokonesukupolveen, joka käyttää muistiinpanojenkin tekemiseen vihkon sijasta kannettavaa tietokonetta.

Esimerkki 68.

Jussi K	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Tammi 27, 2010 23:59
GammaWeen 👤👤👤👤👤 Liittynyt: Ma Loka 17, 2005 18:32	Samalla opettavat varmaan oikein_kirjoituksen & vaativan kysymysmerkin käytön, missä suomalainen peruskoulu on jo epäonnistunut... Justicella on varmaan opokin sinne kouluun palkattu? Kysypäs joskus jotain, etkä vain piirtele iironmaidenin logoa vihonkanteen. Tai kaiverra läppäriin, varmaan jaetaan sellaisia nyt. --

4.4 Variaatio ilmaisia pehmentämässä

4.4.1 Ongelmalliset toiminnot

Puhekielestä lainautuneet piirteet liittyvät usein ongelmallisiin keskustelunaiheisiin. Piirteiden avulla kirjoittajat voivat ilmaista esimerkiksi epävarmuutta ja vähättelyä. Tällaisissa viesteissä myös tunneikonit ovat olennainen osa ilmaisun pehmentämistä. Esimerkeissä 69 ja 70 käyttäjät vähättelevät viestiensä asiasisältöä, mitä puhekielestä lainautuneet piirteet (UTilla esim. pikapuheiset *oo* ja *mulla* sekä loppu-*t:n* kato partisiippimuodossa *joutanu*; The Prisonerin käyttämistä puhekielisyyksistä esimerkin 65 analyysi) korostavat entisestään. Vähättely korostuu erityisesti viestien lopussa: UTI miettii viestiänsä tarkoitusta ja sanomaa, ja The Prisoner toteaa, ettei hänen viestiänsä välttämättä kiinnosta toisia.

Esimerkki 69.

UTI	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Tammi 29, 2010 8:03
Kirurgi ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 19:37	No kukkuluuruu. Mitäs Rautaneitoo kuuluu? Ei oo nyt just joutanu kamalasti täällä pyöriä, katsotaan jos tästä taas jaksaisi aktivoitua. Joo, no tässä ehkä syy poissaoloon, eihän mulla nytkään ole mitään varsinaista sanottavaa.. 😊

Esimerkki 70.

The Prisoner	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Tammi 29, 2010 21:43
Bugstomper ☠☠☠☠☠☠ MODERAAATTORI Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 18:44 Viestit: 2011 Paikkakunta: Vantaa/Finland	No vitunmoinen uutinen on tämä: meikälähtee tänään kattoon Profane Omenia. Jaa mikäkö uutinen se sitte on? EI nykyään ihan kauheesti tuu pienemmillä keikoilla (jos ei isommillakaan) käytyä, on vanha ja perheellinen. Mut jos nyt sitte tänään jaksais. Ei sillä että ketään kiinnostais...

Foorumin säännöissä (ks. luku 4.1) kielletään turhanpäiväisten viestien kirjoittaminen, mutta toisaalta Yleistopicissa keskustellaan usein niitä näitä – kuten viestiketjun uusi nimitys ”Tiu-tautulku, hyvin luistaa muovisuksi!” osoittaa. Yleistopic on myös paikka viesteille, jotka eivät

kuulu foorumin muihin osioihin, ja tällaisia viestejä voivat olla esimerkiksi kuulumisten kertomiset ja neuvojen kysyminen. Foorumin sääntöjen ja Yleistopicin luonteen välillä on siis lievä ristiiriitä, mikä saattaa olla syynä esimerkkien 69 ja 70 kielen vähättelevään sävyyn.

Esimerkkiä 71 edeltää keskustelu HAIL!-yhtyeen kiertueesta, johon kuuluu myös yhtyeen esiintyminen Lahden Club Walimossa. Lahdessa asuva Lappis kummastelee sitä, ettei tunne kyseistä paikkaa. Viestin alussa hänen käyttämänsä puhekielestä lainautuneet piirteet (*tommonen, mesta*) vaikuttavat kuvastavan hämmästyä ja osittain ehkä epävarmuutta, ja viestin lopussa (*itsekin, kävis, pääsis*) hypoteettista pohdintaa.

Esimerkki 71.

Lappis	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ke Helmi 10, 2010 19:49
Kärpästen Herra ☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 21:46	Club Valimo?? Missä täällä tommonen mesta on? Tuotahan voisi itsekin harkita. Pitkästä aikaa kävis keikalla. Jos pääsis Kisserin kättelemään

Esimerkissä 72 puolisukeltaja käyttää puhekielestä lainautuneita piirteitä (esim. loppuheitteiset *vois* ja *pitäis*) ensimmäisessä viestissään pyytäessään foorumilaisten neuvoja. Merciful Mikin vastauksesta ongelmallisen tekee se, että hän vihjailee hienovaraisesti, että apua löytyisi helpommin muualta kuin foorumilta. Vaikuttaa siltä, ettei hän kuitenkaan tahdo loukata, joten kertoessaan omasta Paypal-tilistään hän lainaa puhekielen piirteitä (esim. *olla*-verbin pikapuhemuodot *ootko* ja *oo*, loppuheittoinen *ongelmas* sekä *ts*-yhtymän vastineena *t* sanassa *ite*) kenties pehmentääkseen viestinsä ilmaisua. Myös puolisukeltajan seuraava viesti on ongelmallinen: hän ilmoittaa löytäneensä ratkaisun Merciful Mikin ehdottamalla tavalla ja selittää, miksei ollut keksinyt käyttää Googlea. Puhekielestä lainautuneet piirteet (esim. *jep, tota, hirveesti, tossa, ens*) tuovat viestiin humoristista sävyä, jonka funktiona lienee viestiä, ettei asia ole vakava.

Esimerkki 72.

puolisukeltaja	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: To Huhti 01, 2010 20:48
Taka-ampuja Liittynyt: La Huhti 01, 2006 22:58	Noniin, nyt vois joku viisas kertoa, kuinka Paypalista saa siirrettyä rahaa tilille. Ensin täytyisi liittää pankkitili Paypaliin, mutta kun ei tunnu sekään onnistuvan: suomalaista tiliä liitettäessä tilinumeron täytyisi olla 8-14 merkkiä pitkä, eikä ainakaan IBAN-numero mene tohon sarakkeeseen mitenkään; Paypal ei myöskään hyväksy "vanhanaikaista" tilinumeroa mallia 123456-789123. Mitä tuohon siis pitäis tunkea, jotta rahat tulee oikeaan osoitteeseen?
Mercyful Mika	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Huhti 03, 2010 14:31
Bändäri Liittynyt: La Tammi 10, 2009 14:57	Ei nyt yhtään vittuiluna, mutta ootko kokeillu googlettaa? Sillä tapaa löytyy varmasti vastaus, et oo yksin ongelmas kanssa. Ite en käsittääkseni edes pysty tätä tehdä, vaikka paypal mulla toimiikin. Se siirtää rahat suoraan mun tililtä toiselle paypal-tilille.
puolisukeltaja	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: To Huhti 01, 2010 20:48
Taka-ampuja Liittynyt: La Huhti 01, 2006 22:58	Jep, ongelmaan löytyi ratkaisu jo, googlettamalla tietty. Intissä kun ei tota omaa ajattelua hirveesti harrasteta niin on aivot vähän turtuneet ja heti pitää lähteä kyselemään helpon ratkaisun toivossa, jne. seliseliä. Mutta anyways, ilmeisesti tilinumero pitää laittaa ihan tossa suomalaisessa muodossaan, ilman väliviivaa vaan. Saas nyt nähdä josko toimii ja rahat tuonne tilille ens viikon aikana ilmestyvät.

4.4.2 Tunneikonit

Rautaneito-foorumilla on käytössä tietokoneen perusmerkistöstä muodostettavien tunneikonien lisäksi 23 graafista tunneikonia, joista 18 kuvaa ilmeitä, 2 välimerkkejä (huutomerkki ja kysymysmerkki), yksi nuolta, yksi hehkulampun syttymistä ja yksi metallimusiikin alakulttuureissa käytettävää käsimerkkiä, jossa etusormi ja pikkusormi ovat pystyssä. Ilmeitä kuvaavista tunneikoneista neljä (nauru, itku, punastus, silmien pyörittely) on animoituja, mutta teknisistä syistä tässä tutkielmassa niistä näkyy vain animaation ensimmäinen kuva.

Lisäksi foorumilla on mahdollista käyttää niin sanottuja aiheen kuvakkeita eli pieniä tunneikoneita, jotka näkyvät joko yksittäisen viestin tai viestiketjun nimen edessä. Tällaisia kuvakkeita foorumilla on 10, joista kaksi on kasvonilmeitä kuvaavia (yksi animoitu punastuva tunneikoni ja

yksi staattinen naurava tunneikoni), kaksi välimerkkejä (kysymys- ja huutomerkki) sekä loput erilaisia olioikoneita (mm. tähti ja sydän). Rautaneidossa näitä kuvakkeita käytetään kuitenkin huomattavasti harvemmin kuin varsinaisia tunneikoneita, joten aineistoa kuvakkeiden tarkempaa tutkimista ajatellen on aivan liian vähän.

Kuten edelläkin on käynyt ilmi, tunneikonit voivat toimia para- ja nonverbaalisina vihjeinä, ohjata viestin sisällön tulkintaa ja siten osoittaa esimerkiksi asennonvaihdosta. Tunneikonit liittyvät myös hyvin usein ilmaisun pehmentämiseen. Edellisissä alaluvuissa on käsitelty tunneikonien vaikutusta puhe- tai kirjakielisten piirteiden rinnalla, mutta tunneikonit voivat myös muun muassa korvata lekseemejä. Silloin ne eivät ole pelkkiä tulkintavihjeitä, vaan välttämättömiä lauseiden ja variaation osia.

Esimerkissä 73 Emeritus kertoo, että hän on onnistunut tilaamaan Charred Wallsin levyn, vaikka internetkaupan kanssa oli aiemmin ollut ongelmia. Viestin viimeisessä lauseessa olevat tunneikonit käyttäytyvät lekseemien tapaan. Emeritus on käyttänyt kolmea tietokoneen perusmerkistöstä muodostettua nuolta sekä kolmea Rautaneidon graafista tunneikonia. Tunneikoneilla ei ole vakituisia sanallisia merkityksiä, ja ne ovatkin usein monimerkityksisempiä kuin sanat (ks. Vauras 2006: 9–10, 66). Emerituksen viestissä nuolien tarkoitus on osoittaa tapahtumien kulkua ja suurisilmäinen tunneikoni kuvaa hämmästyä.

Seuraavat kaksi graafista ikonia muodostavat yhdessä yhden tunneikonin, joka näyttää käsi-merkkiä aurinkolasit päässä. Aurinkolasipäinen tunneikoni tarkoittaa usein samaa kuin tavallinenkin hymyilevä tunneikoni, mutta sillä on myös paljon sivumerkityksiä – se voi tarkoittaa esimerkiksi nuorten paljon käyttämää adjektiivia *cool* ('viileä') tai jotain erityisen mukavaa tai hyvää. Metallialakulttuurin käsimerkilläkin on – niin internetissä kuin sen ulkopuolella – useita merkityksiä. Sillä saatetaan ilmaista esimerkiksi (metalli)musiikin hyvyyttä tai ihmisen tai toiminnon ihailua. Merkkiä kutsutaan tulkinnasta riippuen sarviksi tai pahuudelta suojelevaksi pahan silmäksi, mutta sen merkitystä parhaiten vastaava sana lienee *metal*. Metallialakulttuurissa *metal*-sanaa – kuten käsimerkkiäkin – voidaan käyttää joko substantiivina tai adjektiivina. Substantiivina se tarkoittaa itse musiikkityyliä ja adjektiivina muun muassa metallista ('metallimusiikin kaltaista'), raskasta, rankkaa tai hyvää. Esimerkiksi ”*Arnold Schwarzenegger on metal*” tarkoittaa suunnilleen samaa, kuin slangi-ilmaus ”*Arnold Schwarzenegger on kova jätkä*”.

Jos Emerituksen viestin loppu pitäisi pukea sanalliseen asuun, se voisi yhden tulkinnan mukaan tarkoittaa seuraavaa: ”Kaiken mehustelun innoittamana kuuntelin Ghost Townin You-tubesta. Ensin hämmästyin. Sen jälkeen innostuin, koska musiikki oli niin hyvää. Sitten lopulta menin tilaamaan levyn.” Näin kirjoitettuna viesti ei kuitenkaan olisi yhtä monitulkintainen ja siihen ei tulisi samaa sävyä kuin tunneikoneita sisältävässä virkkeessä. Tunneikonit ovat siis kiinteä

osa variaatiota, ja myös graafisista tunneikoneista voi tehdä useita eri variantteja esimerkiksi yhdistämällä niitä.

Esimerkki 73.

Emeritus	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Pe Helmi 05, 2010 20:44
Paholainen ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: Pe Maalis 26, 2004 13:57	-- No joka tapauksessa homma näyttäisi toimivan ja rumpupornon olevan kohta postissa. Eli sitä Charred Wallsia. Yksi puhtaimpia heräteostoslevyjäni koskaan, poislukien tietty ennakkoon tilatut ym:t. Kaiken mehustelun innoittamana kuuntelin Ghost Townin Youtubesta -> 🤪-> 🤪👍-> tilaamaan.

Myös Edward Mannerheim kirjoittaa viestissään (esimerkki 74) levyjen tilaamisesta internetkaupasta. Viimeinen suluissa oleva huomautus sisältää kirosan lyhennetyssä muodossa (ks. luvun 4.2.2 esimerkit 57–59) ja kolme graafista tunneikonaa. Suluissa olevan tekstin ja tunneikonien tarkoituksena lienee toisaalta hämmästellä Edward Mannerheimin levytilausten yhteismäärän suuruutta ja toisaalta tehdä asiasta huumoria. Ilman tunneikoneja huudahdus ”ei stna!” ei välttämättä saisi samaa tulkintaa kuin tunneikonien kanssa.

Esimerkki 74.

Edward Mannerheim	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Ma Helmi 01, 2010 18:52
Hiippari ☠☠☠☠☠☠ Liittynyt: To Tammi 05, 2006 23:14	-- Täytyy sanoa, että itellä on käynyt ilmeisen hyvää tuuri Playn tilausten suhteen, paidat ovat aina olleet sitä mitä olen tilannut, levyissä/peleissä/DVD:ssä huteja/katoamisia on osunut kohdalle ehkä 5 kpl. Ja onhan noita tilauksia näköjään siunaantunut n. 4½ vuodessa vaivaiset 427 kpl, eli sellaiset sata vuodessa (ei stna! 🤪🤪🤪). --

Esimerkin 75 viestin sanoma olisi huomattavasti suppeampi ilman tunneikoneja: tunneikonit tuovat viestiin monimerkityksisyyttä ja uusia sävyjä. Viestissä on linkki YouTube-videoon, ja pelkkä teksti ”hitlerin olut ongelma” ei kertoisi muuta kuin videon aiheen. Pelkkä vinosuinen tunneikoni sen sijaan saattaisi johtaa tulkintavirheisiin – tällöin voitaisiin esimerkiksi tulkita, että viestin lähettäjä paheksuu videota. Kun tunneikoneja on kolme – vinosuinen linkin edellä ja kaksi nauravaa lopussa – viesti voidaan tulkita siten, että vinosuinen ikoni kummastelee Hitlerin olut-

ongelmaa, ja kaksi nauravaa ikonia viestivät siitä, että video on iron666:n mielestä hyvin hauskaa huumoria.

Esimerkki 75.

iron666	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: Su Maalis 21, 2010 23:08
Peräruiske ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 15, 2008 19:20	hitlerin olut ongelma 😊 http://www.youtube.com/watch?v=ljw6drq_PLY&feature=related 😊😊

Myös esimerkin 76 viesti saatettaisiin tulkita väärin ilman tunneikonia. Eurovision-laulukilpailusta käytetty sana *neuroviisut* on humoristinen, joten ilman itkevää tunneikonia olisi mahdotonta päätellä, onko kerrottu uutinen Hesen mielestä hyvä vai huono.

Esimerkki 76.

Hese	Viestin otsikko: Re: Yleistopic - Seconds after detonation ☐ Lähetetty: La Tammi 30, 2010 22:50
Maiden Venturer ☹☹☹☹☹☹☹ Liittynyt: Ti Tammi 06, 2004 17:25	Ei eläkeläisiä neuroviisuihin 😊

4.5 Rautaneidon variaation vuorovaikutukselliset funktiot tiivistettynä

Internetin yhteisölliselle keskustelulle on tyypillistä, että keskusteluun osallistuvien tulee lukea internetyhteisön säännöt. Mikäli käyttäjä ei noudata sääntöjä, hänet voidaan eristää yhteisön ulkopuolelle antamalla hänelle *bännit* (ks. luku 1.2). Myös Rautaneidossa on esillä yhteisön säännöt, joiden mukaan muun muassa keskustelujen kielen tulisi olla huoliteltua ja viestien asiallisia. Tältä osin internetkeskustelu poikkeaa paljonkin kasvokkaiseskustelusta, koska kasvokkain keskusteltaessa tällaisia kirjoitettuja yhteisön sääntöjä ei ole.

Samoin kuin kasvokkaiseskustelussa myös internetyhteisölle voi syntyä kuitenkin kirjoittamattomia sääntöjä. Luvussa 4 olen tarkastellut Rautaneidon variaation funktioita laajemmin ottaen huomioon variaation yhteisöllisen ja vuorovaikutuksellisen luonteen – ja siten pyrkinyt myös

tarkastelemaan joitakin yhteisön kirjoittamattomia sääntöjä. Kuten jo luvussa 3 kävi ilmi, monilla puhekielestä lainautuneilla varianteilla on Rautaneidon keskustelussa negatiivinen leima, mutta silti vakiokäyttäjätkin käyttävät niitä toisinaan.

Puhekielestä lainautuneiden piirteiden käyttö voi liittyä esimerkiksi affektisuuteen, kuten vahvan mielipiteen ilmaisemiseen tai provosointiin. Aina puhekielestä lainautuneita fono- ja morfologisia piirteitä ei kuitenkaan tarvita affektin ilmaisemiseen, sillä samassa tehtävässä voi olla myös puhekielestä lainautunut sanasto, kuten kirosanat ja slangit. Rautaneito-foorumilla kirosanoilla ja slangilla ei kuitenkaan ole samanlaista negatiivista sosiaalista leimaa kuin harvinaisimmilla puhekielestä lainautuneilla fono- ja morfologisilla piirteillä.

Kuten 3. luvussakin todettiin, puhekielestä lainautuneet piirteet liittyvät usein myös koodinvaihtoon. Esimerkiksi yhden käyttäjän puheenomainen mielipiteenilmaus voi vaikuttaa siten, että hänen kanssaan samaa mieltä olevat käyttävät myös puhekielestä lainautuneita piirteitä eli samaa kielellistä koodia. Puhekielestä lainautuneet piirteet ja murteelliset muodot toimivat muullakin tavoin kontekstivihjeinä: ne voivat esimerkiksi pehmentää ilmaisua ongelmallisissa toiminnoissa tai johtaa lukijan tulkitsemaan viestin humoristiseksi, sarkastiseksi tai ironiseksi. Toisaalta tällaisena kontekstivihjeenä voi toimia myös liioiteltu kirjakielisuus. (Vrt. Länsimäki & Koivusalo 1993.)

Sekä kasvokkaiakeskustelussa että Rautaneidossa para- ja nonverbaaliset keinot toimivat tärkeinä kontekstualisointivihjeinä verbaalisten kielen piirteiden ohella. Foorumikeskustelun tärkein nonverbaalinen keino on tunneikonien käyttö. Tunneikoneilla on Rautaneidossa paljon samoja funktioita kuin koodinvaihdoilla: niiden avulla voidaan esimerkiksi pehmentää ilmaisua tai opastaa lukijaa viestin tarkoituksen tulkinnassa.

5 TUTKIMUSTULOSTEN KOONTIA, TARKASTELUA JA POHDINTAA

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, millaisia normitetun kirjakielen mukaisia piirteitä ja puhekielestä lainautuneita piirteitä internetfoorumikeskustelussa esiintyy ja miksi ja millaisissa tilanteissa nämä piirteet varioivat foorumikeskustelussa. Rautaneito-foorumin kielellistä variaatiota tutkiakseni tarkastelin muutamia laajalevikkisiä fono- ja morfologisia piirteitä, jotka olivat osittain samat kuin kahdessa nykypuhekielen tutkimushankkeessa: Lappalaisen (2004) tutkimuksessa helsinkiläisnuorten puhekielestä sekä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen laajan murteenseuruuhankkeen raportissa (Nuolijärvi & Sorjonen 2005). Tulokseni ovat kuitenkin jokseenkin erilaisia.

Esimerkiksi Lappalaisen tutkittavat käyttivät erityisesti arkikeskusteluissa huomattavasti enemmän puhekielisiä kuin yleiskielisiä variantteja: tutkituista henkilöistä puhekielisimmän puhekielisyysprosentti on 94 ja yleiskielisimmänkin peräti 82 (Lappalainen 2004: 64). Rautaneidon Yleistopicin keskusteluja voitaneen verrata arkikeskusteluun, sillä keskustelua käydään nimenomaan vapaa-ajalla, ja aiheetkin ovat kyseisessä viestiketjussa melko arkisia. Kuitenkin Yleistopicin puhekielisyysprosentti on tutkimieni piirteiden valossa vain 22,3. Rautaneidon yleiskielisyyteen vaikuttaa aineiston kirjoitetun luonteen lisäksi ennen kaikkea foorumin asynkronisuus: koska vastaus kirjoitetaan viiveellä, foorumilaisilla on aikaa huolitella viestinsä. Myös foorumin säännöissä mainitaan, että selkeän ja virheettömän kielen käyttö on viesteissä suositeltavaa.

Piirrekohtainen analyysi luvussa 3 paljastaa, että tietyissä piirteissä rautaneitolaiset käyttivät huomattavasti enemmän puhekielestä lainautuneita variantteja kuin toisissa. Persoonapronominien pikapuhemuodot on ainoa piirre, jossa aineiston puhekielestä lainautuneet variantit ylittävät normitetun kirjakielen mukaisten varianttien määrän: pikapuhemuotoja esiintyy yli 80 %:ssa tapauksia. Demonstratiivipronomineissa ja *ts*-yhtymissä puhekielisiä variantteja on noin puolet tapauksista. Sen sijaan loppu-*A*:n edustuksessa *olla*- ja kieltoverbien edellä, yleiskielen *d*:n edustuksessa, *mutta*- ja *että*-konjunktioissa sekä 3. infinitiivin illatiivissa normitetun kirjakielen mukaisia variatteja on huomattava enemmistö: yli 90 %.

Lappalaisen (2004) tutkimuksessa vertailtavana olivat useat tilanteet ja naisten ja miesten väliset erot. Nuolijärven ja Sorjosen (2005) murteenseuruuraportissa piirteiden edustusta oli sen sijaan tutkittu kymmenellä paikkakunnalla ja kolmessa eri ikäryhmässä. Yleistäen sekä Lappalaisen että murteenseuruuhankkeen tutkittavilla aktiivin 2. partisiipin loppu-*t*:n katoa ja persoonapronominien pikapuhemuotoja esiintyi huomattavan usein. Nuolijärven ja Sorjosen raportissa

myös *d:n* kato pitkän vokaalin jälkeen ja *hd*-yhtymissä oli voimakkaasti yleistynvä piirre. Edellä mainituista piirteistä ainoastaan persoonapronominien pikapuhemuodot ovat Rautaneidossa erittäin yleisiä (82,8 % varianteista). Sen sijaan aktiivin 2. partisiipin *t:n* katoa esiintyi vain 20,3 %:ssa ja yleiskielen *d:n* katoa ainoastaan 4,1 %:ssa varianteista, mitä selittää osittain se, että foorumikeskustelu on kirjoitettua. Toisaalta myös Lappalaisen tutkimuksessa *d:n* kato oli harvinaisimpien puhekielisyyksien joukossa. Lisäksi 3. infinitiivin illatiivin tunnuksen muoto oli Lappalaisen tutkittavilla yksi harvinaisimmista tarkastelluista piirteistä samoin kuin Rautaneidossa (6,7 % varianteista).

Kuten Lappalaisen tutkimuksessa, myös Rautaneidossa variaatiota selittävät muun muassa koodinvaihto ja tilanteinen vaihtelu. Lisäksi vaikuttaa siltä, että monilla puhekielestä lainautuneilla piirteillä on Rautaneidossa negatiivinen sosiaalinen leima: puhekielenomaisten viestien lähettäjiä pidetään usein huonoina kirjoittajina. Toisaalta Rautaneidon yleisimmät puhekielestä lainautuneet piirteet, kuten persoona- ja demonstratiivipronominien pikapuhemuodot tai *tt : t(t)* -vaihtelu yleiskielen *ts*-yhtymän vastineena, eivät vaikuta tunnusmerkkisiltä puhekielisyyksiltä, sillä näitä piirteitä esiintyy myös niillä käyttäjillä, joiden viestit yleensä ovat hyvin normitetun kirjakielen mukaisia. Luvun 4 analyysi kuitenkin paljastaa, että harvoin käytetyt puhekielestä lainautuneet piirteet eivät nekään aina aiheuta kirjoittajaa leimaavaa reaktiota, vaan monilla niistä on erityinen tehtävä toimia lukijaa ohjaavina koodeina eli muun muassa affektin tai huumorin ilmaisijoina tai ongelmallisten viestien pehmentäjinä. Lappalainen (2004: 289) huomauttaa, että koodinvaihdot ovat merkityksellisiä vain, jos niitä on keskustelussa melko vähän. Juuri se, että Rautaneidon keskusteluissa tietyt puhekielestä lainautuneet piirteet eivät ole kovin yleisiä, tekee niiden käytöstä esimerkiksi huumoriin tai ilmaisun pehmentämiseen liittyvässä koodinvaihdossa erityisen merkityksellisiä.

Olen analysoinut Rautaneidon viestejä useasta eri näkökulmasta, ja viestien tarkasteleminen monitasoisesti paljastaa, että yhdelläkin kielellisellä piirteellä saattaa olla samaan aikaan useita eri funktioita: se voi toimia esimerkiksi ilmaisun keventäjänä, sisäpiirihuumorin osoittajana ja sitä kautta yhteisöön kuulumisen merkinä (vrt. Myers-Scotton 1997: 235). Lisäksi tunneikonit ovat tyypillisiä juuri internetkielille, ja ainakin Rautaneidossa ne toimivat erittäin tärkeinä kontekstivihjeinä muun variaation ohella. Rautaneidon kielessä tunneikoneilla on useita samoja funktioita kuin koodinvaihdolla: tunneikonit voivat osoittaa esimerkiksi viestin humoristisuutta ja olla apuna ongelmallisten asioiden selvittämisessä (vrt. Vauras 2006).

Rautaneidossa on aivan omanlaisensa kielenkäytön kulttuuri, joten sen sijaan, että tutkimukseni tulokset olisivat yleistettävissä muunlaiseen internetkeskusteluun, tämä on tapaustutkimus vain yhdenlaisesta internetyhteisöstä. Kuitenkin uskoisin, että kaikkien internetyhteisöjen

normit perustuvat pitkälti kielellisiin ilmiöihin samaan tapaan kuin Rautaneidossa: keskustelu ei ole kasvokkaista, joten keskustelijoiden keskinäiset suhteet luodaan pääosin tekstuaalisesti.

Välttämättä tuloksiani ei voi yleistää koskemaan edes koko Rautaneito-foorumin kieltä, sillä olen tutkinut vain yhtä osaa viestiketjusta, joka on Rautaneidon kontekstissa vieläpä melko poikkeuksellinen: muissa viestiketjuissa aihe on selkeästi rajattu, joten keskustelun luonne voi olla niissä hyvinkin erilaista. Etnografinen tutkimusotteeni on niin ikään vaikuttanut tuloksiin: erityisesti variaation selittämisessä olen tehnyt päätelmiä, jotka voisivat jonkun toisen näkökulmasta saada täysin erilaisen tulkinnan. Paikallaan on myös Nuolijärven ja Sorjosen (2005: 130) huomautus siitä, että variaationtutkimuksessa on keskitytty liikaa juuri tiettyihin äänne- ja muotopiirteisiin, ja mahdollisesti jokin muu relevantti kielen ilmiö on saattanut jäädä huomaamatta. Tässäkin tutkimuksessa keskustelufoorumien variaatiota on analysoitu vain tiettyjen fono- ja morfologisten piirteiden osalta, vaikka viestien puheenomaisuuteen vaikuttavat myös monet sellaiset seikat, jotka olen jättänyt huomiotta. Tutkimukseni ulkopuolelle jäivät esimerkiksi verbien persoonaj- ja passiivimuotojen tarkastelu, kongruenssiin liittyvät ilmiöt sekä kirja- ja puhekielisten piirteiden tarkastelu systemaattisesti syntaksin osalta. Jatkotutkimusta ajatellen olisikin kiinnostavaa, jos jonkin internetyhteisön variaatiota tutkittaisiin vielä laajemmin useammilta kielen osa-alueilta. Olisi mielenkiintoista selvittää, millaista variaatiota ja millaisia yhteisön normeja esiintyy muilla keskustelufoorumeilla, sillä tulokset saattaisivat olla hyvinkin erilaisia tutkittaessa toisenlaisia internetyhteisöjä. Lisäksi kulttuurintutkimuksen metodien soveltaminen voisi olla hyödyllistä internetyhteisöjen kielellisten normien tutkimisessa.

Nuolijärvi ja Sorjonen (2005: 135) huomauttavat myös siitä, että perinteisessä sosiolingvistiksessä tutkimuksessa taustamuuttujat, kuten ikä, sukupuoli ja koulutus, ovat olleet ehkäpä liiankin tärkeässä asemassa, jolloin tutkimukset eivät kuvaakaan todellisia kieliyhteisöjä. Tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt tuomaan esille sen, että Rautaneito on täysin todellinen yhteisö, vaikka se toimiikin lähinnä internetin välityksellä. Olen analysoinut yhteisön variaatiota pikemminkin kommunikaation kuin taustamuuttujien näkökulmasta. Siispä se, että internetyhteisöissä taustamuuttujien selvittäminen on hankalaa tai mahdotonta, saattaakin olla tutkimukselle jopa hyödyksi.

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että perinteisten kirjakielen normien sijaan internetiyhteisölle voi kehittyä omaakin kielellistä normistoa samaan tapaan kuin internetin ulkopuolisille kieliyhteisöille. Rautaneidon useat vakiokäyttäjät tapaavat toisiaan myös kasvotusten, joten on tärkeää huomata, että sosiaalinen media ei ole mikään tosielämästä irrallinen asia, vaan useimmiten vain uusi kanava pitää yhteyttä toisiin – ja niin ikään uusi kanava uudenlaisten kielen rekisterien kehittymiselle (vrt. Arpo 2001: 195; Wellman & Gulia 1999: 170). Internetkielen poikkeavuus ei tarkoita sitä, että kirjakieli olisi rappeutumassa, vaan internetissä kirjakieltä käytetään

muissa tehtävissä: normitettua kirjakieltä käytetään lähinnä virallisissa, institutionaalisissa yhteyksissä (ks. Hakulinen 1989), kun taas internetin kirjakieli voi toimia jokapäiväisen kommunikaation välineenä.

Suler (1997) on pohtinut, onko internetin tekstipohjainen keskustelu kokonaan katoamassa tekniikan kehityksen myötä nyt, kun internetin kautta voi jo välittää sekä ääntä että videokuva. Hän kuitenkin arvelee, että kirjoitettu keskustelu on tulevaisuudessakin pysyvä osa internetviestintää, sillä monille keskustelijoille on tärkeää paitsi anonyymiys, myös itsensä ilmaiseminen pelkän tekstin avulla. Itsekin otaksun, että kirjoitettu keskustelumuoto säilyy myös tulevaisuudessa, sillä niin Rautaneidon kuin monien muidenkin internetyhteisöjen toiminta perustuu nimenomaan tekstipohjaisen keskustelun konventioihin – ja vastaavanlaisen kommunikaation toteuttaminen muulla tavoin tuskin olisi edes mahdollista.

Gerlander ja Takala (1996: 43–44) ovat esittäneet, että internetkeskustelu voi usein olla pelkkää yksittäisten kirjoittajien monologia eli ohipuhuntaa varsinaisen keskustelun sijaan. Tutkimukseni tulokset osoittavat, että tämä ajatus ei ole sovellettavissa ainakaan Rautaneitton: vaikka tutkittavanani oli viestiketju, jossa keskustelunaihe on vapaa ja keskustelun teemat siksi hyvinkin vaihtelevia, rautaneitolaiset viittaavat kommentissaan hyvin usein aikaisempiin viesteihin – ja parhaimmillaan keskustelu on hedelmällistä dialogia ja todellista vuorovaikutusta huumorilla höystettynä (ks. myös Luukka 1998: 208). Siispä samaan tapaan kuin Baymin (1995) internet-tutkimuksessa, Rautaneidossakin huumori on vuorovaikutuksellinen ilmiö, joka ilmenee useimmiten vastauksina toisten käyttäjien viesteihin.

Arvelen, että Rautaneidossa käytetty kieli heijastelee jonkin verran myös nykypuhekielen kehitystä. Esimerkiksi foorumin useimmin käytetyistä puhekielen piirteistä on tullut kirjoitetussa keskustelussa niin jokapäiväisiä, ettei niiden puhekielisyyttä välttämättä edes tiedosteta. Koska Rautaneidon kaltaisella melko kirjakielistä ilmaisua tavoittelevalla keskustelupalstallakaan kaikki puhekielen piirteet eivät vaikuta tunnusmerkkisiltä, voidaan ajatella, että ne eivät olekaan internetkielelle tyypillistä tahallista tyylittelyä, vaan todellisia merkkejä kielenmuutoksesta ja ekspansiivisten puhekielen piirteiden leviämisestä.

Bright (1997: 89) huomauttaa, että kirjoitus kehittyy yleensä hitaammin kuin puhe, ja siksi kirjakielen vaikutus näkyy myös puheen variaatiossa. Esimerkiksi suomen kielessä yleiskielen *d* on syrjäyttänyt sen monia murteellisia vastineita. Sen sijaan epävirallisessa internetkielessä kirjakielen hidas muuttuminen ilmenee siten, että puhekielessä yleistyvät kielenmuutokset näkyvät kirjoitetussa keskustelussa. On ennustettu, että nykypuhekielessä murteellisuudet tasoittuvat, ja laaja-alaiset puhekielisyydet sen sijaan leviävät nopeasti (esim. Mantila 2004), mutta Rautaneidossa tunnusmerkkisen murteellisia piirteitä, kuten svaavokaalia ja väljentyneitä diftongeja, kui-

tenkin edelleen käytetään erityisesti koodinvaihdossa. Siten internetkielessä laajalevikkisten puhekielisyyksien lisäksi myös murrepiirteet toimivat vuorovaikutuksen resursseina samaan tapaan kuin puhekielessä.

Kalliokosken (1998: 188) mukaan puhekielestä lainautuneiden piirteiden käyttäminen kirjoituksessa voi vaikeuttaa paljonkin lukemista, sillä kirjakieli on se tekstimuoto, jota harjaannutaan lukemaan lapsesta lähtien. Kuitenkin epäilen, että nykyisessä informaatiotulvassa harjaannumme lukemaan hyvin erilaisia tekstejä, joiden yhtenä muotona on internetkieli puhekielestä lainautuneine piirteineen. Internetkieltä ja sen erilaisia ilmentymiä voidaan pitää rekistereinä, jotka kuuluvat nykyisin olennaisena osana monien kielelliseen repertoaariin samaan tapaan kuin puhekieli, murre tai yleiskieli (vrt. Lappalainen 2001: 91).

Sosiologi Bourdieun (esim. 1985 [1980]) kuuluisan teorian mukaan ihmiset toimivat kielen markkinoilla, joilla erilaiset kielelliset keinot ovat kussakin tilanteessa käytettävää pääomaa. Mikäli kouluopetuksessa pidetään internetin kielimaailmaa ainoastaan uhkana, jää huomaamatta, että internetkielen variaatio on resurssi, jota voidaan Bourdieuta mukailien kutsua arvokkaaksi pääomaksi. Viime aikoina onkin huomattu, että verkkokeskustelu nimenomaan parantaa suomen kielen asemaa, ja verkon kautta kieleen syntyy uusia ilmaisutapoja (esim. Tulonen 2010). Keskustelijoiden internetissä käyttämä kieli ei välttämättä ole samanlaista kuin heidän kielensä muissa vuorovaikutustilanteissa, mutta olennaisinta lieneekin oikean kielen rekisterin valitseminen kuhunkin tilanteeseen sopivaksi.

LÄHTEET

Aineslähteet

Rautaneito-foorumi: <http://www.rautaneito.com/bb/>

Rautaneito-foorumin säännöt: <http://www.rautaneito.com/bb/viewtopic.php?f=13&t=2617>

Yleistopic – Seconds after detonation (myöhemmin nimellä ”Tiutautulkku, hyvin luistaa muovisuksi!”):

<http://www.rautaneito.com/bb/viewtopic.php?f=4&t=3731>

[Linkit tarkistettu 17.8.2010.]

Kirjallisuus

- ALFONZETTI, GIOVANNA 1998: The conversational dimension in code-switching between Italian and dialect in Sicily. – Peter Auer (toim.), *Code-switching in conversation. Language, interaction and identity* s. 180–211. Lontoo: Routledge.
- ALVAREZ-CÁCCAMO, CELSO 1998: From ‘switching code’ to ‘code-switching’. Towards a reconceptualisation of communicative codes. – Peter Auer (toim.), *Code-switching in conversation. Language, interaction and identity* s. 29–48. Lontoo: Routledge.
- ANDROUTSOPOULOS, JANNIS 2000: Non-standard spellings in media texts. The case of German fanzines. – *Journal of sociolinguistics* 4 (4) s. 514–533.
- 2007: Language choice and code-switching in German-based diasporic web forums. – Brenda Danet & Susan C. Herring (toim.), *The multilingual Internet* s. 340–361. Oxford: Oxford University Press.
- 2008: Potentials and limitations of discourse-centered online ethnography. – *Language@Internet* 5. – <http://www.languageatinternet.de/articles/2008/1610> 17.8.2010.
- 2010: The study of language and space in media discourse. – Peter Auer & Jürgen E. Schmidt (toim.), *Language and space. An international handbook of linguistic variation. Volume I: Theory and methods* s. 740–758. Berliini: de Gruyter.
- ANIS, JACQUES 2007: Neography. Unconventional spelling in French SMS text messages. – Brenda Danet & Susan C. Herring (toim.), *The multilingual Internet* s. 87–115. Oxford: Oxford University Press.
- ARPO, ROBERT 2001: Pakanallista menoa. Yhteisö ja tekstuaaliset konfliktit UseNet-keskusteluryhmässä. – Tarja Kupiainen, Katja Laitinen & Sinikka Vakimo (toim.), *Minä? Missä? Milloin? Kolmetoista tulkintaa identiteeteistä* s. 191–213. Helsinki: SKS.
- 2003: Kenen keskustelu, kenen kulttuuri? Internet-keskusteluryhmien konteksteista. – *Mediumi* 2.2. – http://www.m-cult.net/mediumi/article.html?id=226&lang=fi&issue_nr=2.2&issueId=15 17.8.2010.
- 2005: *Internetin keskustelukulttuurit. Tutkimus Internet-keskusteluryhmien viesteissä rakentuvista puhetavoista, tulkinnoista ja tulkinnan kehyksistä kommunikaatioyhteiskunnassa*. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja no. 39. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- ATKINSON, PAUL – HAMMERSLEY, MARTYN 1994: Ethnography and participant observation. – Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (toim.), *Handbook of qualitative research* s. 248–261. Lontoo: Sage.
- BARNES, SUSAN B. 2003: *Computer-mediated communication. Human-to-human communication across the Internet*. Boston: Allyn and Bacon.
- BAYM, NANCY K. 1995: The performance of humor in computer-mediated communication. – *Journal of computer-mediated communication* 1 (2). – <http://jcmc.indiana.edu/vol1/issue2/baym.html> 17.8.2010.
- BEIBWENGER, MICHAEL 2008: Situated chat analysis as a window to the user’s perspective. Aspects of temporal and sequential organization. – *Language@Internet* 5. – <http://www.languageatinternet.de/articles/2008/1532/beiss.pdf> 17.8.2010.
- BELL, ALLAN 2001: Back in style. Reworking audience design. – Penelope Eckert & John R. Rickford (toim.), *Style and sociolinguistic variation* s. 139–169. Cambridge: Cambridge University Press.
- BIBER, DOUGLAS 1988: *Variation across speech and writing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BLOM, JAN-PETTER – GUMPERZ, JOHN J. 1989 [1972]: Social meaning in linguistic structure. Code-switching in Norway. – John J. Gumperz & Dell Hymes (toim.) *Directions in sociolinguistics. The ethnography of communication* s. 407–434. Oxford: Blackwell Publishers.
- BOURDIEU, PIERRE 1985 [1980]: *Sosiologian kysymyksiä*. Suom. J. P. Roos. Tampere: Vastapaino.
- BRIGHT, WILLIAM 1997: Social factors in language change. – Florian Coulmas (toim.), *The handbook of sociolinguistics* s. 81–91. Oxford: Blackwell.
- CLARIDGE, CLAUDIA 2007: Constructing a corpus from the web: message boards. – Marianne Hundt, Nadja Nesselhauf & Carolin Biewer (toim.), *Corpus linguistics and the Web* s. 87–108. Amsterdam: Rodopi.

- COLLOT, MILENA, – BELMORE, NANCY 1996: Electronic language. A new variety of English. – Susan C. Herring (toim.), *Computer-mediated communication. Linguistic, social, and cross-cultural perspectives* s. 13–28. Amsterdam: John Benjamins.
- CRYSTAL, DAVID 2006 [2001]: *Language and the Internet*. Toinen, korjattu painos. Cambridge: Cambridge University Press.
- DRESNER, ELI 2005: The topology of auditory and visual perception, linguistic communication, and interactive written discourse. – *Language@Internet* 2. – http://www.languageatinternet.de/articles/2005/161/Dresner0607_DOULOS.rtf/pdf/17.8.2010.
- DOMÍNGUEZ, DANIEL – BEAULIEU, ANNE – ESTALELLA, ADOLFO – GÓMEZ, EDGAR – SCHNETTLER, BERNT – READ, ROSIE 2007: Virtual ethnography. – *Forum: Qualitative social research* 8 (3). – <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0703E1931.7.2010>.
- EHRNROOTH, JARI 1988: *Hevirock ja hevarit: myytit, tyylit, alakulttuuri. Tapaustutkimus hevareista Joensuun nuorisoyhteisöissä*. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- ETZIONI, AMITAI – ETZIONI, OREN 1999: Face-to-face and computer-mediated communities, a comparative analysis. – *The information society* 15 s. 241–248.
- FRANCESCHINI, RITA 1998: Code-switching and the notion of code in the linguistics. Proposals for a dual focus model. – Peter Auer (toim.), *Code-switching in conversation. Language, interaction and identity* s. 51–75. Lontoo: Routledge.
- GEORGAKOPOULOU, ALEXANDRA 1997: Self-presentation and interactional alliances in e-mail discourse. The style and code-switches of Greek messages. – *International journal of applied linguistics* 7 (2) s. 141–164.
- 2004: To tell or not to tell? Email stories between on- and off-line interactions. – *Language@Internet* 1. – <http://www.languageatinternet.de/articles/2004/36/EmailnarrativesDOULOS0302.rtf/pdf/17.8.2010>.
- 2006: Postscript: computer-mediated communication in sociolinguistics. – *Journal of sociolinguistics* 10 (4) s. 548–557.
- GERLANDER, MAIJA – TAKALA, EEVA 1996: Interpersonaalisesti verkossa. – *Tiedotustutkimus* 19 s. 41–47.
- GIESE, MARK 1998: Self without body: Textual self-representation in an electronic community. – *First Monday* 3(4). – http://131.193.153.231/www/issues/issue3_4/giese/ 17.8.2010.
- GOUTSOS, DIONYSIS 2005: The interaction of generic structure and interpersonal relations in two-party e-chat discourse. – *Language@Internet* 2. – <http://www.languageatinternet.de/articles/2005/188> 17.8.2010.
- HAKULINEN, AULI 1989: Puheen ja kirjoituksen pragmatiikkaa. – Anneli Kauppinen & Kyllikki Keravuori (toim.), *Kielen käyttö ja käyttäjät* s. 11–22. Äidinkielen opettajain liiton vuosikirja 36. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto.
- HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: SKS.
- HALLIDAY, M. A. K. 1985: *Spoken and written language*. Geelong: Deakin University Press.
- HERRING, SUSAN C. 1996a: Introduction. – Susan C. Herring (toim.), *Computer-mediated communication. Linguistic, social, and cross-cultural perspectives* s. 1–10. Amsterdam: John Benjamins.
- 1996b: Two variants of an electronic message schema. – Susan C. Herring (toim.), *Computer-mediated communication. Linguistic, social, and cross-cultural perspectives* s. 81–108. Amsterdam: John Benjamins.
- HIIDENMAA, PIRJO 2003: *Suomen kieli – who cares?* Keuruu: Otava.
- HINE, CHRISTINE 2008: Virtual ethnography. Modes, varieties, affordances. – Nigel Fielding, Raymond M. Lee & Grant Blank (toim.), *The Sage handbook of online research methods* s. 257–270. Lontoo: Sage
- HINRICH, LARS 2006: *Codeswitching on the web. English and Jamaican creole in e-mail communication*. Amsterdam: John Benjamins.
- HOROWITZ, ROSALIND – SAMUELS, S. JAY 1987: Critical contrasts for literacy and schooling. – Rosalind Horowitz & S. Jay Samuels (toim.), *Comprehending oral and written language* s. 1–52. Lontoo: Academic Press.
- HURTTA, HEIKKI 1999: Variaationitutkimuksen myytit ja stereotyyppit. – Urho Määttä, Pekka Pälli & Matti K. Suojanen (toim.), *Kirjoituksia sosiolingvistiikasta* s. 53–102. Folia fennistica et linguistica 22. Tampere: Tampereen yliopiston suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitos.
- HYMES, DELL 1996: *Ethnography, linguistics, narrative, inequality. Toward an understanding of voice*. Lontoo: Taylor & Francis.
- HYNÖNEN, EMMI 2008: Keskustelufoorumit – ajatuksenvaihtoa verkossa. – Sara Routarinne & Tuula Uusi-Hallila (toim.), *Nuoret kielikuvassa. Kouluikäisten kieli 2000-luvulla* s. 186–190. Helsinki: SKS.
- IKOLA, OSMO 2000: *Pieni nyky-suomen opas*. Turku: Åbo Akademis tryckeri.
- KACHRU, BRAJ B. 1995: Transcultural creativity in world Englishes and literary canons. – Guy Cook & Barbara Seidlhofer (toim.), *Principles and practice in applied linguistics: studies in honor of H. G. Widdowson* s. 271–87. Oxford: Oxford University Press.
- KALLIOKOSKI, JYRKI 1995: Koodinvaihto ja keskustelun moniäänisyys. – *Virittäjä* 99 s. 2–24.
- 1998: Hj. Nortamon murrekertomukset ja puhutun illuusio. – Lea Laitinen & Lea Rojola (toim.), *Sanan voima. Keskusteluja performatiivisuudesta* s. 184–215. Helsinki: SKS.

- 2009: Tutkimuskohteena monikielisyys ja kielten kohtaaminen. – Jyrki Kalliokoski, Lari Kotilainen & Päivi Pahta (toim.), *Kielet kohtaavat* s. 9–22. Helsinki: SKS.
- KETTUNEN, LAURI 1940a: *Suomen murteet III A. Murrekartasto*. Helsinki: SKS.
- 1940b: *Suomen murteet III B. Selityksiä murrekartastoon*. Helsinki: SKS.
- Kieli ja sen kieliopit. Opetuksen suuntaviivoja*. Helsinki: Opetusministeriö ja Painatuskeskus 1994.
- KOTILAINEN, LARI 2002: Moi taas, ai äm päk. Lauseet, tilanteet ja englanti suomenkielisessä chat-keskustelussa. – Ilona Herlin, Jyrki Kalliokoski, Lari Kotilainen & Tiina Onikki-Rantajääskö (toim.), *Äidinkielen merkitykset* s.191–209. Helsinki: SKS.
- KOZINETS, ROBERT V. 2002: The field behind the screen. Using netnography for marketing research in online communities. – *Journal of marketing research* 39 s. 61–72.
- KUIRI, KAJA 1989: Puheen lauseita kirjoituksessa? – Anneli Kauppinen & Kyllikki Keravuori (toim.), *Kielen käyttö ja käyttäjä* s. 187–195. Äidinkielen opettajain liiton vuosikirja 36. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto.
- KUKKO, MIRJAM 2003: Tekstiviestikeskustelu – kaaosta vai järjestystä? – *Kielikello* 1 s. 11–13.
- KUULA, ARJA 2006: *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- KYTÖLÄ, SAMU 2008: Englanti huumorin ja syrjinnän välineenä suomalaisen Futisfoorumin keskusteluissa. – Sirpa Leppänen, Tarja Nikula & Leila Kääntä (toim.), *Kolmas kotimainen. Lähikuvia englannin käytöstä Suomessa* s. 236–274. Helsinki: SKS.
- (tulossa): *On uses of multilingual resources in two Finnish football forums on the web. An interactional-sociolinguistic and discourse-analytic study* (työotsikko). Tekeillä oleva väitöskirja, Jyväskylän yliopiston kielten laitos.
- KYTÖLÄ, SAMU – ANDROUTSOPOULOS, JANNIS (tulossa): On virtual ethnography of multilingual web discourse. Research perspectives to asynchronous interactive Web forums. – Marilyn Martin-Jones & Sheena Gardner (toim.), *Multilingualism, discourse and ethnography* (työotsikko). Tekeillä oleva julkaisu Routledgen sarjassa Critical Studies in Multilingualism.
- LAIHANEN, KAISA 1999: *Suomenkielisten IRC-keskustelujen piirteitä. Kirjoittamalla välitettyä puhetta*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos.
- LAPPALAINEN, HANNA 2001: Sosiolingvistinen katsaus suomalaisnuorten nykypuhekieleen ja sen tutkimukseen. – *Virittäjä* 105 s. 74–101.
- 2004: *Variaatio ja sen funktiot. Erään sosiaalisen verkoston jäsenten kielellisen variaation ja vuorovaikutuksen tarkastelua*. Helsinki: SKS.
- 2005: Referointi ja variaatio. Sitaatit yksilöllisen variaation kuvastimina ja resursseina. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 150–186. Helsinki: SKS.
- LEA, MARTIN – SPEARS, RUSSELL 1992: Paralanguage and social perception in computer-mediated communication. – *Journal of organizational computing* 2 (3) s. 321–341.
- LEIWO, MARTTI 2009: Kielikontaktit antiikissa. – Jyrki Kalliokoski, Lari Kotilainen & Päivi Pahta (toim.), *Kielet kohtaavat* s. 265–287. Helsinki: SKS.
- LEIWO, MATTI – LUUKKA, MINNA-RIITTA – NIKULA, TARJA 1992: *Pragmatiikan ja retoriikan perusteita*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen julkaisuja 8.
- LEPPÄNEN, SIRPA 2007: Youth language in media contexts. Some insights into the spread of English in Finland. – *World Englishes* 26 (2) s. 149–169.
- LEWIN, BEVERLY A. – DONNER, YONATAN 2002: Communication in Internet message boards. A quantitative analysis of usage in computer-mediated conversation (CMC). – *English today* 18 s. 29–37.
- LUUKKA, MINNA-RIITTA 1992: Näkökulmia puheen ja kirjoituksen vertailuun. – *Finlance. Finnish journal of applied linguistics* 11 s. 130–147.
- 1998: Keskustelua verkossa. Sähköpostikeskustelu rekisterinä. – Minna-Riitta Luukka, Sigrid Salla & Hannele Dufva (toim.), *Puolin ja toisin* s. 199–218. AfinLAN vuosikirja, Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja no. 56. Jyväskylä: Soveltavan kielitutkimuksen keskus.
- LUUKKA, MINNA-RIITTA – PÖYHÖNEN, SARI – HUHTA, ARI – TAALAS, PEPPI – TARNANEN, MIRJA – KERÄNEN, ANNA 2008: *Maailma muuttuu – mitä tekee koulu? Äidinkielen ja vieraiden kielten tekstikäytännöt koulussa ja vapaa-ajalla*. Jyväskylä: Soveltavan kielitutkimuksen keskus.
- LUUTONEN, JORMA 2007: Kirjakieli, uusmedia ja globalisaatio. Näkökulmia suomen kielen variaation kehitykseen. – *Virittäjä* 2 s. 219–237.
- LÄNSIMÄKI, MAIJA – KOIVUSALO, ESKO 1993: Miksi alikersantti Lehto ja sotamies Honkajoki puhuivat kirjakieltä? – *Kieliposti* 2 s. 4–9.
- MANN, CHRIS – STEWART, FIONA 2000: *Internet communication and qualitative research. A handbook for researching online*. Lontoo: Sage.
- MANTILA, HARRI 2004: Murre ja identiteetti. – *Virittäjä* 108 s. 322–346.
- 2008: Variaatiosta identiteettiin. – Sara Routarinne & Tuula Uusi-Hallila (toim.), *Nuoret kielikuvassa. Kouluikäisten kieli 2000-luvulla* s. 63–80. Helsinki: SKS.

- MIELIKÄINEN, AILA 1981: Murre, kielenkäyttäjät ja asenteet. – Aila Mielikäinen (toim.), *Nykysuomalaisen puhekielen murros. Jyväskylän osatutkimus, raportti 2* s. 91–126. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston suomen kielen ja viestinnän laitoksen julkaisuja 24.
- 1991: *Murteiden murros. Levikkikarttoja nykypuhekielen piirteistä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitoksen julkaisuja 36.
- 2001: Kirjoitettua murretta. – *Kielikello* 4 s. 4–7.
- MUHONEN, ANU 2008: Sheikataan like a polaroid picture. Englannin tehtäviä nuorisoradiojuonnoissa. – Sirpa Leppänen, Tarja Nikula & Leila Kääntä (toim.), *Kolmas kotimainen. Lähikuvia englannin käytöstä Suomessa* s. 169–202. Helsinki: SKS.
- MULKAY, MICHAEL 1988: *On humour. Its nature and its place in modern society*. Oxford: Polity Press.
- MYERS-SCOTTON, CAROL 1993: *Duelling languages. Grammatical structure in codeswitching*. Oxford: Oxford University Press.
- 1997: Code-switching. – Florian Coulmas (toim.), *The handbook of sociolinguistics* s. 217–237. Oxford: Blackwell.
- MÄKELÄ, KLAUS 1986: Kielenhuolto, kielellisen muuntelun yhteisöllinen rakenne ja ihmisten luokittelu. – *Kielikello* 2 s. 18–21.
- NISHIMURA, YUKIKO 2008: Japanese BBS websites as online communities. (Im)politeness perspectives. – *Language@Internet* 5. – <http://www.languageatinternet.de/articles/2008/1520/nishimura.pdf/> 17.8.2010.
- NUOLIJÄRVI, PIIRKKO – SORJONEN, MARJA-LEENA 2005: Miten kuvata muutosta? Puhutun kielen tutkimuksen lähtökohtia murteenseuruhankkeen pohjalta. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- PHILLIPS, GERALD M. – BARNES, SUSAN B. 1995: Is your epal an ax-murderer? – *Interpersonal computing and technology. An electronic journal for the 21st century* 3 (4) s. 12–41.
- PURI, ANJALI 2007: The web of insights. The art and practise of webnography. – *International journal of market research* 49 (3) s. 387–408.
- PUROLA, RIIKKA 2009: *Autenttinen materiaali ja nuorten vapaa-ajan tekstit äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa. Opettajien käsityksiä ja asenteita*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos.
- RUEDENBERG, LUCIA – DANET, BRENDA – ROSENBAUM-TAMARI, YEHUDIT 1995: Virtual virtuosos: play and performance at the computer keyboard. – *Electronic journal of communication* 5 (4). <http://www.cios.org/EJCPUBLIC/005/4/00542.HTML> 17.8.2010.
- SAUKKONEN, PAULI 1984: *Mistä tyylit syntyvät?* Helsinki: WSOY.
- SAVOLAINEN, REIJO 1999: Kokemuksia keskusteluryhmistä. Internetin keskusteluryhmät arkipäivän viestinnän ja tiedonhankinnan foorumeina. *Informaatiotutkimus* 18 (1) s. 12–22.
- SIEBENHAAR, BEAT 2008: Quantitative approaches to linguistic variation in IRC: implications for qualitative research. – *Language@Internet* 5. http://www.languageatinternet.de/articles/2008/1615/index_html/ 17.8.2010.
- SKS = Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- STOMMEL, WYKE 2008: Conversation analysis and community of practice as approaches to studying online community. – *Language@Internet* 5. <http://www.languageatinternet.de/articles/2008/1537/stommel.pdf> 17.8.2010.
- SULER, JOHN 1997: TextTalk. Psychological dynamics of online synchronous conversations in text-driven chat environments. – *The psychology of cyberspace*. <http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/texttalk.html> 17.8.2010.
- TABOURET-KELLER, ANDRÉE 1997: Language and identity. – Florian Coulmas (toim.), *The handbook of sociolinguistics* s. 315–326. Oxford: Blackwell.
- THURLOW, CRISPIN – LENGEL, LAURA – TOMIC, ALICE 2004: *Computer mediated communication. Social interaction and the Internet*. Lontoo: Sage.
- TULONEN, HANNELE 2010: Suomen kielen asema on kohentunut verkossa. – *Helsingin Sanomat* 3.8. <http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Suomen+kielen+asema+on+kohentunut+verkossa/1135259061038> 17.8.2010.
- VAURAS, ILMARI 2006: *Kuvakirjoituksen jälleensyntymä – tunneikonit kirjoitetussa puhekielisessä keskustelussa* ^_^ . Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos.
- 2008: Tunneikonit verkkokeskusteluissa (?) – Sara Routarinne & Tuula Uusi-Hallila (toim.), *Nuoret kielikuvassa. Kouluikäisten kieli 2000-luvulla* s. 210–221. Helsinki: SKS.
- WELLMAN, BARRY – GULIA, MILENA 1999: Virtual communities as communities. Net surfers don't ride alone. – Marc A. Smith & Peter Kollock (toim.), *Communities in cyberspace* s. 167–194. Lontoo: Routledge.